

AZƏRBAYCAN

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

№ 94 (8973) ŞƏNBƏ, 7 may 2022-ci il

Qəzetin əsası 1918-ci ildə qoyulmuşdur

www.azerbaijan-news.az

Əbədi olaraq Azərbaycanla birlikdə

Azərbaycanın zəngin dövlətçilik ənənələri, bu ənənələri yaradan və yaşadan böyük xalqı, doğma xalqının tarixinə öz adını əbədi yazdıran qəhrəman övladları, dahi şəxsiyyətləri var. Ulu Öndər Heydər Əliyev onların arasında xüsusilə seçilir: təkə ona görə yox ki, iki müxtəlif ictimai-siyasi formasiyada misilsiz liderlik keyfiyyətləri nümayiş etdirərək xalqına və ölkəsinə tarixi nailiyyətlər qazandırmışdır, həm də ona görə ki, özünəməxsus müdrikliklə yaxın və uzaq gələcəyi düşünərək müəyyənləşdirdiyi hədəflərə çatmaq üçün möhkəm və sarsılmaz bünövrə yaratmışdır.

Ulu Öndər ögər respublikaya rəhbərliyinin birinci dövründə - sovet hakimiyyəti illərində milli potensialın bütün spektrini - coğrafi, iqtisadi, mədəni, mənəvi imkanları Vətənin hərtərəfli inkişafına, xalqın rifahının yüksəlişinə yönəldərək Azərbaycanı tərkibində olduğu ittifaqın özünə güvənən nüfuzlu subyektinə çevirmişdirsə, qüdrətli çiyinlərində daha ağır yük götürdüyü ikinci dövrdə - müstəqillik illərində ölkəni parçalanmaq, dünya xəritəsindən silinmək təhlükəsindən xilas etmiş, demokratik prinsiplərə, azad iqtisadi münasibətlərə əsaslanan suveren, hüquqi dövlət quruculuğu prosesini uğurla həyata keçirmişdir.

Əlbəttə, 99 il əvvəl qədim Naxçıvanda sadə, zəhmətkeş bir ailədə dünyaya göz açan, uşaqlığı oyalat səhərinə keçən və iş fəaliyyətinə hələ yeniyyətə ikon dövlət qulluğunda başlayan Heydər Əliyevin sonralar nəhəng bir ölkənin rəhbərliyindən olması, dünya miqyasında şöhrət qazanaraq öz xalqını şərfəndirməsi, onun əsl lideri kimi çox mürəkkəb və məsuliyyətli missiyaya yerinə yetirməsi, özü əbədiyyətə qovuşduqdan sonra da ölməz ideyaları ilə müstəqil Azərbaycanın zəfər yolunu işıqlandırması, könlülərdə və yaddaşlarda tükənməz sevgi ilə həmişəlik yaşaması Uca Tanrının ona nəsihət etdiyi bənzərsiz bir tələdir, xoşbəxtlikdir. "Mənim həyatımın məqsədi Azərbaycanı, Azərbaycan xalqını, Azərbaycan Respublikasını, Azərbaycan vətəndaşınıdır. Əgər mən buna nail ola bilsəm, on xoşbəxt adam kimi həyatıma başa çatdıracağam. Buna da nail olmağa çalışıram və çalışacağam." - Ulu Öndər həyat amalı belə ifadə etmişdir və bu amala daim sadiq olmuşdur.

Bu gün əminliklə deyə bilərik ki, Vətənimiz, xalqımız və dövlətimizlə bağlı arzularının gerçəkləşməsindən Heydər Əliyevin müqəddəs ruhu şaddır. Ulu Öndər axıra qədər bilmədiyi tələkləri məsələləri, planları, işləri qüdrətli siyasi varisi İlham Əliyevin başa çatdıracağına inanırdı və bu inamın doğrulduğunu bütün dünya şahiddir.

Möhtərəm Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev də xoşbəxtdir ki, ata vəsiyyətini yerinə yetirdi - özünün hərbi-siyasi, diplomatik qətiyyəti, rəşadətli ordumuzun gücü və qüdrəti ilə torpaqlarımızı işğaldan azad edərək xalqımıza və dövlətimizə Zəfər sevinci yaşatdı...

İqtisadi dirçəlişdən mənəvi oyanışa doğru

Heydər Əliyev fenomeninin xalqımızın tarixi taleyinin müəyyənləşməsində müstəsna rolu barədə fikir söyləyərkən mütləq ötən əsrin altmışıncı illərini yada salmalıyıq. O illəri ki, zəngin təbii resursları, zəhmətkeş əhali olan Azərbaycan keçmiş SSRİ-nin iqtisadi və mədəni tənəzzül keçirən oyalatlarından biri sayılırdı. Respublikanın siyasi rəhbərliyi dövrün ideoloji buxovlarından xilas olmaqda, milli mənafehləri qorumaqda çətinlik çəkir, mövcud iqtisadi potensialdan xalqın güzəranının yaxşılaşdırılması üçün hərtərəfli istifadə olunmasına təşəbbüs göstərmirdilər.

Həmin dövrdə sərbəst və ciddi rejimli təşkilat olan dövlət təhlükəsizliyi orqanının sıralarında Heydər Əliyev kimi vətənpərvər, millət təssübü çəkən, analitik təkəllürə və parlaq zəkaya malik bir rəhbər, əsl sərkərdənin yetişməsinin xalqımızın nicatı üçün müstəsna əhəmiyyəti vardı. Sadə bir ailədən çıxmış azərbaycanlı gəncin bu orqanlarda vəzifə pillələri ilə irəliləməsi, general rütbəsinə yüksəlməsi təsəvvürə gəlməyəcək dərəcədə çətin iş idi. Belə bir işin öhdəsindən gəlmək üçün polad iradə, dərin bilik, misilsiz işgüzarlıq, çevik siyasi düşüncə, ön mürəkkəb vəziyyətlərdə qəti və düzgün qərar qəbul etmək bacarığı tələb olunurdu ki, Heydər Əliyev bütün bu xüsusiyyətlərə malik idi.

➔ 2-3

Heydər Əliyev siyasəti: Modern dövlət quruculuğundan böyük Zəfərə doğru

Mayın 6-da Yeni Azərbaycan Partiyası Mərkəzi Aparatının təşkilatçılığı ilə Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 99-cu ildönümünə həsr edilmiş "Heydər Əliyev siyasəti: Modern dövlət quruculuğundan böyük Zəfərə doğru" mövzusunda konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, əvvəlcə konfransda Ümummilli Liderimiz

Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərəzi bütövlüyü uğrunda canlarını qurban verməmiş şəhidlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi.

Sonra Ulu Öndər Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyətinə həsr edilmiş film nümayiş etdirilib.

Konfransda giriş nitqi ilə çıxış edən YAP Sözdərinin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov bildirdi ki, bu gün dünyanın siyasi mənzərəsi mürəkkəbdir. Ziddiyyətlər, qarşı-

durmalar, xaos və anarxiya halları müxtəlif regionları, ölkələri öz ağışına alıb. Belə bir şəraitdə yalnız milli maraqlara uyğun səmərəli və müstəqil siyasət həyata keçirən dövlətlər sabitliyi, təhlükəsizliyi və dayanıqlı inkişafı təmin edə bilərlər. Azərbaycan təcürübəsi də bu baxımdan əlamətdar və nümunəvidir. Şübhəsiz ki, Azərbaycan bugünkü inkişaf mərhələsinə asanlıqla çatmayıb.

➔ 7

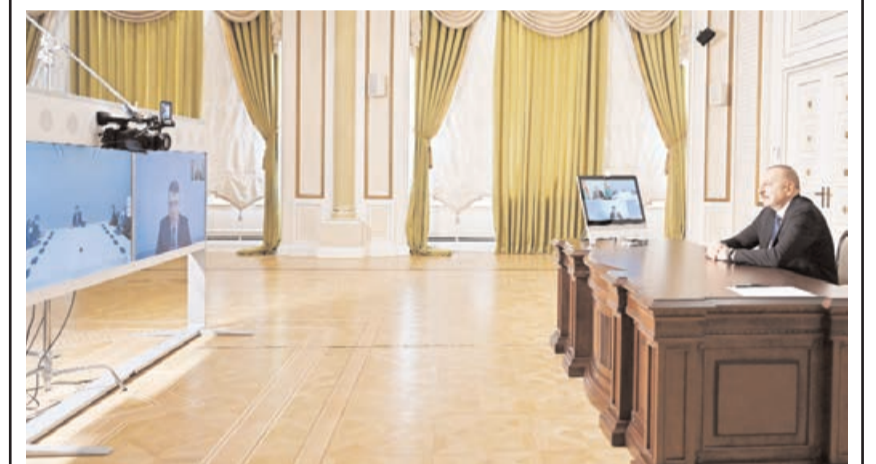

1 il öncə Zəfər qalımız mədəniyyət paytaxtı elan edildi

➔ 12

FAO-nun baş direktoru Qu DONQYU:

"İlham Əliyevdən öyrənmək baxımından yaxşı fürsətdir"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 6-da BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının (FAO) baş direktoru Qu Dongyuyu videoformatda qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qonaqları salamlayan Prezident İlham ƏLİYEV dedi: - Sabahınız xeyir.

Qu DONQYU: - Sabahınız xeyir, möhtərəm Prezident.

Prezident İlham ƏLİYEV: - Cənab baş direktor və nümayəndə heyətinin üzvləri, xoş gəlmisiniz. Sizi görməyə çox şadam. Çox şadam ki, nümayəndə heyətinizlə birlikdə ölkəmizdə səfərdəsiniz.

Biz FAO ilə Azərbaycan arasında tərəfdaşlığın səviyyəsinə çox məmnunluq. Yeddi il əvvəl imzalanmış razılaşma faktiki olaraq əməkdaşlığımızın yeni formatını yaratdı. Ümidvarıq ki, qarşdakı illərdə biz bu səmərəli tərəfdaşlığı davam etdirəcəyik, xüsusilə indi - hər bir ölkə, o cümlədən Azərbaycan üçün ərzaq təhlükəsizliyi ilə bağlı məsələlərin gətirdikə daha çox əhəmiyyət kəsb etdiyi bu çətin zamanda. Çünki kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracında artım olduğuna baxmayaraq, biz hələ də kənd təsərrüfatı məhsullarını idxal edirik. Ona görə də düşünürəm ki, bu, bizim ərzaq təhlükəsizliyi ilə bağlı gələcək planlarımızı, ümumi regional inkişafı müzakirə etmək və yeni çağırışları həll etmək baxımından vacibdir.

Görüşümüz zamanı qaldırmaq istədiyim məsələlərdən biri də işğaldan azad edilmiş ərazilərdə kənd təsərrüfatının inkişafı ilə bağlı planlarımızdır. Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad edilməsi nəticəsində hazırda biz infrastrukturunu, o cümlədən kənd təsərrüfatının inkişafı baxımından həmin torpaqların işlənilməsinin aktiv mərhələsindəyik. Çünki işğaldan azad edilmiş ərazilərdə kənd təsərrüfatı potensialı, həqiqətən də, çox böyükdür. Bu ərazinin fərqli təbiəti, iqlim qurşaqları və həm yerli istehlak, həm də ixrac üçün istehsalımızı əhəmiyyətli dərəcədə artırmaq imkanı var. Hazırda biz işğaldan azad edilmiş ərazilərdə kənd təsərrüfatının inkişafının planlaşdırılması mərhələsindəyik və ona görə də sizin dəyərli tövsiyələriniz yüksək qiymətləndiriləcək.

Ümumilikdə Azərbaycanda kənd təsərrüfatının inkişafı hökumətimiz üçün prioritetlərdən biridir. Çünki birincisi, hazırda hər bir ölkə üçün, ola bilsin ki, bir neçə il əvvəl olduğundan daha vacib olan ərzaq təhlükəsizliyidir. Bizim üçün ikinci məsələ odur ki, bu, bizim artmaqda olan qeyri-enerji ilə bağlı ixracımızın mühüm hissəsini təşkil edir. Bu ilin üç ayı ərzində Azərbaycanda qeyri-enerji ixracında artım 45 faiz olub. Əlbəttə ki, bu, məşğulluq baxımından əhəmiyyətlidir. Çünki əhalimizin, demək olar ki, yarısı kənd yerlərində yaşayır. Ona görə də bu insanlar üçün kənd təsərrüfatı əsas gəlir mənbəyidir. Siz, yəqin ki, bizim islahatlarımızdan, hökumətin fermerlərə verdiyi subsidiyalardan, dəstəkdən xəbərdarsınız. Fermerlər hər hansı vergidən, o cümlədən torpaq vergisindən azaddırlar. Həmçinin biz fermerlərə güzəştli, aşağı faizlərlə kreditlər veririk. Bütün bunlar kənd təsərrüfatının sürətli inkişafı üçün imkan yaradır. Lakin, əlbəttə ki, biz xüsusilə indi, ərazilər işğaldan azad ediləndən sonra hər şeyi düzgün planlaşdırmalı və müasir texnologiyalar tətbiq etməliyik.

Beləliklə, müzakirə edilməli çox məsələlər olacaq. Mən, həqiqətən də, çox şadam ki, söhbət etmək və birlikdə görüşə biləcəyimiz başqa işlərə nəzər salmaq imkanımız var. Bir daha xoş gəlmisiniz. Sizə Azərbaycanda yaxşı vaxt keçirməyi arzulayıram.

BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının baş direktoru Qu DONQYU: - Təşəkkür edirəm, möhtərəm Prezident. Həmçinin mən Sizin çoxşaxəli, gözəl, əlverişli mövqedə yerləşən ölkənizə səfərə gəldiyimə görə çox şadam. Bu, nadir ölkədir. Çox şadam ki, Sizin ölkənizdə səfərdəyəm, təkə ona görə yox ki, nadir mövqedə yerləşirsiniz, həm də ona görə ki, ərzaq sistemləri və kənd təsərrüfatının inkişafı üçün böyük potensial var. Tərəfinizdən də güclü dəstəklənən aqroelektron ticarət və ya rəqəmsal kənd təsərrüfatı və ərzaq, habelə kənd yerlərinin rəqəmsal inkişafı xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Mən bu təşəbbüsləri dünyada təşviq etmək və təşkilatə üzv olan, ərəzi baxımından Azərbaycan kimi ölkələrlə paylaşmaq istəyirdim.

Bakıda keçirilən "Gələcəyə baxış: Rəqəmsal kənd təsərrüfatına keçid" mövzusunda beynəlxalq konfransın önəmli vurğulayan Qu Dongyu ölkəmizə səfər edərək bu tədbirdə şəxsən iştirak etməsindən məmnunluğunu bildirdi.

FAO-nun baş direktoru dedi: "Beləliklə, hesab edirəm ki, bu, bizim üçün Sizdən, həmkarlarımızdan öyrənmək baxımından yaxşı fürsətdir".

Azərbaycanın özünə qədər əbədi

HEYDƏR ƏLİYEV və onun
qurduğu AZƏRBAYCAN

➔ 4

Heydər Əliyevin
dövlətçilik salnaməsi
Qarabağ Zəfəri işığında

➔ 5

Hüquqi və demokratik
dövlət quruculuğunun banisi

➔ 8

İnsan bu ölkədə yaşamaq istəyir

➔ 9

Rifah və inkişafa həsr olunan ömür

➔ 10

İqtisadi modernləşmə və dayanıqlı
inkişaf strategiyasının müəllifi

➔ 11

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2022

Heydər Əliyevin dövlətçilik salnaməsi

Qarabağ Zəfəri işığında

Mayın 10-da ölkə ictimaiyyəti xilaskarlıq missiyası ilə Tanrı və zaman tərəfindən Azərbaycan xalqının taleyinə yazılmış nadir şəxsiyyətlərdən biri olan Heydər Əliyevin anadan olmasının 99-cu ildönümünü böyük qürur və ruh yüksəkliyi ilə qeyd edəcək. Azərbaycanlıq ideologiyasının banisi olan Ümummilli Liderin doğum günü ərəfəsində xaricdə yaşayan soydaşlarımızın növbəti forumlarını keçirmək üçün ilk dəfə olaraq azad Şuşada möhtəşəm Zəfərin işığına toplaşması da bu baxımdan çox əlamətdardır və rəmzi mənə daşıyır. Çünki bu dahi insan təkcə Azərbaycan xalqının deyil, bütövlükdə dünya azərbaycanlılarının qan və qəlb yaddaşına qurucu və xilaskar dövlət xadimi, milli lider və xalq məhəbbətini qazanan öndər kimi həkk olunmuşdur.

Dövlətçilik və müstəqillik təfəkkürünün formalaşması

Azərbaycanda dövlət quruculuğundan və dövlət müstəqilliyindən danışarkən, heç şübhəsiz, Heydər Əliyevin bu sahədəki daimlax fəaliyyəti və əsasını qoyduğu siyasi xətt yada düşür. Müasir Azərbaycan tarixinin 20 ildən artıq bir dövründə respublikamızda rəhbərlik etmiş Heydər Əliyevin dövlətçilik və müstəqillik təfəkkürü elə bir tükənməz irs yaratmışdır ki, bununla bağlı onun strateji düşüncələrinin və fəaliyyətinin bütün tərəflərini əslirə boyu öyrənməyə, təhlil və təbliğ etməyə ehtiyac olacaqdır.

Məhz 1969-cu ildə Heydər Əliyev Azərbaycan rəhbər seçildikdən sonra respublikada şərait təcridcən müsbət istiqamətdə dəyişməyə başladı. Artıq həmin dövrdən başlayaraq digər sahələrdə olduğu kimi, Azərbaycanca dövlətçilik önəmnlərini inkişafına tökan verildi, dövlət idarəçiliyində yeni, mükməll və səmərəli metodlar tətbiq olunmağa başladı. Bu siyasi kursun əsas qayəsi ilk növbədə iqtisadi imkanların əhalinin maddi rifahının yüksəldilməsinə yönəldilmişdi, onun elmi potensialının artırılması, Azərbaycanın inkişaf edən qabaqcıl respublika kimi tanınması idi. Bunun üçün Heydər Əliyev bütün çətinliklərə və maneələrə sinə gərərk şəxsi nüfuzundan və SSRİ rəhbərliyi ilə münasibətlərdən məhrərlə bəhrələnmək mərkəzin müttəfiq respublikalar üçün nəzərdə tutduğu bölgədə Azərbaycanın payını artırmağa nail oldu. Beləliklə, 1969-1982-ci illər ərzində Heydər Əliyevin titanik səyləri nəticəsində Azərbaycan geridə qalmış aqrar respublikadan SSRİ məkanında özünü təmin edən iki respublikadan birinə çevrildi.

"22 il bundan öncə biz bilmirdik ki, Azərbaycan müstəqil dövlət olacaqdır. Lakin mən o vaxt Azərbaycanın müstəqilliyi fikri ilə yaşayırdım", - deyən və bununla respublikamızın perspektiv müstəqilliyini proqnozlaşdıran Heydər Əliyev fitri istedadı, yüksək təşkilatçılıq bacarığı və siyasi uzaqgörənliyi hesabına iqtisadiyyatın inkişafına, yüksək səviyyəli elmi biliklərə malik milli kadr potensialının formalaşmasına, rüsvətəorluq kimi neqativ meyillərlə mübarizəyə prioritet əhəmiyyət verməklə insanların əxlaqi keyfiyyətlərini yüksəldilməsinə, sivil cəmiyyətin bərqərar olmasına böyük diqqət yetirirdi. Onun xüsusilə hərbi quruculuq məsələlərinə son dərəcə vacib yer verməsi də təsadüfi deyildi. O dövrdə milli hərbi kadrların hazırlanması sahəsində atılmış uzaqgörən addımların illər sonra 44 günlük Vətən müharibəsinə necə mənimsiz töhfə verdiyinin bir daha şahidi olduq. Ötən əsrin 70-ci illərində böyük səylər nəticəsində yaradılmış Cəmiş Naxçıvanski adına məktəbin müdavimləri olan zabitlər artıq bu gün müstəqil Azərbaycanın Silahlı Qüvvələrinin komandirləri, generalıdır.

Separatizm meyilləri qarşısına çəkilmiş qarşılmaz siper

Heydər Əliyev dünyanın müxtəlif dairələrinin himayə etdiyi qurama "erməni məsələsi"nin mahiyyətini, erməni millətçiliyinin xalqımıza qarşı davamlı xəyanət və cinayətlərinin tarixini dərindən bildiyinə görə respublikaya rəhbərliyin birinci dövründən başlayaraq Ermənistanın Azərbaycanca qarşı gizli formalarla təzahür edən ərazi iddialarının, Dağlıq Qarabağdakı erməni riyakarlıqlarının qarşısını qətiyyətlə kəsmişdi. Dərin zəkası, müstəsna liderlik bacarığı ilə respublikanı yumruq kimi birləşdirən Ulu Öndər daim məqam gözələn erməni separatizminin baş qaldırmasına imkan verməmək üçün bütün zəruri mənavi-siyasi, sosial-iqtisadi və inzibati tədbirləri məhrərlə gerçəkləşdirmişdi.

Bütün bunların nəticəsi idi ki, tarixi Azərbaycan torpaqlarında bölgələrin himayəsi ilə özlərinə respublika qurmuş, sonrakı dövrdə də ərazilərini qorumağa, soydaşlarımızın tarixi vətənlərindən növbəti deportasiyasına nail olmuş ermənilərin Heydər Əliyev hakimiyyətdə gələndən sonra əli boşda, niyyətləri gözələn qalmışdı. Ulu Öndərin Dağlıq Qarabağda erməni separatizminə qarşı mübarizəsi dünülmüş, milli maraqları əks etdirən siyasətə əsaslandırdı. Heydər Əliyev hələ Azərbaycan Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsində işləyən ermənilərin keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində (DQMV) gizli fəaliyyətlərindən xəbərdar olmuş, onlara qarşı lazımi tədbirlər görülməsi üçün ciddi təşəbbüslər göstərmişdi. Təsədüfi deyil ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiası məhz Ümummilli Lider əli sovet rəhbərliyindən uzaqlaşdırılıb ciddi nəzarət altında yaşamağa məhkum ediləndən sonra baş qaldırılmışdı. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi: "Heydər Əliyev vəzifədən uzaqlaşdırıldıqdan sonra bu meyillər daha da gücləndi və Azərbaycanca qarşı açıq ərazi iddiası prosesi başlandı. Əfsuslar olsun ki, bu prosesa başçılıq edən o vaxta sovet rəhbərliyi idi. Əgər sovet rəhbərliyinin bu işlərdə əli olmasaydı, Cənubi Qafqazda heç vaxt münafiqə yaranmazdı".

Qarabağın işğalını şertləndirən amillər

Heydər Əliyevin SSRİ rəhbərliyindən gətirməsi məqamını gözələrməni millətçiliyi, guya, sosial vəziyyətin pisləşməsinə və buna görə də Azərbaycan xalqının rəhbərliyi altında həkumətə mümkünslüyünü özlərinə şüar edib Ermənistan və Dağlıq Qarabağda ictimai fikri çətdiraraq açıq separatizmə başladılar. Respublika rəhbərləri isə muxtar vilayətdə sülhə genişlənmə anti-Azərbaycan hərəkatının qarşısını almaq üçün ciddi tədbirlər görü bilmədilər. Böyük rəhbər Azərbaycanca gedəndən sonra respublikanın ba-

şında duran şəxslərin kölə psixologiyası, prinsipsizliyi, qətiyyətsizliyi və düşünməmiş kor-koranə addımları Azərbaycanca getdikcə tənozzülə doğru apardı. Dağlıq Qarabağda baş verən proseslərə seyri münasibət bəsləyən bacarıqsız və iradəsiz yerli rəhbərlər keçmiş vilayətdə baş verən mərkəzdənqəncə meyillərinin qarşısını almaq əvəzinə fəaliyyətsizlik göstərdilər. Ardınca, daha dəqiq desək, 1988-ci ildə 300 mindən artıq soydaşımız Ermənistan kətlüvi şəkilə deportasiya olundu.

Həmin dövrdə Azərbaycanca dərnlənməkdə olan ictimai-siyasi böhran, hakimiyyətdə olan rəhbərliyin qorxaqlığı, həmçinin cəbhəçilərin təxribatçı davranışları Sovet qoşunlarının Bakıya yeridilməsi və 1990-cı il qanlı 20 Yanvar faciəsi ilə nəticələndi. Bu hadisəyə ilk olaraq kəskin etirazını bildiren və ən cəsarətli, dəqiq və obyektiv siyasi qiyməti verən də Heydər Əliyev oldu. Onun bəyanatından ruhlanan Azərbaycan xalqının milli azadlıq hərəkatı geniş vüsət aldı. Bu gün Azərbaycan cəmiyyəti birmənalı olaraq o fikirdədir ki, əgər həmin dövrdə Heydər Əliyev Azərbaycan rəhbərliyində olsaydı, nə Dağlıq Qarabağ işğal olunardı, nə də ölkə müstəqilliyinin ilk illərində böhran yaşayardı. Təəssüf ki, biz bu tarixi şansdan yararlanmadıq və bunun acı nəticələrini gördük.

Vətən çağırır: Heydər Əliyevin fəaliyyətinin Naxçıvan dövrü

Bu noticələrin mənbəyi isə ona bağlı idi ki, xilaskar kimi Ulu Öndəri hakimiyyətdə gəlmək arzusu ilə yaşayan xalqın iradəsinə zidd olaraq hər vaxtlı Heydər Əliyevin Moskavadan Bakıya gəlməsinə mərkəzi hakimiyyət, Bakıda qalmasına isə milli xəyanətkarlar imkan vermirdilər. Amma Heydər Əliyev belə bir müəkkəb şəraitdə dağılımaqda olan sovet imperiyasının mərkəzində ciddi nəzarət altında yaşamağa məhkum ediləndə, çətinliklə imkan tapıb Vətənin harayına yetişdi.

20 iyul 1990-cı ildə Bakıya gələn Heydər Əliyev burada da təhdidlərlə üzvləyinə görə iki gündən sonra Naxçıvana getdi. Həmin il noyabrın 17-də Muxtar Respublikanın Ali Məclisinin Sədri seçildikdən sonra siyasi fəaliyyətini orada davam etdirirməyə, faktiki olaraq bölgədə vəziyyətinə düsmüş Naxçıvanın ağır problemləri ilə məşğul olmağa başladı. Heydər Əliyev fəaliyyətinin bu dönməndə ən çətin məqamlarda əsl liderlərə məxsus fəvqəladə və bənzərsiz üstün keyfiyyətlərini ortaya qoyaraq yüksək səviyyəli dövlətçilik və idarəçilik nümunələri ilə böyük dövlətlərin diqqətini Naxçıvanın problemlərinə cəlb etməyə nail oldu.

Həmin ərəfədə Ermənistan silahlı qüvvələrinin Naxçıvan Muxtar Respublikasına qarşı irimiqyaslı təcavüzə başlaması daxili vəziyyəti olduqca gərginləşdirdi. Bakıda siyasi qüvvələrin başının hakimiyyət

uğrunda mübarizəyə qarışdığı bir vaxtda Naxçıvanın müdafiəsinin təşkili bütövlüklə Heydər Əliyevin üzərinə düşmüşdü. Çətin və müəkkəb proseslərlə müşayət olunan həmin məqamlarda Heydər Əliyevin Naxçıvanı işğal təhlükəsindən xilas etmək üçün atdığı təşkilati, siyasi və diplomatik addımların çox mühüm əhəmiyyəti olmuşdur.

1991-ci ilin oktyabrında SSRİ-nin dağılması ilə formal olaraq müstəqilliyini bərpa etmiş Azərbaycan bu tarixi nailiyyəti itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalmışdı. Belə ki, o dövrdə daxiləki vətəndaş müharibəsi dərəcəsinə yüksəlmiş qarşıdurmalar növbəti dövlət müstəqilliyimizi, hətta milli varlığımızı belə bərkə hədəfə almışdı. Hadisələri düzgün qiymətləndirə bilməyən ovaxtlı iqtidar isə əhəli arasında gündən-günə nüfuzunu itirir, baş vermiş proseslərdən düzgün nəticə çıxara bilmirdi.

Digər tərəfdən, təcavüzkar Ermənistanın ölkəmizə qarşı torpaq iddiaları ilə müşayət olunan Dağlıq Qarabağ problemi ağır yük kimi Azərbaycanın başı üzərində dururdu. Hər kəsin var gücü ilə xarici düşməna qarşı həmrəylik nümayiş etdirməli olduğu belə bir şəraitdə ayrı-ayrı mafioz qruplarda birləşmiş hakimiyyət hərisləri özlərinin şəxsi maraqlarına xidmət edən fəaliyyətə məşğul idilər.

Bundan sonrakı mərhələdə - 1992-ci ilin yaz aylarından başlanaraq daxili hərə-mərkəzli, siyasi qüvvələrin çəkişməsi cəbhə bölgəsinin nəzarətdən kənar qalmasına və Qarabağ savaşında ermənilərin üstünlüyü ələ almasına gətirib çıxardı. Nəticədə AXC-Müsavat cütülyü Qarabağ kartından istifadə etməklə meydan hərəkatının dalğası üzərində hakimiyyəti zəbt etdi.

Olduqca gərgin, bütün sahələrdə tonəzzül və böhranın hökm sürdüüyü belə bir dövrdə - 1992-ci ilin oktyabrında bir qrup ziyalının müraciəti əsasında Yeni Azərbaycan Partiyası yaradıldı. Sonrakı hadisələr isə sübut etdi ki, Heydər Əliyev adı ilə bağlı olan bu partiyanın yaradılması Ümummilli Liderin Azərbaycan xalqı qarşısındakı ən böyük xidmətlərindən biridir. Müxalifət partiyası kimi siyasi səhnəyə çıxması YAP qısa müddət ərzində ümumxalq partiyasına çevrilərək Azərbaycanın inkişafını ideoloji sünnunə çevrildi və Azərbaycan xalqının iradəsinə əsasında ölkəmizin həyatında tamamilə yeni mərhələnin başlanmasına ideoloji zəmin yaratdı.

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi real təhlükə ilə üz-üzə

AXC-Müsavat siyasi tandeminin siması bir il ərzində hakimiyyətdə olduğu zaman bölli oldu. Cəbhəçilər Heydər Əliyevin öten əsrin 70-80-ci illəri ərzində yaratdığı fundamental nailiyyətləri qısa müddətdə məhv etdilər, sərvətlər talan edildi, işbazlar tərəfindən xaricə satıldı. Ölkənin maliyyə imkanları tamamilə tükdü. 1992-1993-cü illərdə inflyasiya 1100-1200 faiz arasında dəyişirdi. Ümumiyyətlə, o dövrdə ölkə kriminal, mafioz qruplar, silahlı birləşmələr tərəfindən idarə olunurdu.

Qarabağ məsələsi isə milli maraqlar çərçivəsindən çıxaraq şəxsi mənafə predmetinə çevrildi. 1992-ci ilin mayında Şuşa, ardınca Laçın rayonu işğal olunduqdan sonra Dağlıq Qarabağ faktiki olaraq Ermənistanla birləşdi. Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev 2021-ci il yanvarın 15-də Şuşa şəhərində hərbiçilərə görüşrkən etdiyi çıxışda AXC-Müsavat cütülyünün xo-

yanətkar mahiyyətini bir daha ifşa edərək onu səciyyələndirən məqamlarla bağlı belə demişdir: "...Onlar bu xəyanəti törədilər, on-rəkkəb proseslərlə müşayət olunan həmin məqamlarda Heydər Əliyevin Naxçıvanı işğal təhlükəsindən xilas etmək üçün atdığı təşkilati, siyasi və diplomatik addımların çox mühüm əhəmiyyəti olmuşdur. 1991-ci ilin oktyabrında SSRİ-nin dağılması ilə formal olaraq müstəqilliyini bərpa etmiş Azərbaycan bu tarixi nailiyyəti itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalmışdı. Belə ki, o dövrdə daxiləki vətəndaş müharibəsi dərəcəsinə yüksəlmiş qarşıdurmalar növbəti dövlət müstəqilliyimizi, hətta milli varlığımızı belə bərkə hədəfə almışdı. Hadisələri düzgün qiymətləndirə bilməyən ovaxtlı iqtidar isə əhəli arasında gündən-günə nüfuzunu itirir, baş vermiş proseslərdən düzgün nəticə çıxara bilmirdi. Digər tərəfdən, təcavüzkar Ermənistanın ölkəmizə qarşı torpaq iddiaları ilə müşayət olunan Dağlıq Qarabağ problemi ağır yük kimi Azərbaycanın başı üzərində dururdu. Hər kəsin var gücü ilə xarici düşməna qarşı həmrəylik nümayiş etdirməli olduğu belə bir şəraitdə ayrı-ayrı mafioz qruplarda birləşmiş hakimiyyət hərisləri özlərinin şəxsi maraqlarına xidmət edən fəaliyyətə məşğul idilər. Bundan sonrakı mərhələdə - 1992-ci ilin yaz aylarından başlanaraq daxili hərə-mərkəzli, siyasi qüvvələrin çəkişməsi cəbhə bölgəsinin nəzarətdən kənar qalmasına və Qarabağ savaşında ermənilərin üstünlüyü ələ almasına gətirib çıxardı. Nəticədə AXC-Müsavat cütülyü Qarabağ kartından istifadə etməklə meydan hərəkatının dalğası üzərində hakimiyyəti zəbt etdi. Olduqca gərgin, bütün sahələrdə tonəzzül və böhranın hökm sürdüüyü belə bir dövrdə - 1992-ci ilin oktyabrında bir qrup ziyalının müraciəti əsasında Yeni Azərbaycan Partiyası yaradıldı. Sonrakı hadisələr isə sübut etdi ki, Heydər Əliyev adı ilə bağlı olan bu partiyanın yaradılması Ümummilli Liderin Azərbaycan xalqı qarşısındakı ən böyük xidmətlərindən biridir. Müxalifət partiyası kimi siyasi səhnəyə çıxması YAP qısa müddət ərzində ümumxalq partiyasına çevrilərək Azərbaycanın inkişafını ideoloji sünnunə çevrildi və Azərbaycan xalqının iradəsinə əsasında ölkəmizin həyatında tamamilə yeni mərhələnin başlanmasına ideoloji zəmin yaratdı. AXC-Müsavat siyasi tandeminin siması bir il ərzində hakimiyyətdə olduğu zaman bölli oldu. Cəbhəçilər Heydər Əliyevin öten əsrin 70-80-ci illəri ərzində yaratdığı fundamental nailiyyətləri qısa müddətdə məhv etdilər, sərvətlər talan edildi, işbazlar tərəfindən xaricə satıldı. Ölkənin maliyyə imkanları tamamilə tükdü. 1992-1993-cü illərdə inflyasiya 1100-1200 faiz arasında dəyişirdi. Ümumiyyətlə, o dövrdə ölkə kriminal, mafioz qruplar, silahlı birləşmələr tərəfindən idarə olunurdu. Qarabağ məsələsi isə milli maraqlar çərçivəsindən çıxaraq şəxsi mənafə predmetinə çevrildi. 1992-ci ilin mayında Şuşa, ardınca Laçın rayonu işğal olunduqdan sonra Dağlıq Qarabağ faktiki olaraq Ermənistanla birləşdi. Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev 2021-ci il yanvarın 15-də Şuşa şəhərində hərbiçilərə görüşrkən etdiyi çıxışda AXC-Müsavat cütülyünün xo-

yanətkar mahiyyətini bir daha ifşa edərək onu səciyyələndirən məqamlarla bağlı belə demişdir: "...Onlar bu xəyanəti törədilər, on-rəkkəb proseslərlə müşayət olunan həmin məqamlarda Heydər Əliyevin Naxçıvanı işğal təhlükəsindən xilas etmək üçün atdığı təşkilati, siyasi və diplomatik addımların çox mühüm əhəmiyyəti olmuşdur. 1991-ci ilin oktyabrında SSRİ-nin dağılması ilə formal olaraq müstəqilliyini bərpa etmiş Azərbaycan bu tarixi nailiyyəti itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalmışdı. Belə ki, o dövrdə daxiləki vətəndaş müharibəsi dərəcəsinə yüksəlmiş qarşıdurmalar növbəti dövlət müstəqilliyimizi, hətta milli varlığımızı belə bərkə hədəfə almışdı. Hadisələri düzgün qiymətləndirə bilməyən ovaxtlı iqtidar isə əhəli arasında gündən-günə nüfuzunu itirir, baş vermiş proseslərdən düzgün nəticə çıxara bilmirdi. Digər tərəfdən, təcavüzkar Ermənistanın ölkəmizə qarşı torpaq iddiaları ilə müşayət olunan Dağlıq Qarabağ problemi ağır yük kimi Azərbaycanın başı üzərində dururdu. Hər kəsin var gücü ilə xarici düşməna qarşı həmrəylik nümayiş etdirməli olduğu belə bir şəraitdə ayrı-ayrı mafioz qruplarda birləşmiş hakimiyyət hərisləri özlərinin şəxsi maraqlarına xidmət edən fəaliyyətə məşğul idilər. Bundan sonrakı mərhələdə - 1992-ci ilin yaz aylarından başlanaraq daxili hərə-mərkəzli, siyasi qüvvələrin çəkişməsi cəbhə bölgəsinin nəzarətdən kənar qalmasına və Qarabağ savaşında ermənilərin üstünlüyü ələ almasına gətirib çıxardı. Nəticədə AXC-Müsavat cütülyü Qarabağ kartından istifadə etməklə meydan hərəkatının dalğası üzərində hakimiyyəti zəbt etdi. Olduqca gərgin, bütün sahələrdə tonəzzül və böhranın hökm sürdüüyü belə bir dövrdə - 1992-ci ilin oktyabrında bir qrup ziyalının müraciəti əsasında Yeni Azərbaycan Partiyası yaradıldı. Sonrakı hadisələr isə sübut etdi ki, Heydər Əliyev adı ilə bağlı olan bu partiyanın yaradılması Ümummilli Liderin Azərbaycan xalqı qarşısındakı ən böyük xidmətlərindən biridir. Müxalifət partiyası kimi siyasi səhnəyə çıxması YAP qısa müddət ərzində ümumxalq partiyasına çevrilərək Azərbaycanın inkişafını ideoloji sünnunə çevrildi və Azərbaycan xalqının iradəsinə əsasında ölkəmizin həyatında tamamilə yeni mərhələnin başlanmasına ideoloji zəmin yaratdı. AXC-Müsavat siyasi tandeminin siması bir il ərzində hakimiyyətdə olduğu zaman bölli oldu. Cəbhəçilər Heydər Əliyevin öten əsrin 70-80-ci illəri ərzində yaratdığı fundamental nailiyyətləri qısa müddətdə məhv etdilər, sərvətlər talan edildi, işbazlar tərəfindən xaricə satıldı. Ölkənin maliyyə imkanları tamamilə tükdü. 1992-1993-cü illərdə inflyasiya 1100-1200 faiz arasında dəyişirdi. Ümumiyyətlə, o dövrdə ölkə kriminal, mafioz qruplar, silahlı birləşmələr tərəfindən idarə olunurdu. Qarabağ məsələsi isə milli maraqlar çərçivəsindən çıxaraq şəxsi mənafə predmetinə çevrildi. 1992-ci ilin mayında Şuşa, ardınca Laçın rayonu işğal olunduqdan sonra Dağlıq Qarabağ faktiki olaraq Ermənistanla birləşdi. Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev 2021-ci il yanvarın 15-də Şuşa şəhərində hərbiçilərə görüşrkən etdiyi çıxışda AXC-Müsavat cütülyünün xo-

yanətkar mahiyyətini bir daha ifşa edərək onu səciyyələndirən məqamlarla bağlı belə demişdir: "...Onlar bu xəyanəti törədilər, on-rəkkəb proseslərlə müşayət olunan həmin məqamlarda Heydər Əliyevin Naxçıvanı işğal təhlükəsindən xilas etmək üçün atdığı təşkilati, siyasi və diplomatik addımların çox mühüm əhəmiyyəti olmuşdur. 1991-ci ilin oktyabrında SSRİ-nin dağılması ilə formal olaraq müstəqilliyini bərpa etmiş Azərbaycan bu tarixi nailiyyəti itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalmışdı. Belə ki, o dövrdə daxiləki vətəndaş müharibəsi dərəcəsinə yüksəlmiş qarşıdurmalar növbəti dövlət müstəqilliyimizi, hətta milli varlığımızı belə bərkə hədəfə almışdı. Hadisələri düzgün qiymətləndirə bilməyən ovaxtlı iqtidar isə əhəli arasında gündən-günə nüfuzunu itirir, baş vermiş proseslərdən düzgün nəticə çıxara bilmirdi. Digər tərəfdən, təcavüzkar Ermənistanın ölkəmizə qarşı torpaq iddiaları ilə müşayət olunan Dağlıq Qarabağ problemi ağır yük kimi Azərbaycanın başı üzərində dururdu. Hər kəsin var gücü ilə xarici düşməna qarşı həmrəylik nümayiş etdirməli olduğu belə bir şəraitdə ayrı-ayrı mafioz qruplarda birləşmiş hakimiyyət hərisləri özlərinin şəxsi maraqlarına xidmət edən fəaliyyətə məşğul idilər. Bundan sonrakı mərhələdə - 1992-ci ilin yaz aylarından başlanaraq daxili hərə-mərkəzli, siyasi qüvvələrin çəkişməsi cəbhə bölgəsinin nəzarətdən kənar qalmasına və Qarabağ savaşında ermənilərin üstünlüyü ələ almasına gətirib çıxardı. Nəticədə AXC-Müsavat cütülyü Qarabağ kartından istifadə etməklə meydan hərəkatının dalğası üzərində hakimiyyəti zəbt etdi. Olduqca gərgin, bütün sahələrdə tonəzzül və böhranın hökm sürdüüyü belə bir dövrdə - 1992-ci ilin oktyabrında bir qrup ziyalının müraciəti əsasında Yeni Azərbaycan Partiyası yaradıldı. Sonrakı hadisələr isə sübut etdi ki, Heydər Əliyev adı ilə bağlı olan bu partiyanın yaradılması Ümummilli Liderin Azərbaycan xalqı qarşısındakı ən böyük xidmətlərindən biridir. Müxalifət partiyası kimi siyasi səhnəyə çıxması YAP qısa müddət ərzində ümumxalq partiyasına çevrilərək Azərbaycanın inkişafını ideoloji sünnunə çevrildi və Azərbaycan xalqının iradəsinə əsasında ölkəmizin həyatında tamamilə yeni mərhələnin başlanmasına ideoloji zəmin yaratdı. AXC-Müsavat siyasi tandeminin siması bir il ərzində hakimiyyətdə olduğu zaman bölli oldu. Cəbhəçilər Heydər Əliyevin öten əsrin 70-80-ci illəri ərzində yaratdığı fundamental nailiyyətləri qısa müddətdə məhv etdilər, sərvətlər talan edildi, işbazlar tərəfindən xaricə satıldı. Ölkənin maliyyə imkanları tamamilə tükdü. 1992-1993-cü illərdə inflyasiya 1100-1200 faiz arasında dəyişirdi. Ümumiyyətlə, o dövrdə ölkə kriminal, mafioz qruplar, silahlı birləşmələr tərəfindən idarə olunurdu. Qarabağ məsələsi isə milli maraqlar çərçivəsindən çıxaraq şəxsi mənafə predmetinə çevrildi. 1992-ci ilin mayında Şuşa, ardınca Laçın rayonu işğal olunduqdan sonra Dağlıq Qarabağ faktiki olaraq Ermənistanla birləşdi. Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev 2021-ci il yanvarın 15-də Şuşa şəhərində hərbiçilərə görüşrkən etdiyi çıxışda AXC-Müsavat cütülyünün xo-

yanətkar mahiyyətini bir daha ifşa edərək onu səciyyələndirən məqamlarla bağlı belə demişdir: "...Onlar bu xəyanəti törədilər, on-rəkkəb proseslərlə müşayət olunan həmin məqamlarda Heydər Əliyevin Naxçıvanı işğal təhlükəsindən xilas etmək üçün atdığı təşkilati, siyasi və diplomatik addımların çox mühüm əhəmiyyəti olmuşdur. 1991-ci ilin oktyabrında SSRİ-nin dağılması ilə formal olaraq müstəqilliyini bərpa etmiş Azərbaycan bu tarixi nailiyyəti itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalmışdı. Belə ki, o dövrdə daxiləki vətəndaş müharibəsi dərəcəsinə yüksəlmiş qarşıdurmalar növbəti dövlət müstəqilliyimizi, hətta milli varlığımızı belə bərkə hədəfə almışdı. Hadisələri düzgün qiymətləndirə bilməyən ovaxtlı iqtidar isə əhəli arasında gündən-günə nüfuzunu itirir, baş vermiş proseslərdən düzgün nəticə çıxara bilmirdi. Digər tərəfdən, təcavüzkar Ermənistanın ölkəmizə qarşı torpaq iddiaları ilə müşayət olunan Dağlıq Qarabağ problemi ağır yük kimi Azərbaycanın başı üzərində dururdu. Hər kəsin var gücü ilə xarici düşməna qarşı həmrəylik nümayiş etdirməli olduğu belə bir şəraitdə ayrı-ayrı mafioz qruplarda birləşmiş hakimiyyət hərisləri özlərinin şəxsi maraqlarına xidmət edən fəaliyyətə məşğul idilər. Bundan sonrakı mərhələdə - 1992-ci ilin yaz aylarından başlanaraq daxili hərə-mərkəzli, siyasi qüvvələrin çəkişməsi cəbhə bölgəsinin nəzarətdən kənar qalmasına və Qarabağ savaşında ermənilərin üstünlüyü ələ almasına gətirib çıxardı. Nəticədə AXC-Müsavat cütülyü Qarabağ kartından istifadə etməklə meydan hərəkatının dalğası üzərində hakimiyyəti zəbt etdi. Olduqca gərgin, bütün sahələrdə tonəzzül və böhranın hökm sürdüüyü belə bir dövrdə - 1992-ci ilin oktyabrında bir qrup ziyalının müraciəti əsasında Yeni Azərbaycan Partiyası yaradıldı. Sonrakı hadisələr isə sübut etdi ki, Heydər Əliyev adı ilə bağlı olan bu partiyanın yaradılması Ümummilli Liderin Azərbaycan xalqı qarşısındakı ən böyük xidmətlərindən biridir. Müxalifət partiyası kimi siyasi səhnəyə çıxması YAP qısa müddət ərzində ümumxalq partiyasına çevrilərək Azərbaycanın inkişafını ideoloji sünnunə çevrildi və Azərbaycan xalqının iradəsinə əsasında ölkəmizin həyatında tamamilə yeni mərhələnin başlanmasına ideoloji zəmin yaratdı. AXC-Müsavat siyasi tandeminin siması bir il ərzində hakimiyyətdə olduğu zaman bölli oldu. Cəbhəçilər Heydər Əliyevin öten əsrin 70-80-ci illəri ərzində yaratdığı fundamental nailiyyətləri qısa müddətdə məhv etdilər, sərvətlər talan edildi, işbazlar tərəfindən xaricə satıldı. Ölkənin maliyyə imkanları tamamilə tükdü. 1992-1993-cü illərdə inflyasiya 1100-1200 faiz arasında dəyişirdi. Ümumiyyətlə, o dövrdə ölkə kriminal, mafioz qruplar, silahlı birləşmələr tərəfindən idarə olunurdu. Qarabağ məsələsi isə milli maraqlar çərçivəsindən çıxaraq şəxsi mənafə predmetinə çevrildi. 1992-ci ilin mayında Şuşa, ardınca Laçın rayonu işğal olunduqdan sonra Dağlıq Qarabağ faktiki olaraq Ermənistanla birləşdi. Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev 2021-ci il yanvarın 15-də Şuşa şəhərində hərbiçilərə görüşrkən etdiyi çıxışda AXC-Müsavat cütülyünün xo-

yanətkar mahiyyətini bir daha ifşa edərək onu səciyyələndirən məqamlarla bağlı belə demişdir: "...Onlar bu xəyanəti törədilər, on-rəkkəb proseslərlə müşayət olunan həmin məqamlarda Heydər Əliyevin Naxçıvanı işğal təhlükəsindən xilas etmək üçün atdığı təşkilati, siyasi və diplomatik addımların çox mühüm əhəmiyyəti olmuşdur. 1991-ci ilin oktyabrında SSRİ-nin dağılması ilə formal olaraq müstəqilliyini bərpa etmiş Azərbaycan bu tarixi nailiyyəti itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalmışdı. Belə ki, o dövrdə daxiləki vətəndaş müharibəsi dərəcəsinə yüksəlmiş qarşıdurmalar növbəti dövlət müstəqilliyimizi, hətta milli varlığımızı belə bərkə hədəfə almışdı. Hadisələri düzgün qiymətləndirə bilməyən ovaxtlı iqtidar isə əhəli arasında gündən-günə nüfuzunu itirir, baş vermiş proseslərdən düzgün nəticə çıxara bilmirdi. Digər tərəfdən, təcavüzkar Ermənistanın ölkəmizə qarşı torpaq iddiaları ilə müşayət olunan Dağlıq Qarabağ problemi ağır yük kimi Azərbaycanın başı üzərində dururdu. Hər kəsin var gücü ilə xarici düşməna qarşı həmrəylik nümayiş etdirməli olduğu belə bir şəraitdə ayrı-ayrı mafioz qruplarda birləşmiş hakimiyyət hərisləri özlərinin şəxsi maraqlarına xidmət edən fəaliyyətə məşğul idilər. Bundan sonrakı mərhələdə - 1992-ci ilin yaz aylarından başlanaraq daxili hərə-mərkəzli, siyasi qüvvələrin çəkişməsi cəbhə bölgəsinin nəzarətdən kənar qalmasına və Qarabağ savaşında ermənilərin üstünlüyü ələ almasına gətirib çıxardı. Nəticədə AXC-Müsavat cütülyü Qarabağ kartından istifadə etməklə meydan hərəkatının dalğası üzərində hakimiyyəti zəbt etdi. Olduqca gərgin, bütün sahələrdə tonəzzül və böhranın hökm sürdüüyü belə bir dövrdə - 1992-ci ilin oktyabrında bir qrup ziyalının müraciəti əsasında Yeni Azərbaycan Partiyası yaradıldı. Sonrakı hadisələr isə sübut etdi ki, Heydər Əliyev adı ilə bağlı olan bu partiyanın yaradılması Ümummilli Liderin Azərbaycan xalqı qarşısındakı ən böyük xidmətlərindən biridir. Müxalifət partiyası kimi siyasi səhnəyə çıxması YAP qısa müddət ərzində ümumxalq partiyasına çevrilərək Azərbaycanın inkişafını ideoloji sünnunə çevrildi və Azərbaycan xalqının iradəsinə əsasında ölkəmizin həyatında tamamilə yeni mərhələnin başlanmasına ideoloji zəmin yaratdı. AXC-Müsavat siyasi tandeminin siması bir il ərzində hakimiyyətdə olduğu zaman bölli oldu. Cəbhəçilər Heydər Əliyevin öten əsrin 70-80-ci illəri ərzində yaratdığı fundamental nailiyyətləri qısa müddətdə məhv etdilər, sərvətlər talan edildi, işbazlar tərəfindən xaricə satıldı. Ölkənin maliyyə imkanları tamamilə tükdü. 1992-1993-cü illərdə inflyasiya 1100-1200 faiz arasında dəyişirdi. Ümumiyyətlə, o dövrdə ölkə kriminal, mafioz qruplar, silahlı birləşmələr tərəfindən idarə olunurdu. Qarabağ məsələsi isə milli maraqlar çərçivəsindən çıxaraq şəxsi mənafə predmetinə çevrildi. 1992-ci ilin mayında Şuşa, ardınca Laçın rayonu işğal olunduqdan sonra Dağlıq Qarabağ faktiki olaraq Ermənistanla birləşdi. Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev 2021-ci il yanvarın 15-də Şuşa şəhərində hərbiçilərə görüşrkən etdiyi çıxışda AXC-Müsavat cütülyünün xo-

yanətkar mahiyyətini bir daha ifşa edərək onu səciyyələndirən məqamlarla bağlı belə demişdir: "...Onlar bu xəyanəti törədilər, on-rəkkəb proseslərlə müşayət olunan həmin məqamlarda Heydər Əliyevin Naxçıvanı işğal təhlükəsindən xilas etmək üçün atdığı təşkilati, siyasi və diplomatik addımların çox mühüm əhəmiyyəti olmuşdur. 1991-ci ilin oktyabrında SSRİ-nin dağılması ilə formal olaraq müstəqilliyini bərpa etmiş Azərbaycan bu tarixi nailiyyəti itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalmışdı. Belə ki, o dövrdə daxiləki vətəndaş müharibəsi dərəcəsinə yüksəlmiş qarşıdurmalar növbəti dövlət müstəqilliyimizi, hətta milli varlığımızı belə bərkə hədəfə almışdı. Hadisələri düzgün qiymətləndirə bilməyən ovaxtlı iqtidar isə əhəli arasında gündən-günə nüfuzunu itirir, baş vermiş proseslərdən düzgün nəticə çıxara bilmirdi. Digər tərəfdən, təcavüzkar Ermənistanın ölkəmizə qarşı torpaq iddiaları ilə müşayət olunan Dağlıq Qarabağ problemi ağır yük kimi Azərbaycanın başı üzərində dururdu. Hər kəsin var gücü ilə xarici düşməna qarşı həmrəylik nümayiş etdirməli olduğu belə bir şəraitdə ayrı-ayrı mafioz qruplarda birləşmiş hakimiyyət hərisləri özlərinin şəxsi maraqlarına xidmət edən fəaliyyətə məşğul idilər. Bundan sonrakı mərhələdə - 1992-ci ilin yaz aylarından başlanaraq daxili hərə-mərkəzli, siyasi qüvvələrin çəkişməsi cəbhə bölgəsinin nəzarətdən

"Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci və 10-cu bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

"Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 4, maddə 632, № 12, maddələr 2017, 2036; 2017, № 4, maddə 520, № 5, maddə 743; 2018, № 6, maddə 1187; 2019, № 1, maddə 28, № 5, maddə 797, № 6, maddə 986, № 8, maddə 1360, № 11, maddə 1692, № 12, maddə 1903; 2020, № 6, maddə 662; 2021, № 6 (I kitab), maddə 551, № 7, maddə 701, № 12, maddələr 1315, 1329, 1339) 2 nömrəli əlavəsinin 5-ci maddəsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

5.	Audiovizual media fəaliyyəti:
5.1.	ümumölkə yerüstü televiziya yayımcısı
5.2.	ümumölkə yerüstü radio yayımcısı
5.3.	regional yerüstü televiziya yayımcısı
5.4.	regional yerüstü radio yayımcısı
5.5.	peyk yayımı həyata keçirən platforma yayımcısı
5.6.	peyk yayımı həyata keçirməyən platforma yayımcısı
5.7.	sifarişli yayım xidməti provayderi
5.8.	sadə platforma operatoru
5.9.	universal platforma operatoru
5.10.	multipleks operatoru

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 15 aprel 2022-ci il

"Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 15 aprel tarixli 507-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2016-cı il 15 mart tarixli 176-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 20 aprel tarixli 866 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 15 aprel tarixli 507-VIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2016-cı il 15 mart tarixli 176-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 20 aprel tarixli 866 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 4, maddə 671, № 12, mad-

də 2064; 2017, № 4, maddə 532; 2019, № 11, maddə 1714) 2.3.5-ci bəndində "Milli Televiziya və Radio" sözləri "Azərbaycan Respublikası Audiovizual" sözləri ilə əvəz edilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 15 aprel tarixli 507-VIQD nömrəli Qanunundan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 6 may 2022-ci il

"Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

"Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 12, maddə 740; 2002, № 12, maddə 706; 2003, № 1, maddə 23, № 8, maddə 428, № 12 (I kitab), maddələr 676, 698; 2005, № 1, maddə 1, № 6, maddə 462, № 8, maddə 684, № 10, maddələr 873, 905, № 12, maddə 1083; 2006, № 3, maddələr 223, 225, № 6, maddə 481, № 12, maddələr 1015, 1029; 2007, № 2, maddə 80, № 12, maddə 1203; 2008, № 3, maddə 158, № 6, maddə 462, № 7, maddə 602, № 12, maddə 1047; 2009, № 1, maddə 5, № 2, maddə 56, № 3, maddə 160, № 7, maddə 519, № 12, maddə 947; 2010, № 4, maddə 276, № 6, maddə 485, № 10, maddə 840, № 11, maddə 939; 2011, № 1, maddə 12, № 4, maddələr 245, 264, № 11, maddə 985, № 12, maddə 1100; 2012, № 1, maddə 4, № 6, maddələr 508, 518, № 7, maddə 646, № 10, maddə 947, № 12, maddələr 1216, 1227, 1229; 2013, № 3, maddə 213, № 5, maddə 474, № 11, maddələr 1269, 1279, 1299, 1301, 1308, № 12, maddələr 1485, 1504; 2014, № 1, maddə 6, № 5, maddə 468, № 6, maddələr 603, 605, № 7, maddələr 774, 780, № 11, maddələr 1345, 1370; 2015, № 12, maddə 1432; 2016, № 1, maddələr 15, 36, № 4, maddə 630, № 5, maddə 849, № 6, maddə 1014, № 10, maddə 1605, № 11, maddələr 1753, 1776, 1780, 1790, № 12, maddələr 2006, 2051; 2017, № 3, maddələr 337, 341, № 5, maddə 742, № 6, maddə 1028, № 7, maddə 1308, № 8, maddə 1506, № 12 (I kitab), maddə 2265; 2018, № 3, maddə 405, № 4, maddələr 639, 647, № 6, maddələr 1186, 1194, № 7 (I kitab), maddələr 1415, 1444, № 8, maddə 1675, № 12 (I kitab), maddə 2489; 2019, № 1, maddə 45, № 4, maddələr 571, 596, № 5, maddə 797, № 7, maddələr 1176, 1181, 1190, 1192, № 8, maddə-

lər 1360, 1363, 1371, № 11, maddələr 1681, 1694; 2020, № 5, maddələr 521, 524, № 6, maddə 665, № 7, maddələr 824, 828, 837, 851, 853, № 11, maddə 1327, № 12 (I kitab), maddə 1423; 2021, № 2, maddə 117, № 6 (I kitab), maddə 554, № 7, maddələr 711, 714, 718, № 10, maddə 1094, № 11, maddə 1207, № 12, maddə 1314) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 7-ci maddənin mətni 7.1-ci maddə hesab edilsin və aşağıdakı məzmununda 7.2-ci maddə əlavə edilsin:

"7.2. Bu Qanunun 7.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan nəzarətin həyata keçirilməsi qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilir."

2. 22.0.39-cü maddəsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

22.0.39. Audiovizual media fəaliyyəti:	
22.0.39.1. ümumölkə yerüstü televiziya yayımcısı	5 000 manat
22.0.39.2. ümumölkə yerüstü radio yayımcısı	2 500 manat
22.0.39.3. regional yerüstü televiziya yayımcısı	1 500 manat
22.0.39.4. regional yerüstü radio yayımcısı	500 manat
22.0.39.5. peyk yayımı həyata keçirən platforma yayımcısı	2 500 manat
22.0.39.6. peyk yayımı həyata keçirməyən platforma yayımcısı	1 500 manat
22.0.39.7. sifarişli yayım xidməti provayderi	500 manat
22.0.39.8. sadə platforma operatoru	1 500 manat
22.0.39.9. universal platforma operatoru	2 500 manat
22.0.39.10. multipleks operatoru	2 500 manat

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 15 aprel 2022-ci il

"Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 15 aprel tarixli 508-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 26 dekabr tarixli 621 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 15 aprel tarixli 508-VIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Müəyyən edilsin ki:
1.1. "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 7.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

1.2. həmin Qanunun 7.2-ci maddəsində "orqan (qurum)" dedikdə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti nəzərdə tutulur.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

2.1. "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 7.2-ci maddəsinə uyğun olaraq, dövlət rüsumunun düzün hesablanmasına və vaxtında dövlət büdcəsinə köçürülməsi nəzərdə tutulmuş qaydasını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla iki ay müddətində müəyyən etsin;

2.2. "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 15 aprel tarixli 508-VIQD nömrəli Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 26 dekabr tarixli 621 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 12, maddə 767; 2006, № 12, maddə 1057; 2008, № 9, maddə 798; 2012, № 6, maddə 547, № 12, maddə 1271; 2013, № 11, maddə 1327, № 12, maddə 1510; 2014, № 4, maddə 360; 2016, № 1, maddə 43, № 5, maddə 883, № 9, maddə 1463, № 11, maddə 1807; 2017, № 3, maddə 370, № 5, maddə 757, № 7, maddə 1377, № 10, maddə 1804, № 12 (I kitab), maddə 2293; 2018, № 6, maddələr 1231, 1239, № 7 (I kitab), maddə 1489, № 12 (I kitab), maddə 2552; 2019, № 1, maddə 95, № 6, maddə 1044, № 7, maddə 1248, № 11, maddə 1699; 2020, № 5, maddə 561, № 7, maddə 735, № 12, maddə 1401) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

3.1. 2.1-ci bənddə "6.2-ci" sözlərindən sonra ", 7.2-ci" sözləri əlavə edilsin;

3.2. 2.2-1-ci bənddə "18.76-cı maddəsində" sözləri "7.2-ci və 18.76-cı maddələrində" sözləri ilə əvəz edilsin;

3.3. 2.3-1-ci bənddə "7-ci" sözləri "7.1-ci" sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 6 may 2022-ci il

Azərbaycan Səudiyyə Ərəbistanının ədalətli mövqeyini yüksək qiymətləndirir

Mayın 6-da Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova ölkəmizdə səfərdə olan Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının Baş Audit Məhkəməsinin Prezidenti Doktor Hussambin Abdulmohsen Alangari ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən verilən məlumata görə, qonağı Milli Məclisdə salamlamaqdan məmnunluğunu bildiren spiker diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan dost və qardaş Səudiyyə Ərəbistanı Krallığı ilə əlaqələrin inkişafına və müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsinə xüsusi önəm verir. Bizim xalqlarımız tarixən dini və mədəni köklərə bir-birinə bağlıdır və ölkələrimiz arasındakı münasibətlər bu mühüm təmələ əsaslanır. Sahibə Qafarova qonağın bu səfərinin də Azərbaycanla Səudiyyə Ərəbistanı arasındakı əlaqələrin inkişafına öz töhfəsini verəcəyinə əminliyini bildirib.

Milli Məclisin Sədri bildirib ki, ölkələrimiz beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində çox səmərəli əməkdaşlıq edirlər. Spiker qeyd edib ki, Azərbaycan Səudiyyə Ərəbistanının, xüsusilə də BMT və İOT çərçivəsində ölkəmizin ərazi bütövlüyünə, suverenliyinə və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlığına verdiyi dəstəyi və ədalətli mövqeyini yüksək qiymətləndirir. Səudiyyə Ərəbistanı nadir ölkələrdəndir ki, erməni işğalına görə Ermənistanla, ümumiyyətlə, diplomatik əlaqələr qurmayıb. Bu, Azərbaycan xalqına, Azərbaycan dövlətinə göstərilmiş böyük mənəvi dəstək və qardaşlıq nümunəsidir.

Söhbət zamanı Sahibə Qafarova parlamentlararası münasibətlərimizin daha da inkişaf etdirilməsinin vacibliyindən danışıb. Qeyd edib ki, Azərbaycanla Səudiyyə Ərəbistanı arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün əlaqələrinin genişləndirilməsində ölkələrin ali qanunverici orqanları müsbət rol oynayır. Hər iki ölkə parlamentində dostluq qrupları uğurla fəaliyyət göstərir.

Qonağın bu səfərinin Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasının dəvəti ilə həyata keçirildiyinə toxunan Milli Məclisin Sədri Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası ilə qonağın rəhbərlik etdiyi qurum arasında imzalanmış Anlaşma Memorandumunun ölkələrimiz arasında mövcud olan hüquqi bazanı daha da möhkəmləndirəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Görüşdə Sahibə Qafarova qonağa 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycanın öz torpaqlarını Ermənistanın işğalından azad etməsi barədə məlumat verib. Spiker qeyd edib ki, Azərbaycan torpaqlarını azad etməklə həm beynəlxalq hüquq prinsiplərinin icrasını təmin edib, həm də Ermənistan tərəfindən ortaq islam dəyərlərimizə aid dini mədəniyyət abidələrinin və məscidlərimizin təhqiqrinə son qoyub. İndi həmin ərazilərdə məscidlərimiz yenidən tikilir, sürətli bərpa və quruculuq işləri aparılır. Bu gün Azərbaycan sülhdən və sabitlikdən danışıq. Ölkəmiz sülh müqaviləsinin imzalanması istiqamətində təkliflərini irəli sürüb.

Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının Baş Audit Məhkəməsinin Prezidenti Doktor Hussambin Abdulmohsen Alangari Azərbaycanın inkişafını, gələcəyi işləri təqdir etdiklərini və qürur duyduqlarını diqqətə çatdırıb. Qonaq iki ölkə arasında münasibətlərin inkişafı səviyyəsindən məmnunluğunu ifadə edib. Qeyd edib ki, Səudiyyə Ərəbistanının Baş Audit Bürosu ilə Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası arasında imzalanmış Anlaşma Memorandumu qarşılıqlı münasibətlərin daha da inkişafına yeni bir töhfə olacaqdır.

Söhbət zamanı Doktor Hussambin Abdulmohsen Alangari ölkəmizdə parlamentin fəaliyyətini, ali qanunvericilik orqanında qadınların təmsilçiliyi barədə fikirlərini bölüşüb.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

İqlim Dəyişmələri üzrə Dövlət Komissiyasının növbəti iclası keçirilib

Mayın 5-də İqlim Dəyişmələri üzrə Dövlət Komissiyasının növbəti iclası keçirilib.

Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, iclasda Ekologiya və Təbii Sərvətlər, Kənd Təsərrüfatı, İqtisadiyyat, Xarici İşlər, Maliyyə, Energetika, Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat nazirliklərinin, Dövlət Neft Şirkətinin, "Meliorasiya və Su Təsərrüfatı" ASC-nin, Azərbaycan Milli Emləklər Akademiyasının və Dövlət Statistika Komitəsinin nümayəndələri iştirak ediblər.

Baş nazirin müavini, Dövlət Komissiyasının sədri Əli Əhmədov Azərbaycanın 1995-ci ildə BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasına uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının qəbul etdiyi öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün görülənləri zəruri olan tədbirlər ətrafında çıxış edib. O xüsusi vurğulayıb ki, iqlim dəyişmələri ilə bağlı problemin aktuallığını nəzərə alaraq, ölkəmiz iqlim dəyişmələrinin təsirinə azaldılması sahəsində zəruri beynəlxalq həmrəyliyi həyata keçirir, istilik effekti yaradan qazların emissiyasının azaldılması hədəflərinə çatmaq üçün bir sıra layihələr reallaşdırır.

Tədbirdə Dövlət Komissiyasının sədr müavini, ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasına uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının qəbul etdiyi öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün görülənləri zəruri olan tədbirlər ətrafında çıxış edib.

Dövlət Komissiyasının Katibliyinin rəhbəri, ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin müavini Rauf Hacıyev katibliyin və işçi qrupu fəaliyyəti, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin rəisi Umayra Tağıyeva isə "Müəyyən Edilmiş Milli Təhəvül" (NDC) sənədinin yenilənməsi və işğaldan azad edilmiş ərazilərdə 2050-ci ilə qədər "netto sıfır emissiya" zonasını yaradılması ilə əlaqədar müvafiq tapşırıqlar verib, bu sahədə məlumatlandırmanın artırılması üçün təşviqat və təbliğat işlərinin genişləndirilməsinə zəruriliyini komissiya üzvlərinin diqqətinə çatdırıb.

Sonra kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov, energetika nazirinin müavini Elnur Soltanov, rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini Rəhmət Hüseynov və Dövlət Neft Şirkətinin ekologiya üzrə vitse-prezidenti Rəfiqə Hüseynzadə müvafiq sektorlar üzrə görülmiş işlər və nəzərdə tutulan növbəti addımlar barədə fikirlərini bildirdilər.

Müzakirələrin nəticəsinə əsasən, Dövlət Komissiyasının sədri Əli Əhmədov "Milli Səviyyədə Müəyyən Edilmiş Təhəvül" (NDC) sənədinin yenilənməsi, "Aşağı emissiyalı inkişaf strategiyası"nın hazırlanması və işğaldan azad olunmuş ərazilərdə 2050-ci ilə qədər "netto sıfır emissiya" zonasını yaradılması ilə əlaqədar müvafiq tapşırıqlar verib, bu sahədə məlumatlandırmanın artırılması üçün təşviqat və təbliğat işlərinin genişləndirilməsinə zəruriliyini komissiya üzvlərinin diqqətinə çatdırıb.

Ulu Öndərin irsi uğurlu gələcəyin təminatçısıdır

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətində Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin doğum gününə həsr olunmuş paytaxt məktəbliləri arasında keçirilən "Heydər Əliyev və Azərbaycan tarixi" mövzusunda referat müsabiqəsinin yekunlarına həsr olunmuş elmi-praktik konfrans keçirilib.

Tədbirin əvvəlində Ümummilli Lider Heydər Əliyev və şöhdələrimizin azad xatirəsi bir doqquq sükutla yad edildi, sonra Ulu Öndərin həyat və fəaliyyətinin bəhs edən sənədli film nümayiş etdirildi.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov konfrans iştirakçılarını salamlayaraq bildirdi ki, bu gün ölkəmizin gələcəyinə Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Prezident İlham Əliyevin siyasəti bənzərlik təminat verir. Ona görə də bu siyasəti dərindən öyrənmək və təbliğ etmək vacibdir. Bugünkü konfrans da məhz buna həsr edilib.

Konfranslarda şagirdlər Azərbaycan tarixinin müxtəlif dövrləri, o cümlədən Ulu Öndər Heydər Əliyev və Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan tarixindəki rolu barədə öz elmi məqalələri ilə çıxışlar ediblər. Builki müsabiqədə 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan şanlı Zəfərə həsr edilən mövzulara xüsusi yer verilib. Şagirdlərin özlərinin aparıcılığı ilə keçirilən konfransda gənc tədqiqatçıların məruzələri dinləndi.

Konfransda çıxış edən Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısı Aparatının İctimai-siyasi, humanitar məsələlər və dini qurumlarla iş şöbəsinin müdiri

Elmin İmanov, Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin müdir müavini Hüseyn Əsgorov və başqaları paytaxt rayonlarında keçirilən tarix konfransları, şagirdlərin hazırladığı referatlar barədə məlumat verərək bildirdilər ki, illər keçdikcə Ümummilli Liderin böyüklüyü və bitib-tükənməyən irsi daha dərindən dərk olunur, Heydər Əliyev düşüncəsinin Azərbaycan tarixində yeri və rolu, xalq, dövlət qarşısındakı misilsiz

xidmətlərinin mahiyyəti açıq-dıcaq daha da zənginləşir.

Konfransda qeyd olunub ki, müsabiqədə Bakı şəhərinin 300-dən artıq məktəbi və 2 min nəfərdən artıq şagirdi öz referatları ilə iştirak edib. Referatların 60-i komissiya tərəfindən seçilərək Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin dəstəyi ilə çap ediləcək yeni kitabə daxil ediləcəkdir.

Rəşad BAXSƏLİYEV,
"Azərbaycan"

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2022

Zamanın ağır keçməklərindən, siyasi-iqtisadi enişlərdən-yoxuşlardan keçən və taleyinin bütün sınaqlarından almaqçı çıxan Azərbaycan xalqı bu gün qürur doğuran günlərini yaşayır. Çünki 2020-ci ilin Vətən müharibəsində torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi və ərazi bütövlüyümüzün təmin olunması ilə xalqımız yalnız müstəqillik dövrünün deyil, son iki əsrlik tarixinin ən şanlı salnaməsini yaratdı.

Bu qələbə tariximizə möhtərəm Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qətiyyətli və cəsarətli siyasətinin, xalqımızın milli birliyinin nəticəsi kimi həkk olunmaqla bərabər, həm də xalqımızın Ulu Öndəri, müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu, böyük şəxsiyyət Heydər Əliyevin əbədi yaşar ideyalarının təntənəsi oldu. Ümummillə Lider Heydər Əliyevlə başlayan, cənab İlham Əliyevlə davam edən güclü dövlətçilik siyasəti müstəqillik tariximizə ən möhtəşəm qələbələr yazmaqda Azərbaycanı həm də hərbi meydanın qalib dövlətinə çevirdi.

Cəmiyyətin bütün təbəqələrini öz ətrafında birləşdirən lider

Bəşər tarixinin minilliklərə söykənən təcrübəsi, o cümlədən müasir politoloji rəy tədqiq edir ki, xalqların və dövlətlərin inkişafında liderlərin rolu əvəzsizdir. Bu, tarixən belə olub, siyasi münasibətlərin keyfiyyət dəyişikliklərinə moruz qaldığı çağdaş dövrümüzədə də. Güclü, vətənpərvər, qətiyyətli, cəmiyyətin bütün təbəqələrini öz ətrafında birləşdirə qadir lider olan dövlətlər həmişə yüksəlmiş nail olmuş və tarixi uğurlar qazanmışlar.

Bələ liderlər və şəxsiyyətlər Azərbaycan xalqının tarixində öz yetişməsi, dövlətçiliyimizin yaranıb möhkəmlənməsində, dövlətimizin inkişafında öz siyasi və vətəndaşlıq missiyalarını layiqincə yerinə yetirmişlər. Bələ şəxsiyyətlərin arasında çağdaş intibahımızın və müstəqil dövlətçiliyimizin banisi olan, dövlətimizin müstəqilliyini qoruyub saxlayan Ümummillə Lider Heydər Əliyevin adı hər bir azərbaycanlı tərəfindən fəxrə çəkilir. Xalqımızın tarixi şəxsiyyətlərinin fəvqində yer alan bu əbədi yaşar insanın dövlətimiz qarşısındakı xidmətləri misilsiz və ölçüyəgəlməzdir. Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyinin, suverenliyinin və azərbaycanlılığın məfkurəsinin mövcudluğu üçün xalqımız möhz Ümummillə Lider Heydər Əliyevə borcludur.

Azərbaycan dövlətinin keçdiyi inkişaf yolunun bir çox parlaq səhifələri, görkəmli dövlət xadimi, xalqımızın Ümummillə Lideri Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Heydər Əliyevin anadan olmasının 99-cu ildönümü ilə əlaqədar qələmə aldığımız məqalədə Ulu Öndərimizin müstəqil Azərbaycan rəhbərliyi dövründə hüquqi və demokratik dövlət quruculuğu ilə bağlı tarixi xidmətlərindən bəhs etmək istəyirəm.

Demokratik dəyərlərə və prinsiplərə söykənən Konstitusiyası

1991-ci ildə Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra qarşıda du-

ran əsas vəzifələrdən biri keçmiş sovetlər birliyindən miras qalmış hüquq sisteminin yeni çağırış və tələblərə uyğunlaşdırılması, hüquqi dövlət quruculuğunun həyata keçirilməsi idi. Bu məsələ 1991-ci il oktyabrın 18-də qəbul edilən "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Müstəqilliyi haqqında Konstitusiyası"nda öz əksini tapsa da, əməli və konkret işlər, tələb olunan islahatlar yalnız Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan rəhbərliyi təşəbbüsü ilə həyata keçirilməyə başladı.

Görkəmli dövlət xadimi və təcrübəli siyasətçi kimi Heydər Əliyev yaxşı bildirdi ki, dövlətin möhkəmlənməsi və yüksəlişi, hüquqi dövlət quruculuğu üçün ilk növbədə islahatlar həyata keçirilməlidir. Başqa sözlə desək, hüquqi və demokratik dövlət qurmaq üçün bütün hüquq sisteminin yenidən qurulması və islahatların aparılması, bazar münasibətlərini tənzimləyən mükəmməl qanunların qəbul olunması demokratik cəmiyyət quruculuğunun ən mühüm və vacib şərtlərindən biridir. 1993-cü ilin prezident seçkiləri ətrafında bu barədə fikirlərini bildiren Heydər Əliyev demişdir: "Azərbaycan Respublikasında demokratik hüquqi dövlət qurulmalıdır. Azərbaycan Respublikası demokratiya yolu ilə gətirilməlidir, heç vaxt totalitar sistemə, kommunist rejiminə qayıtmamalıdır. Azərbaycan Respublikasında siyasi plüralizm hökm sürməlidir. İnsan, söz, din, dil azadlığı - bunların hamısı bəzəyər olmalıdır. İnsan hüquqlarının qorunması bizim əsas məqsədlərimizdən biri, dövlət orqanlarının, hüquq-mühafizə orqanlarının əsas vəzifələrindən biri olmalıdır. Dövlətin hüquqları da qorunmalıdır. Biz iqtisadiyyatda köklü islahatlar aparıb, bazar iqtisadiyyatına keçməliyik. Bizim borcumuz bütün Azərbaycanın simasını dəyişməkdir. Azərbaycanı inkişaf etmiş, sivilizasiyalı, demokratik prinsiplərlə yaşayan bir dövlətə, cəmiyyətə çevirməliyik".

Məhz Heydər Əliyevin sayəsində respublikamızda ardıcıl həyata keçirilən köklü islahatlarla müasir hüquq standartlarını və milli xüsusiyyətləri özündə birləşdirən, beynəlxalq prinsip və müddəalara tam uyğun olan hüquq sistemi yaradıldı. Bu sahədə fəaliyyət göstərən dövlət təsisatları yenidən formalaşdırıldı. Hüquqi demokratik dövlət və vətəndaş cəmiyyəti qurmağı özünün başlıca məqsədi olan ölkəmizdə bu sahədə atılan ilk addım ümumbəşəri dəyərlərə və prinsiplərə söykənən Konstitusiyamızın qəbulu oldu. Konstitusiyaya hər bir sivil ölkənin əsas qanunu kimi ən ali hüquqi qüvvəyə malikdir. Bu sonad dövlətin quruluşunun və təməlinin prinsiplərini, cəmiyyətin siyasi, hüquqi və iqtisadi əsaslarını təsbit etməklə, həm də vətəndaş hüquqlarını özündə əks etdirir, ölkənin inkişaf prioritetlərini müəyyən edir. Bu mənada həyatın hər bir sahəsində dövlət siyasətinin ümumi istiqamətlərini təsbit edən Konstitusiyaya özünün ali hüquqi xüsusiyyətləri ilə hər bir xalqın və dövlətin həyatında xüsusi rola malikdir.

Xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə gəlmiş, dövlətçiliyimiz və müstəqilliyimiz üçün bütün təhlükələri aradan qaldıraraq, siyasi-ictimai sabitliyini təmin etdikdən sonra hüquqi dövlət quruculuğuna başlayan Heydər Əliyevin bu istiqamətdə ilk addımı yeni Konstitusiyamızın qəbul olunması oldu. Həm də Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə baş-

lanan islahatlar artıq Azərbaycanda qanunların aliliyini təmin edən, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuğunu, ədalətli iqtisadi və sosial qaydalara uyğun olaraq hamının layiqli həyat soviyəsini təmin edən yeni milli Konstitusiyamızın qəbulunu da gündəmə gətirmişdi. Bu isə yeni dövrün çağırış və tələblərinə cavab verməli, müstəqil Azərbaycan dövlətinin və onun xalqının milli maraqlarını, ölkənin özünəməxsus xüsusiyyətlərini, milli-mənəvi dəyərləri unikal formada özündə əks etdirən hüquqi sənəd olmalı idi.

1994-cü ilin iyul ayında Milli Məclisin iclasında Ulu Öndər Heydər Əliyevin sədrliyi ilə Konstitusiyaya layihəsinin hazırlanmasına mosul olan xüsusi komissiyamızın fəaliyyəti başlamağı qərar alındı. Heydər Əliyev dəfələrlə layihənin əks müzakirəsinə təşkil etdi. Bu ali sənədin müasir dəyərləri özündə ehtiva edən ən yətin formada qəbul olunması təmin etmək üçün gərgin əmək sərf edən Ulu Öndər layihənin hazırlanması zamanı onun hər bir müddəasını şəxsən nəzərdən keçirdi, dövlətin gələcək taleyi, demokratik imici baxımından bu işə son dərəcə həssaslıqla yanaşdı.

Ulu Öndər Konstitusiyaya layihəsinin hazırlayan komissiyamızın ilk iclasında qəbul ediləcək Konstitusiyamızın əsas parametrlərini müəyyən edərək demişdir: "Bizim yeni Konstitusiyamız, sübhəz ki, birinci növbədə Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyini, bu müstəqilliyin əbədi olduğunu və dövlət müstəqilliyini qoruyub saxlamaq, yaşatmaq üçün bütün prinsipləri əks etdirir. Yeni Konstitusiyamız demokratik prinsipləri özündə əks etdirməlidir. Yeni dünya demokratiyasının əldə etdiyi bütün nailiyyətlərdən, demokratiya sahəsində inkişaf etmiş dövlətlərin konstitusiyaya təcrübələrindən istifadə etmək və Azərbaycan Respublikasının özünəməxsus tarixi-millətənələri əks etdirən prinsipləri özündə cəmləndirməlidir. Bir sözlə, biz elan etmişik və mən bir daha bəyan edirəm ki, Azərbaycan demokratik, hüquqi sivilizasiyasını dünyəvi dövlət qururuq".

1995-ci il noyabrın 12-də Azərbaycan vətəndaşları ümumxalq səsverməsi yolu ilə müstəqil dövlətimizin ilk Konstitusiyasını qəbul etdilər. Tariximizə Heydər Əliyev Konstitusiyası kimi daxil olan Əsas Qanunun qəbulu demokratik, dünyəvi və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu əsasında dövlətimizin formalaşması, siyasi və hüquq sistemində sabit özlülün yaradılması işində ilk mərhələ oldu. Odu ki, müstəqil Azərbaycan ilk Konstitusiyamızın qəbulu müasir tariximizin ən mühüm hadisələrindən biri olmaqla Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan dövlətçiliyi qarşısındakı böyük xidmətlərindən sayılır.

Azərbaycanda bələ bir yüksəksoviyyətli Konstitusiyamızın qəbul olunması təsadüfi hal olmayıb, çoxəsrlik dövlətçilik ənənələrinin, xalqımızın keçdiyi tarixi inkişaf yolunun məntiqi nəticəsi idi. Bununla ölkəmizin və xalqımızın dövlətçilik tarixinə yeni bir şanlı səhifə yazıldı. Uzunmüddətli gərgin əməyin məhsulu olan bu Konstitusiyaya öz demokratikliyi, humanistliyi və dolğunluğu ilə seçilərək ölkəmizdə vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi və müstəqil dövlətçiliyimizin tərəqqisi üçün hərtərəfli zəmin yaratdı. Xalqımızın demokratik dövlət qurmaq və dünyəvi birliyə layiqli yer tutmaq istəyini mü-

mayış etdirdi. 1996-cı ildə Konstitusiyaya günü münasibətilə Azərbaycan xalqına ünvanladığı təbrikində Heydər Əliyev demişdir: "Bu Konstitusiyaya Azərbaycan xalqının keçdiyi tarixi inkişaf yolunun məntiqi nəticəsidir. Konstitusiyaya ölkəmizdə vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi, müstəqil dövlətçiliyimizin qorunub saxlanması, möhkəmləndirilməsi və demokratik dəyişikliklərin həyata keçirilməsi üçün hərtərəfli zəmin və şərait yaradır. Azərbaycanın tarixi keçmişini, bugünkü realıqlarını və gələcək inkişaf perspektivlərini əks etdirməsi, ümumbəşəri və milli dəyərlərə söykənəsi konstitusiyamızı səciyyəvəndirən əsas cəhətlərdir".

Azərbaycan Konstitusiyası dövlət və cəmiyyətin təşkilinin demokratik prinsiplərini ehtiva etməklə ictimai həyatın bütün sferalarında, o cümlədən siyasi, iqtisadi, sosial-mədəni və mənəvi sferalarda yeni məzmunlu münasibətlərin formalaşmasını, insan və cəmiyyət, vətəndaş və dövlət münasibətlərində insan və vətəndaşın fərqli üstün mövqeyini və bununla da insanın cəmiyyət və dövlət həyatında aparıcı rolunu müəyyən etdi. Marksist fəlsəfəsindən və sovet hüquq doktrinasından fərqli olaraq artıq insan, onun hüquq və azadlıqları ali dəyərlər kimi tanınmağa, dövlət tərəfindən onlara dəyər verilməyə başlandı. Eyni zamanda müstəqil Azərbaycanın Konstitusiyası hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlət quruculuğunun əsaslarını müəyyən etdi, yeni siyasi və hüquqi sistemin yaradılmasına yol açdı.

Müasir Azərbaycan parlamentinin yaradıcısı

Dövlət idarəçiliyi sistemində parlamentarizmin mövcudluğu demokratik quruluşun əsas əlamətlərindən biridir. Müasir dövrdə parlamentarizm dövlət hakimiyyətinin əsas formasıdır ki, burada qanunvericilik və icra orqanlarının səlahiyyətləri arasında dəqiq hədd qoyulmuşdur. Qeyd etmək lazımdır ki, bütün məsələlər Şərqi Azərbaycan cümhuriyyət parlamenti 1918-1920-ci illərdə Azərbaycanda yaranmışdır. Bu mənada Azərbaycan müəyyən parlament və parlamentarizm ənənələrinə malik idi.

Heydər Əliyev demokratik cəmiyyət quruculuğunun vacib təsisatlarından olan parlamentin formalaşması və inkişafına xüsusi əhəmiyyət verirdi. Ulu Öndərin siyasi sənədində onun Azərbaycan Ali Sovetinin Sədri seçilməsi əks etdirilmişdir. Heydər Əliyevin Ali Sovet rəhbərlik etdiyi dövr ətrafında parlament mədəniyyətinin inkişafında mühüm rol oynamış, müasir peşəkar parlamentin formalaşması istiqamətlərini müəyyən etməyə kömək göstərmişdir. Bu baxımdan Heydər Əliyev həm də müasir Azərbaycan parlamentinin banisidir.

27 ilə yaxındır ki, Milli Məclis qanunvericilik hakimiyyəti səlahiyyətlərini uğurla həyata keçirir. Parlament ölkədə aparılan hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlət quruculuğunun, demokratikləşdirmə prosesinin, bazar iqtisadiyyatı prinsiplərini tətbiqinin möhkəm hüquqi bazasını yaratmış və təkmilləşdirmişdir. 2018-ci ildə sentyabrın 21-də Milli Məclisdə Azərbaycan parlamentinin 100 illiyi münasibətilə təntənəli iclasda Prezident İlham Əliyev Milli Məclisin respublikamızın həyatında rolunu qiymətləndirərək demişdir: "Bu gün Azərbaycan uğurla inkişaf edir və mən bu inkişafda Azərbaycan parlamentinin rolunu xüsusilə qeyd etmək istəyirəm. Azərbaycan parlamenti həm Heydər Əliyevin dövründə, həm də bu gün öz fəaliyyəti ilə ölkəmizin müstəqilliyini möhkəmləndirir, sürətli inkişafını təmin edir, bu inkişafa öz töhfəsini verir. Bir çox qanunlar qəbul edilmişdir. Demək olar ki, bu qanunlar həyatımızın bütün sahələrini əhatə edir. Bizim qanunvericilik bazamız ən yüksək meyarlara cavab verir. Biz bir çox beynəlxalq konvensiyalara qoşulmuşuq və azadlıqların təmin edilməsində, demokratik inkişafda həmişə siyasətimizin aparılmasında Azərbaycan parlamentinin çox böyük rolu var".

Dünya praktikasında parlamentlər bir və ya iki palatalı olurlar. Respublikamızın konstitusion quruluşuna əsasən, Azərbaycan unitar dövlətdir, parlament isə birləpalətli. Demokratiya şəraitində Milli Məclisə indiyədək altı dəfə keçirilmiş azad, ədalətli və şəffaf seçkilər Azərbaycanın demokratik inkişafında mühüm rol oynamışdır. Respublikamızda hüquqi və demokratik dövlətçiliyin prinsiplərindən biri kimi parlamentin formalaşdırılmasının müasir standartlara uyğun mexanizmi də yaradılıb.

Mütərəqqi seçki sistemi

Demokratik inkişafın əsas meyarlarından biri azad, ədalətli və şəffaf seçkilərin

keçirilməsidir. Möhz demokratik seçkilər hakimiyyətin mənəvi sayılan xalqın iradəsinin ifadəsidir. Xalqın iradəsi olmayan yerdə isə demokratiyadan söhbət gedə bilməz. Seçib-seçilmək hüququ hər bir vətəndaşın konstitusion hüququ olduğundan, vətəndaş bütün seçkilərdə səs verir. Yeni seçki hüququ olan bütün vətəndaşlar ölkənin ali rəhbərini, qanunvericilik orqana, bələdiyyələrə öz nümayəndələrini seçir, referendumda iştirak edirlər. Vətəndaşların seçkidə iştirakına təzyiq edilə bilməz və heç kəsin onun öz iradəsini azad ifadə etməsinə mane ola bilməz. Digər tərəfdən, seçki siyasi və sosial qrupun hakimiyyətə gəlməsinin yeganə sivil qaydası rolunu oynayır. Bu mənada seçki mahiyyət etibarilə dövlət orqanlarının və idarəetmənin müəyyən qaydalar əsasında vətəndaşların iradəsinin birləşməsi əsasında formalaşdırılması üsulu kimi xarakterizə olunur.

Müstəqillik dövründə demokratik dəyərləri tam mənimsəyən respublikamızda seçkilərin azad, ədalətli və şəffaf keçirilməsi ənənəsi formalaşmışdır. Bu ənənənin də müəllifi Heydər Əliyevdir. Ulu Öndərin sayəsində ötən əsrin 90-cı illərin əvvəllərində siyasi bəhrənlərin geridə qoyulduqdan sonra Azərbaycan dövləti üçün azad, demokratik seçkilərin keçirilməsi və bunun üçün lazımı qanunvericilik bazasının yaradılması, seçkilərin keçirilməsi prosesləri və təşkilati məsələlərin həll olunması hüquqi dövlətin formalaşdırılması baxımından çox böyük əhəmiyyət kəsb etdi. Təsədüfi deyil ki, möhz Heydər Əliyev hüquqi dövlət quruculuğunun mühüm tərkib hissəsi kimi respublikamızda müasir tələb və çağırışlara cavab verən seçki sistemi təşkil etmişdir.

Seçkilərin keçirilməsi öncə hüquqi sənədlərlə - ölkənin Konstitusiyası, Seçki Məcəlləsi və digər normativ hüquqi aktlarla tənzimlənir. Heydər Əliyevin müəllifliyi ilə hazırlanmış qəbul edilən ilk Konstitusiyada demokratik və hüquqi dövlətçiliyin əsas göstəricilərindən biri kimi vətəndaşların seçki hüququ və referendumla bağlı məsələlər təsbit olunub. Konstitusiyamızın 56-cı maddəsində deyilir: "Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlət orqanlarına seçmə və seçilmək, habelə referendumda iştirak etmək hüququ vardır". Ümumilikdə isə Konstitusiyaya demokratik standartlara cavab verən azad, ədalətli, obyektiv seçkilərin keçirilməsi üçün əsas prioritetləri müəyyənləşdirib. Əsas Qanunda təsbit olunmuş müddəalara istinadən Azərbaycan ümumi, bərabər və birləşməyə əsasən seçkilərin hüquqi çərçivəsi formalaşdırılıb.

Demokratiya sahəsində böyük uğurlar əldə etmiş dövlətlərin də seçki praktikası göstərir ki, hər bir seçkinin demokratikliyi təmin edən şərtlər arasında siyasi iradə amili ilə yanaşı, təkmil seçki qanunvericiliyinin də olması olduqca vacibdir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin bu məsələyə göstərdiyi yüksək diqqət sayəsində hüquqi-demokratik dövlət quruculuğu sahəsində həyata keçirilən islahatlar mükəmməl seçki qanunvericiliyinin formalaşdırılması və vətəndaşların ən mühüm siyasi hüquqlarından biri olan seçki hüququnun, habelə fundamental hüquqları olan vətəndaşların dövlətin və cəmiyyətin siyasi həyatında iştirak etmək, vətəndaşların dövlətin idarə olunmasında iştirak etmək kimi hüquqlarının həyata keçirilməsi üçün lazımı zəmin yaradılması ilə müşayiət olunub və 2003-cü ildə bu sahədə aparılan məcəllələşdirmə Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin qəbulu ilə nəticələnib.

Seçki Məcəlləsi mütəmadi olaraq təkmilləşdirilib və hazırkı dövrün ən təkmil seçki qanunu kimi təqdim oluna bilər. Eyni zamanda respublikamızın seçki sistemi müəyyən prinsiplərə əsaslanır. Həmin prinsiplər seçkilərin mahiyyətini ifadə edir. Azərbaycan Respublikasında seçki sisteminin prinsipləri Konstitusiyamızın 83 və 101-ci maddələrində də öz əksini tapıb.

Müstəqil məhkəmə hakimiyyəti

Ulu Öndər Heydər Əliyev yaxşı bildirdi ki, müstəqil məhkəmə hakimiyyəti yaranmadan mükəmməl hüquqi-demokratik dövlət quruculuğu və insan hüquqlarının daha etibarlı təmini mümkün deyil. Bunun üçün ölkədə məhkəmələrin köklü islahatına ehtiyac var idi.

Müstəqil Azərbaycanın Konstitusiyasında ilk dəfə olaraq Məhkəmə Hakimiyyəti anlayışı verildi. Bununla da cəmiyyətdə yaranan bütün hüquq münasibətlərinin həlli məsələsi məhkəmə orqanlarının səlahiyyətinə aid edildi. Bu mənada məhkəmə hakimiyyəti, onun hüquqi dövlətdə rolu və yeri ilə bağlı əsas ideyalar Konstitusiyada

bünövrə kimi qoyulmuş konseptual əsaslarla irəli gəlir.

Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1997-ci ildə Milli Məclisdə zəngin demokratik ənənələri olan ölkələrin təcrübəsinə əsaslanan "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" qanun qəbul edildi. Həmin qanunun tətbiq edilməsi və məhkəmə islahatlarının həyata keçirilməsi dair tədbirlər haqqında program xarakterli formanın imzalandı və ölkəmizdə məhkəmə quruluşunun və məhkəmə icraatının mahiyyətə yeni modelinin bərqərar edilməsi prosesinə başlandı.

Eləcə də prokurorluq orqanları yenidən formalaşdırıldı. Hüquqi islahatların nəticəsi olaraq prokurorluq müasir dövrün tələblərinə cavab verən, fəaliyyətində qanunçuluq, dövlətçilik, siyasi bitərəflilik, obyektivlik, qorəzsizlik və insan hüquqlarının təmini kimi prinsipləri rəhbər tutan demokratik məzmunlu bir təsisatla çevrildi.

Heydər Əliyevin 26 aprel 2000-ci ildə Respublika Prokurorluğunun rəhbər işçiləri ilə keçirdiyi və prokurorluğun həyatında müstəsna rol oynayan tarixi görüşdən sonra Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunda hərtərəfli islahatlar başlandı, dövlət başçısının tövsiyə və göstərişlərinə müvafiq olaraq həyata keçirilən tədbirlər sayəsində prokurorluq demokratik məzmununda yeniləşdirilməsi, neqativ tozəhürlərin aradan qaldırılması, müasir standartlar soviyyəsinə işləməyə qadir olan kadr korpusunun formalaşdırılması, son nəticədə cinayətkarlığa qarşı mübarizə, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi işinin zəruri tələblər soviyyəsinə qaldırılması təmin edildi.

Hüquqi və demokratik dövlət quruculuğuna aparılan yolda həyata keçirilən islahatlarla 28 dekabr 2001-ci ildə "Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası qanunu qəbul edildi və bununla da insan hüquqlarının yeni bir qeyri-prosedural müdafiə mexanizmi formalaşdırıldı. Sonradan bu istiqamətdə həyata keçirilən islahatlar Ombudsman təsisatının respublikanın regional mərkəzlərində yaradılması və Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) institutunun təsis olunması ilə davam etdirildi.

Azərbaycanın hüquqi-demokratik dövlət kimi əsasları daha da möhkəmlənib

Heydər Əliyevin başladığı hüquqi-demokratik dövlətçiliyin mühüm göstəricilərindən biri də çoxpartiyalı siyasi sistemin formalaşdırılmasıdır. Bu barədə söz açarkən ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində mövcud olmuş antidemokratik siyasi vəziyyəti xatırlamaq vacibdir. Ulu Öndərin liderliyi ilə 1992-ci ildə yaradılan Yeni Azərbaycan Partiyası o dövrdə müxalif partiya kimi siyasi meydana çıxmışdı. Həmin illər isə siyasi hakimiyyətdə olan qüvvələrin Heydər Əliyevə və YAP-a qarşı hansı maneələr törətdikləri hər kəsə yaxşı bəllidir.

Lakin Heydər Əliyevin hüquqi dövlət quruculuğunda siyasi partiyaların ölkənin siyasi həyatında iştirakına ehtiramla yanaşılıb. Təsədüfi deyil ki, müxalifət təmsilçiləri həmişə Milli Məclisdə təmsil olunublar. O cümlədən idarəçilikdə də müxalif kadrlara etimad göstərilib.

Ümummillə Lider Heydər Əliyevin həyata keçirdiyi dövlət quruculuğu prosesi möhz demokratik, hüquqi dövlətin formalaşmasına yönəlmək səmərəli, effektiv nəticələrlə müşayiət olunub. Hazırda isə həmin proses Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən yeni keyfiyyət mərhələsinə yüksəldilərək ardıcıl davam etdirilir. Son illər dövlət idarəetməsinin prinsipləri Konstitusiyamızın 83 və 101-ci maddələrində də öz əksini tapıb.

Bütün bunlar nəticə etibarilə dövlətimizi və xalqımızın milli həmrəyliyi daha gücləndirir, cəmiyyətimizin rifahını daha da yüksəldir. Cənab İlham Əliyevin Ali Baş Komandanlığı ilə 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan tarixi Zəfər bunun bariz nümunəsidir.

Ziyafət ƏSGƏROV,
Milli Məclisin Müdafiə, Təhlükəsizlik və Korruptsiya ilə Mübarizə Komitəsinin Sədri

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2022

Hər bir dövlətin inamlı inkişafını təmin edən strateji amillərdən biri də liderlik fenomenidir. Tarixi-siyasi, coğrafi şəraitdən, siyasi sistemin xüsusiyyətlərindən asılı olaraq liderlik fenomenini milli dövlətin formalaşmasında və inkişafında həlledici rol oynayır. Bu mənada Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi mövcudluğu və inkişafı liderlik amili ilə birbaşa bağlıdır.

İnkaredilməz reallıqdır ki, Azərbaycan xalqı və dövlətinin tarixi səhnəsində özünəməxsus yer tutmuş, gerçək müstəqilliyini əldə edərək qoruyub saxlamasını təmin edən dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev olmuşdur. İctimai-siyasi sabitliyin qorunmasını, mövcud iqtisadi inkişafın, hərtərəfli tərəqqinin təminatında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin inkişaf strategiyası, onun müəyyənləşdirdiyi daxili və xarici siyasət xətti dayanır.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin həm SSRİ dövründə, həm də müstəqillik illərində Azərbaycan rəhbərliyi dövründə xalqın rifah halının yaxşılaşdırılması, respublikamızın tərəqqisinin təmin olunması və digər istiqamətlərdə tarixi əhəmiyyətə malik olan misilsiz işlər görülmüşdür. Ulu Öndərin xalqımız və dövlətimiz qarşısında tarixi fəaliyyətini, misilsiz xidmətlərini anlamaq üçün onun siyasi fəaliyyətinin müxtəlif dövrlərinə qısa nəzər salmaq kifayətdir.

Kəçmiş SSRİ-nin tərkibində olan Azərbaycan 1969-cu ilədək ciddi tənəzzül meyilləri ilə qarşı-qarşıya idi. Bu tənəzzülün əsasında ayrı-ayrı sahələrdə idarəetmənin düzgün təşkil edilməməsi, o cümlədən mövcud potensialdan səmərəli istifadə olunması kimi səbəblər dururdu. 1969-cu ilin iyulunda Heydər Əliyevin Azərbaycan rəhbər seçilməsindən sonra bütün sahələrdə həyata keçirilən islahatlar, görülən tədbirlər respublikamızın inkişafını təmin edən strateji amil oldu. Məhz həmin tarixdən - Ulu Öndərin ilk dəfə siyasi hakimiyyətə gəldiyi gündən Azərbaycanın haqqı inkişafı başladı. Qısa müddətdə Azərbaycan ittiqat səviyyəsində sənaye istehsalının artım sürətinə görə ilk yerə qoralaşdı, maşınqayırma, metallurgiya və digər sahələrdə də əhəmiyyətli irəliləyişlər əldə etdi. Höyata keçirilən institusional islahatlar sayəsində kənd təsərrüfatı, təhsil və səhiyyə sektorlarında, eləcə də neft sənayesində inkişaf tempi sürətləndi. Həmçinin milli-mənəvi dəyərlərin qorunması və dirçəldilməsi istiqamətində əhəmiyyətli tədbirlər görüldü.

1978-ci ildə Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə ittiqat respublikaları arasında ilk olaraq məhz Azərbaycan SSR-in Konstitusiyasına "Azərbaycan dili Azərbaycan SSR-in rəsmi dövlət dilidir" maddəsi daxil edildi. Bundan başqa, "Müasir Azərbaycan dili" və "Azərbaycan dili" dərsləri hazırlandı. Siyasi-ideoloji müstəqillikdə görülən bütün işlər milli inkişaf və həmrəyliyin təminatı üçün aparılan siyasətə xidmət edən vəzifələrin yerinə yetirilməsinə layiqli töhfəsini verməsi Ulu Öndərin xalqımız və dövlətimiz qarşısında misilsiz xidmətlərindəndir. Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması və milli inkişafa xidmət edən vəzifələrin yerinə yetirilməsinə layiqli töhfəsini verməsi Ulu Öndərin xalqımız və dövlətimiz qarşısında misilsiz xidmətlərindəndir. Yeni Azərbaycan Partiyası təşkilatlanaraq qısa zaman kəsiyində xalqın etimadını qazanmağa nail oldu. 1993-cü ildə xalqın dəstəyi sayəsində

Rifah və inkişafa həsr olunan ömür

hüm ciddi faktor oldu. Yeri gəlmişkən, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi uğrunda gedən döyüşlərdə vuruşan Azərbaycan zabitlərinin bir qismi həmin liseyin yetirmələri idi.

1982-ci ilin dekabrında Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsi Siyasi Bürosunun üzvü seçilən Ümummilli Lider Heydər Əliyev eyni zamanda SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsinə təyinatı, SSRİ-nin rəhbərlərindən biri oldu. Ümummilli Lider bu dövrdə də Azərbaycan xalqının mənafeyindən irəli gələn əhəmiyyətli addımlar atdı, respublikamız üçün misilsiz xidmətlər göstərdi.

Heydər Əliyevin xalqımız və dövlətimiz qarşısında misilsiz xidmətlərindən bəhs edərkən onun fəaliyyətinin Naxçıvan dövründə də nəzər salmaq lazımdır. Çünki həmin dövrün prosesləri və reallıqları Azərbaycanın siyasi tarixinin mühüm səhifələrindəndir.

Bəllidir ki, 1990-cı ildə Azərbaycan mürəkkəb situasiya qarşısında olduğu zaman muxtar respublikanın blokada şəraitində olması, sosial-iqtisadi durumunun acınacaqlı hal almması, mərkəzi hakimiyyətin muxtar qurum üzərində qurduğu oyunlar Naxçıvanın vəziyyətini olduqca mürəkkəbləşdirirdi. 1991-ci ilin sentyabr ayında Ulu Öndər Heydər Əliyevin Naxçıvan MSSR-in Ali Məclisinin Sədri seçilməsindən sonra muxtar respublikada sabitlik təmin edildi, sosial və iqtisadi durum yaxşılaşdı, onun düşmənin işğal altına düşməsinin qarşısı alındı. Bundan başqa, milli dövlətçilik ənənələrinin bərpası istiqamətində ardıcıl və məqsədyönlü işlər görüldü. Muxtar respublikada dövlət rəmzləri bərpa edildi, milliləşdirmə siyasəti davam etdirildi. 17 noyabr 1990-cı ildə Naxçıvan Ali Məclisinin I sessiyasında ilk dəfə olaraq üçrəngli bayrağımız qaldırıldı. Milli bayraq məsələsi ilə əlaqədar 2 bəndlik qərar qəbul edildi. Bununla yanaşı, muxtar respublikanın adından "sovet" və "sosialist" sözləri çıxarıldı, Naxçıvan Kommunist Partiyasının fəaliyyəti dayandırıldı və sovet ordusu Naxçıvan MR ərazisindən çıxarıldı. "1990-cı il yanvar ayının 20-də törədilmiş Bakı hadisələrinə siyasi qiymət verilməsi haqqında" və 31 dekabrın Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü elan edilməsi barədə qərarlar qəbul edildi.

1992-ci il noyabrın 21-də Naxçıvanda Yeni Azərbaycan Partiyası təsis edildi və Ulu Öndər partiyasının sədri seçildi. YAP-ın yaranması, Heydər Əliyevin bu partiyaya sədr seçilməsi respublikanın özəmənkə gərgin, təhlükəli ictimai-siyasi vəziyyətdən irəli gələn tarixi zərurət idi. Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması və milli inkişafa xidmət edən vəzifələrin yerinə yetirilməsinə layiqli töhfəsini verməsi Ulu Öndərin xalqımız və dövlətimiz qarşısında misilsiz xidmətlərindəndir. Yeni Azərbaycan Partiyası təşkilatlanaraq qısa zaman kəsiyində xalqın etimadını qazanmağa nail oldu. 1993-cü ildə xalqın dəstəyi sayəsində

hüm faktor oldu. Bir sözlə, Ulu Öndər Azərbaycanı sözlün əsl mənasında müstəqil ölkəyə çevirdi, müstəqilliyimizi daimi və dönməz etdi. Pragmatik xarici siyasət nəticəsində Azərbaycan nüfuzlu dövlətə çevrildi, ölkəmizin dostlarının və tərəfdaşlarının sayı artdı.

Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən siyasi kurs Azərbaycanın beynəlxalq mövqeyinin möhkəmlənməsini, ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq münasibətlərinin formalaşmasını da təmin etdi. Ulu Öndərin həyata keçirdiyi pragmatik xarici siyasət kursunun mühüm istiqamətlərindən birini enerji resurslarından səmərəli istifadə olunması və bu kontekstdə Azərbaycanın etibarlı strateji tərəfdaş seçilməsi təşkil edirdi. İlk növbədə, 1994-cü il sentyabrın 20-də Bakıda dünyanın 8 ölkəsinin 11 iri neft şirkəti ilə "Əsrin müqaviləsi" adlanan beynəlxalq sənəd imzalandı. Bununla da Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyinin və dünya iqtisadi sistemində inteqrasiyasının möhkəm təməli qoyuldu.

Ulu Öndər illər sonra o günləri belə xatırlayırdı: "Eşidəndə ki, mənim doğma vətənim, mənim doğma torpağım dağılır, uzun müddət bu vətənin, ölkənin inkişafına xidmət etmiş bir adam kimi mən bilərəm ki, burada nələrlə etmiş və bu, dağılır, sübhəziz ki, özümü qurban verməli oldum və gəldim, məsuliyyəti öz üzərimə götürdüm".

Ümummilli Liderin xalqın təkidli tələbi ilə siyasi hakimiyyətə qayıtması xalqımızın çoxəsrlik tarixinə tələklili möhtəşəm siyasi hadisə kimi daxil oldu. Ən əsası, Azərbaycanda uğurlu dövlət quruculuğu prosesinin əsası qoyuldu. Təkmil siyasi sistemin, hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu prosesinin, siyasi mədəniyyətin əsasının qoyulması, davamlı siyasi-hüquqi islahatların həyata keçirilməsi, eyni zamanda milli həmrəyliyi və bütövlüyü təmin edən ideologiyaların yaradılması bu kontekstdə xüsusi əhəmiyyətə malikdir.

Dövlət quruculuğu prosesi fonunda müstəqil Azərbaycanın Konstitusiyasının qəbul edilməsi, parlament seçkilərinin keçirilməsi dövlətin hüquqi əsaslarının gücləndirilməsi, başqa sözlə, müasir dövlətçilik sisteminin bərqərar edilməsi üçün mühüm hüquqi baza yaradıldı. Kütləvi informasiya vasitələri üzərində senzura aradan qaldırıldı, insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqları təmin edildi.

Bununla yanaşı, məhkəmə islahatlarının həyata keçirilməsi, Konstitusiyaya Məhkəməsinin və digər mühüm təsisatların yaradılması ölkədə demokratikləşmə prosesinin sürətlənməsində mühüm rol oynadı.

Bunlardan əlavə, o illər Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə Azərbaycanda hüquqi, demokratik və dünyəvi dövlət quruldu, vətəndaş cəmiyyətinin bərqərar edilməsi istiqamətində ciddi addımlar atıldı. Ombudsman təsisatının yaradılması, ölümlə hökmünün ləğv edilməsi kimi islahat xarakterli addımlar da xüsusi vurğulanmalıdır. Digər tərəfdən, ölkəmizdə milli həmrəyliyi yarada biləcək ideologiya yalnız 1993-cü ildən sonra müəyyənləşdirildi. Heydər Əliyevin müəllifi olduğu Azərbaycançılıq ideologiyası özündə ümumbəşəri cəmiyyətə daşıyan və milli dəyərlərə cavab verən prinsipləri ehtiva etməklə milli həmrəyliyi təmin edən mü-

şəxsetorlu və rəşional xarici siyasət kursu ölkəmizin dostlarının və tərəfdaşlarının sayını artdı, Azərbaycan nüfuzlu dövlətə çevrildi. Milli mənfəətlərin təminatına hesablanmış bu məqsədyönlü siyasət coğrafi ölçüləri baxımından kiçik Azərbaycanın dünyanı siyasi xəritəsində güclü dövlətlərlə müqayisəsinə şərait yaratdı.

Ulu Öndərin əsasını qoyduğu daxili və xarici siyasət kursunun Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsi sayəsində Azərbaycan yüksəliş və dinamik inkişafa nail olub. Prezident İlham Əliyevin ölkəyə rəhbərlik etdiyi illər Azərbaycan tarixində hərtərəfli və sürətli inkişaf dövrü kimi yazılır. Dövlət başçısının rəhbərliyi ilə daxili və xarici siyasət sahəsində görülən işlər, əldə edilən nailiyyətlər Azərbaycan dövlətinin və dinamik inkişafına ifadə olunur. Ötən müddət ərzində Azərbaycan iqtisadi inkişafına, ictimai-siyasi sabitliyinə, beynəlxalq müstəqilliyinə nüfuzuna və mövqeyinə görə güclü, qüdrətli bir dövlətə çevrilib.

Təbii ki, bu inkişafın və sabitliyin əsasında uğurla reallaşdırılan pragmatik daxili və xarici siyasət kursu dayanır. Milli inkişaf modelinin uğurla tətbiq edilməsi və hədəflərinə nail olmaqla yanaşı, sosial-siyasi islahatların davamlı olaraq həyata keçirilməsi, qanunvericilik bazasının zənginləşdirilməsi, vətəndaş cəmiyyəti və hüquqi dövlətin inkişafına maksimum əlverişli şəraitin yaradılması, məhkəmə təməllərə söykənən ictimai-siyasi sabitliyin təminatı və davamlı olması, ölkəmizin beynəlxalq münasibətlər sisteminin nüfuz və güc iyerarxiyasında sürətlə irəliləməsi və digər nailiyyətlər müasir Azərbaycanın gerçəklikləridir. Digər tərəfdən, çoxşaxəli, tarazlaşdırılmış, milli maraqlara əsaslanan xarici siyasət kursuna malik olan Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunun lider dövləti olmaqla yanaşı, müasir beynəlxalq münasibətlər sisteminin etibarlı tərəfdaşı kimi tanınır. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə milli maraqlara müvafiq sürətdə reallaşdırılan xarici siyasət sayəsində ölkəmiz həm ikitərəfli münasibətlər, həm də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində səmərəli və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq əlaqələri formalaşdırıb.

Ən mühüm məqam isə budur ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi siyasəti layiqincə davam etdirən Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin bütün müstəqillik, ordu quruculuğu, diplomatiya və digər sahələrdə əldə etdiyi uğurlar onun rəhbərliyi ilə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin yazdığı Qələbə salnaməsinin əsasıdır. 30 ilə yaxın işğal altında olan torpaqlarımız 44 günlük Vətən müharibəsində azad edildi, ərazi bütövlüyümüz bərpa olundu. İlham Əliyev son 200 illik tariximizdə ilk dəfə torpaqlarımızı işğaldan azad edən müzəffir Sərkərdə oldu. Bu həm də Prezidentin ATA vəsiyyətinə yerinə yetirməsi idi.

Hazırda ölkəmizin qarşısında mühüm vəzifə - işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası və insanların öz doğma yurdlarına qayıtması durur. Şübhə yoxdur ki, Azərbaycan dövləti Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bu mərhələni də uğurla dəf edəcək və müstəqil ölkəmiz quruculuq sahəsində də zəfər qazanacaq.

*Sevinc HÜSEYNOVA,
Milli Məclisin deputatı,
Yeni Azərbaycan Partiyası Təftiş Komissiyasının sədri*

Əbədiyaşar lider

Müstəqillik tarixi uğurlarla zəngin olan Azərbaycan intibahının yeni mərhələsinə qədəm qoyub. Vətən müharibəsindəki Zəfər, bu gün isə Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpası möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə sürətlə addımladığımız inkişaf yolunun nə qədər mükəmməl olduğunu göstərir.

Bizə möhtəşəm uğurlar və qələbə bəxş edən siyasət barədə söz açarkən həm də xalqımızın Ulu Öndəri Heydər Əliyevin dahiliyinin, böyüklüyünün, uzaqgörənliyinin və mükəmməl siyasi irsinin şahidi oluruq. Bu mənada nailiyyətlərimiz, Azərbaycan keçirdiyi yüksəliş yolu həm də ondan xəbər verir ki, cənab İlham Əliyev öz müdrik və qətiyyətli siyasəti ilə Heydər Əliyev ideyalarının həyata vəsiqə almasını layiqincə təmin edir.

Anadan olmasın 99-cu ildən müəddət ərzində bir daha Heydər Əliyevin dövlətimiz və xalqımız qarşısında tarixi xidmətlərini xatırlamaqla, Ulu Öndərin əziz xatirəsinə ehtiramla yad edirik.

Qeyd etmək lazımdır ki, müasir tariximizin böyük bir dövrü Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Bu dövrün həm sovet, həm də müstəqillik mərhələsində Heydər Əliyevin liderliyi ilə Azərbaycan elə möhtəşəm uğurlara imza atıb ki, onların hər biri tariximizə qızıl hərflərlə həkk olunub. Sovet dövründə Azərbaycanın inkişaf yoluna çıxaran, milli kimliyimizi, mədəni dəyərlərimizi qətiyyətlə qoruyan Heydər Əliyev həm də xalqımızın istiqal və müstəqillik mücahidəsinə böyük töhfələr verməmiş şəxsiyyətdir. Təsədüfi deyil ki, məhz Heydər Əliyevin sayəsində ilk dəfə Naxçıvanda üçrəngli bayrağımız rəsmi şəkildə ucaldıldı, sovet dövründən tamamilə imtina edildi. Məhz Heydər Əliyevin Naxçıvandan başladığı mücahidə xalqımız müstəqillik uğrunda mübarizəsində həlledici amilə çevrilməmiş və milli mücahidələrimizin uğurlarını təmin etmişdi.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının ağır tarixi sınaqlardan layiqincə çıxması da Ulu Öndərin adı ilə bağlıdır. Heydər Əliyevin qətiyyəti və zəngin dövlətçilik təcrübəsi sayəsində erməni qəsbkarlarının Naxçıvanı işğal etmək planları puç oldu, muxtar respublika tarixin ən soraqlılarından üzünə, alıncağı çıxdı və Ulu Öndərin böyük sözləri nəticəsində muxtar respublikamız tarixində yeni dövrün əsası qoyuldu. Beləliklə, Heydər Əliyev muxtar respublikaya qayıtmaqla onun işğaldan qorudu. Türkiyə və İranda əlaqələr yaratmaqla blokada vəziyyətində olan Naxçıvanda rifahı təmin etdi.

Tarixin bütün mərhələlərində xalqın yanında olan Heydər Əliyev müstəqilliyimizin ilk illərində də öz tarixi missiyasını layiqincə, qətiyyətlə yerinə yetirdi. O dövrdə Azərbaycan ictimaiyyətinin problemlərindən xilas olmaq üçün Ulu Öndərin mücahidələri ünvanlaması təsadüfi deyildi. Çünki xalq Heydər Əliyevi tanıyırdı, ona inanırdı. Hər kəs əmin idi ki, yalnız Heydər Əliyev dövlətimizə nicət bəxş edərdi. Bu gün soralarda qürurla təmsil olduğumuz Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranması da Heydər Əliyevə olan inamın təsəvvürüdür.

Tarix xalqın öz sınaqlarına etimad göstərməkdə nə qədər haqlı olduğunu sübuta yetirdi. Heydər Əliyevin şəxsiyyətinin böyüklüyü, Ulu Öndərin yürütdüyü müdrik və düşüncəli siyasət Azərbaycanın müstəqillik illərinin əvvəllərində bürünmüş bütün böhranlardan xilas etdi. Özü-nün böyük düşəsi ilə Ulu Öndər müstəqilliyimizi, dövlətçiliyimizi xilas etdi, müasir Azərbaycan dövlətinin banisi kimi qaldı. Böyük xilaskar 1993-2003-cü illərdə ölkəni yenidən qurdu, faktiki olaraq güclü dövlət yaratdı, uzaqgörənliyi, qətiyyəti və əzmkarlığı ilə Azərbaycanın yeni tarixində müstəqilliyimizin əbədi olmasını təmin etdi.

Bütün bunların fonunda xalq-Heydər Əliyev birliyinin sarsılmazlığı isə bütün mərhələlərdə yüksələn xətlə inkişaf etdi. Təsədüfi deyil ki, ötən əsrin 90-cı illərinin ortalarında antiəzərbaycançı qrupların iflasa uğrulan məkrli planları, dövlət çevriliş cəhdləri xalqın Heydər Əliyevə olan dərin etimadını bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Ulu öndərimiz Heydər Əliyevin ideyaları müstəqil Azərbaycan dövlətinin daha da müasirləşməsinə və qüdrətlənməsinə bu gün də aparıcı qüvvədir. Qürur hissi ilə deməliyik ki, Ümummilli Liderimizin əbədiyaşar ideyaları və onun əsaslarını müəyyən etdiyi inkişaf strategiyası möhtərəm Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Bütün seçkilərdə Heydər Əliyev siyasəti məntəqəsinə layiqli yetirməsi olan cənab İlham Əliyev dəstəklənməklə xalqımız həm də Ulu Öndərin ideyalarının davamına səs verib.

Fəxarət hissi ilə qeyd etməliyik ki, ötən 19 ildə möhtərəm İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan regionda lider dövlətə, dünyada isə söz sahibinə çevrilib. Bu dövrdə Azərbaycan dövlət müstəqilliyi daha da möhkəmləndirilib, sosial-iqtisadi inkişaf istiqamətində mühüm göstəricilərə nail olunub. Ulu Öndərin müəllifi olduğu enerji siyasətini layiqincə davam etdirən cənab Prezidentin qətiyyətli siyasəti nəticəsində Azərbaycan global enerji müzakirələrində aparıcı mövqeyə malikdir. Azərbaycan həm də kosmik klubun üzvüdür, aktual global problemlərin həllinə layiqli töhfələr verən dövlətdir.

Ərazilərini işğaldan azad edən xalqımız Vətən müharibəsində özünün zəngin qəhrəmanlıq tarixinə yeni səhifələr yazdı. Bu möhtəşəm zəfər göstərdi ki, Azərbaycan dövləti bu gün tarixinin ən güclü dövrünü yaşayır. Bütün dünya gördü ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin xilas etdiyi və yenidən qurduğu, Prezident İlham Əliyevin qüdrətləndirdiyi müasir dövlətimiz indi istənilən problemləri həll etməyə qadirdir. İlham Əliyev torpaqlarımızı azad etməklə, xalqımızın yeganə ağırlı probleminə son qoydu. Möhtərəm Prezidentimizin dediyi kimi, bununla həm də ata vəsiyyətini yerinə yetirdi.

Bu gün cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qazanılan hər bir uğur ondan xəbər verir ki, Heydər Əliyev yolunun davamı Azərbaycanın yüksəlişinin, xalqımızın aydın gələcəyinin yeganə etibarlı təminatdır. Ona görə Heydər Əliyev ideyaları həmişə Azərbaycanın yüksəlişinə xidmət edəcək.

*Cəbi QULİYEV,
Milli Məclisin deputatı*

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2022

İqtisadi modernləşmə və dayanıqlı inkişaf strategiyasının müəllifi

Tarixən milli dövlətçiliyini və müstəqilliyini itirmək təhlükəsi ilə üzləşən xalqlar üçün sınaq anında məsuliyyəti çiyinlərinə götürmüş qətiyyətli liderlərinin sayəsində mövcudluqlarını qorumuş, çətinliklərə sinə gərmişlər. Belə şəxsiyyətlərdən biri də Heydər Əliyevdir. Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin dövlət və xalq naminə qəbul etdiyi qərarların strateji əhəmiyyətini bu günün özündə də duyur, gündəlik həyatımızda, taleyimizdə aydın hiss edirik.

1991-ci il oktyabrın 18-də istiqlaliyyətini bərpa etmək şansı qazanmış Azərbaycanın ilkin mərhələdə üzləşdiyi ağır və mürəkkəb proseslər təsdiqlədi ki, müstəqilliyi yalnız qətiyyətli liderlərin, xalqına bağlı rəhbərlərin yüksək idarəçilik sərəstəsi sayəsində qoruyub saxlamaq olar. 1993-cü ilin iyun ayında respublikanın müstəqilliyi şərti mahiyyət kəsb etmiş, xalqımız demokratik, hüquqi və iqtisadi cəhətdən inkişaf edən dövlətdə yaşamaq arzusunun tam gerçəkləşdirə bilməmişdi. Həmin zaman kəsiyində ölkə iqtisadiyyatında tənəzzül prosesi dərinləşir, inflyasiyanın səviyyəsi gün-gündən yüksəlir, əhalinin sosial rifahı halı pisləşir, ölkənin zəngin karbohidrogen ehtiyatlarından səmərəli istifadə yönümündə səmərəli addımlar atılmırdı. 1991-1993-cü illərdə ölkə iqtisadiyyatında ümumi daxili məhsul hər il orta hesabla 16,5 faiz aşağı düşürdü.

Bu acı gerçəkliklər fonunda Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1993-cü ilin iyununda xalqın təkidli istəyi ilə Naxçıvandan Bakıya qayıtması onun, sadəcə, hakimiyyətə qayıdışı deyil, eyni zamanda xalqın xoşbəxtliyini qorumaq, davamlı inkişaf yoluna qədəm qoyması kimi xarakterizə olunur. Böyük strateq möhür bu mərhələdən müstəqilliyi BMT tərəfindən hüquqi baxımdan tanınmış Azərbaycan dövlətçiliyini faktiki olaraq qurmağa, onun milli dövlətçilik atributlarını formalaşdırmağa başlamışdır. Müstəqilliyin bir çoxlarındakı düşüncələrindən də uzaq və çətin yol olduğuna yaxşı bilən Ulu Öndər Azərbaycanı taleyini ixtiyarına buraxılmış dövlət düşüncəsindən uzaqlaşdırmışdır.

Böyük strateq Heydər Əliyevin siyasi uzaqgörənliyinin və qətiyyət nümayişinin məntiqi nəticəsi olaraq 1994-cü ildə "Əsrin müqaviləsi"nin özənədən reallaşdırılması ölkənin bütün strateji əhəmiyyətli sahələrində inkişafına yeni təkan vermişdir. "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanmasından milli inkişafdakı misilsiz əhəmiyyəti bugünkü intensiv sosial-iqtisadi inkişaf fonunda daha qabarıq görünür. Azərbaycanca son illərdə daha böyük uğurlar gətirən bu strategiyanın əsas mahiyyəti ölkənin malik olduğu təbii sərvətlərdən Azərbaycan xalqının rifahı naminə daha uğurlu şəkildə istifadə prinsipinə əsaslanır.

Həmin illərdə planlı təsərrüfat sistemindən bazar iqtisadiyyatına keçid şəraitində Ümummilli Liderin ölkənin böyük perspektivlərinə hesablanmış strateji inkişaf proqramının başlıca məqsədlərindən biri də xalqın rifahının təminatı, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi olmuşdur. Sosialyönümlülük prinsipini dəim əsas götürən Heydər Əliyevin bu istiqamətdə qabaqcıl dünya təcrübəsinə cavab verən, eyni zamanda ölkə və cəmiyyət realitətlərini nəzərə alan məqsədyönlü siyaseti o dövrün sosial ziddiyyətlərindən aradan qaldırılmasına imkan vermişdir. Bazar münasibətləri əsasında formalaşan sosialyönümlü milli iqtisadiyyatın qurulması əsas strategiya kimi müəyyənləşdirən Ümummilli Liderin həyata keçirdiyi sosial siyasetin iki əsas xarakterik cəhəti diqqəti xüsusilə cəlb edirdi. Bunlardan birincisi, sosial siyasetin dayanıqlı xarakter daşıması, iqtisadi bazisə əsaslanması, ikincisi, onun müəmməllə və dünyə təcrübəsinə uğurla sınaqdan keçmiş normativ-hüquqi bazaya söykənməsi idi. Ümumilikdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında yeni iqtisadi şəraitə uyğun olaraq ölkədə formalaşmaqda olan sosial müdafiə modeli cəmiyyətin və ayrılıqda hər bir vətəndaşın rifahının yüksəldilməsinə, onların sosial müdafiəsinə, layiqli həyat səviyyəsinin təmin olunmasına, habelə şəxsiyyətin azad inkişafı üçün bərabər imkanlar yaratılmasına xidmət edirdi.

Həmin dövrdə həyata keçirilən iqtisadi islahatlar qiymət islahatlarının da radikal şəkildə davamını tələb edirdi. 1995-1996-cı illərdə qiymətlərin formalaşması prosesinin inzibati-amirlik sisteminin qalqlıqlardan azad olunması başa çatdırıldı. Bununla da qiymətlərin bazarla sərbəst şəkildə formalaşması prosesini qanunlaşdırmaq və təklif amillərinin qarşılıqlı təsiri altında formalaşması prosesi təmin edildi. Bu proses bazar iqtisadiyyatının digər vacib elementi olan valyuta rejiminin sərbəstləşdirilməsi prosesi ilə tamamlandı. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən qətiyyətli iqtisadi islahatlar tez bir zamanda geniş beynəlxalq dəstək aldı. Beynəlxalq Valyuta Fondu və Dünya Bankı Azərbaycanca iqtisadi islahatlar haqqında xüsusi proqram hazırlayaraq ölkəmizə maliyyə yardımını göstərdilər. Həmin təkliflərlə bir neçə məqsədlə qətiyyətli hazırlanmış sabitləşdirmə proqramına uyğun olaraq iqtisadiyyatın liberallaşdırılmasına yönələn radikal islahatlar həyata keçirildi.

Ümummilli Liderin yeni iqtisadi sistemdə uğurlu həllinə nail olduğu məsələlərdən biri də torpaq islahatlarının əhalinin mənafeyinə uyğun həlli idi. Ölkə iqtisadiyyatının mühüm sahəsinə və əhalinin 50 faizini əhatə edən aqrar bölməni keçmişdə olduğu kimi, inzibati-amirlik metodu ilə idarə etmək mümkün deyildi. Aqrar islahatların başlanılması üçün ilk növbədə müvafiq normativ-hüquqi baza yaradıldı: 1995-ci ildən başlayaraq "Aqrar islahatın əsasları haqqında", "Sovxoz və kolxozların islahatı haqqında", "Torpaq islahatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları, habelə "Aqrar islahatları

rın həyata keçirilməsini təmin edən bəzi normativ-hüquqi aktların təsdiq edilməsi barədə" fərman imzalandı.

Yaradılan bu hüquqi baza əsasında respublikamızda analoqu olmayan aqrar islahat prosesinə start verildi, MDB-yə daxil olan respublikalarla müqayisədə çox qısa vaxtda sovxoz və kolxozlar ləğv olunaraq onların torpaqları və əmlakı pulsuz olaraq kəndlilərə paylandı. Ölkəmizdə torpaq islahatının digər üstün cəhəti də ondadır ki, başqa ölkələrdən fərqli olaraq torpaqların əhalinin xüsusi mülkiyyətinə verilməsini təsdiq edən hüquqi sənədlərin rəsmiləşdirilməsi dövlətin hesabına aparıldı, bu proses qısa müddətdə başa çatdırıldı. Bununla da bazar iqtisadiyyatının əsas atributlarından olan torpaq üzərində xüsusi mülkiyyət hüququ formalaşdı.

Ulu Öndərin 1999-cu ildə imzaladığı sərəncama əsasən kond təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına nəfəs məhsullarının sərəncamı satışında güzəştlərin tətbiqinə başlanmış, 2001-ci ildən istehsalçılar torpaq vergisi istisna olmaqla, digər vergilərdən azad olmuşdular. Bu güzəştlər postsovet məkanında ilk dəfə möhür Azərbaycan Respublikasında tətbiq olunmuş və hazırda da davam etdirilir.

Bazar iqtisadiyyatı yolunu seçmiş istənilən dövlətin müstəqil yaşaması və inkişafı prosesində orta təbəqənin - iqtisadi inkişaf və sabitliyin təminatçısı sayılan sahibkarların sənfinin rolu müstəsnaqdır. Bu realığı böyük müdrikliklə nəzərə alan Ümummilli Lider Heydər Əliyev milli iqtisadi inkişaf modelinin reallaşdırılmasında özəl sektorun həlledici rolunu daim önə çəkər, güclü sahibkarlıq təbəqəsinin formalaşmasına, onların cəmiyyətdəki mövqelərinin güclənməsinə çalışırdı. Bunun nəticəsidir ki, 1995-2003-cü illərdə respublikada sahibkarlığın inkişafı üçün zəruri maliyyə təminatı yaradılmışdır. İnvestisiyaların təşviqi üçün respublikada daha mümbət şərait yaratmaq, daxili və xarici sərmayəni stimullaşdırmaq, daxili və xarici sərmayəni stimullaşdırmaq, xarici kapitalın qoyuluşunun başlıca istiqamətini regionların, qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəltmək, habelə maddiləşən işgüzar fəallığı gücləndirmək üçün kompleks tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin normal fəaliyyəti üçün sonrakı mərhələdə "Azərbaycan Respublikasında kiçik sahibkarlığa dövlət köməyi haqqında" qanuna bir sıra müdərəqqi dəyişiklik və əlavələr edilmiş, habelə "Haqsız rəqəblər haqqında", "İnvestisiyaların qorunması haqqında", "İstehlak bazarı haqqında" və digər zəruri qanunlar qəbul olunmuşdur. Bu qanunlar yerli və xarici sahibkarların təhlükəsiz və xüsusi riskli tələb etməyən biznes fəaliyyətinə dövlət tərəfindən verilən hüquqi təminatı daha da gücləndirmiş, investisiyaların qarşılıqlı təşviqinə və qorunmasına əsaslı zəmin formalaşdırmışdır.

Dövlət-sahibkar münasibətlərinin institutionallaşdırılması Azərbaycanda sahibkarlığın davamlı inkişafının təminatı edilmişdir. Baxımdan son dərəcə vacib məsələlərdən olmuşdur. Heydər Əliyevin fərmanı ilə yaradılmış Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Sahibkarlar Şurasının məqsədi ölkədə sahibkarlığın inkişafına nail olmaq, iş adamlarının dövlət başçısının yürütdüyü siyasetin həyata keçirilməsində səmərəli, fəal iştirakını istiqamətləndirmək, bu yolda mövcud olan problemləri araşdırmaq və onların həlli üçün təkliflər verməkdir.

1998-ci ildə keçirilmiş prezident seçkilərində rəsmi vəkil olduğumu Ulu Öndər Heydər Əliyev daim iş adamlarının mənevəni hamisi kimi çıxış edərək bu təbəqənin milli iqtisadiyyatın "lokomotivi" qüvvəsinə çevrilməsinə çalışmış, mövcud problemlərin aşkarlanması məqsədilə dövlət-sahibkar dialoqunun genişləndirilməsində maraqlı olmuşdur. 2002-ci ilin aprel və may aylarında yerli və xarici sahibkarlarla görüşən Ulu Öndər onların üzəşdiyi problemlər barədə açıq danışmağa dəvət etmiş, yaxından dinləmiş, mövcud problemlərin aradan qaldırılması üçün aidiyyəti dövlət qurumlarına zəruri tapşırıq və tövsiyələrini vermişdir. Həmin görüşlərin nəticəsi olaraq imzalanmış bir sıra vacib sənədlər - 17 avqust 2002-ci il tarixli "Azərbaycan Respublikasında kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı (2002-2005-ci illər) Dövlət Proqramı", 10 sentyabr 2002-ci il tarixli "Azərbaycan Respublikasında sahibkarlığın inkişafına dövlət qayğısı haqqında" və 28 sentyabr 2002-ci il tarixli "Sahibkarlığın inkişafına mane olan müdaxilələrin qarşısının alınması haqqında", 27 avqust 2002-ci il tarixli "Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun Əsasnaməsi haqqında" fərman və sərəncamlar sahibkarlığın dəstəklənməsi və ölkədə investisiya mühitinin daha da təkmilləşdirilməsi baxımından keyfiyyətə yeni mərhələnin təminatını qoymuşdur. Möhür bu tarix nəzərə alınaraq Prezident İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamla aprel ayının 25-i Azərbaycanda "Sahibkarlığın günü" elan edilmişdir.

Ümumiyyətlə, Ulu Öndərin rəhbərliyi altında həyata keçirilən islahatlar ölkədə yeni iqtisadi sistemə uğurlu keçidi təmin etməklə yanaşı, davamlı tərəqqini də təmin etmişdir. 2003-cü ildən Heydər

Əliyev siyasi kursunu inamla davam etdirən dövlət başçısı İlham Əliyev ötən 19 ildə milli inkişaf prioritetlərini düzgün müəyyənləşdirmiş, ölkənin bütün potensialını intellektual resursların, insan kapitalının gücləndirilməsi yönündə səfərbər etmişdir. Ötən illərdə uğurla gerçəkləşdirilən sosial-iqtisadi islahatların - davamlı və tarazlı inkişafı stimullaşdıran dövlət proqramlarının, ictimai həyatın bütün sahələrini əhatə edən fərman və sərəncamların nəticəsi olaraq respublikamız son illərdə dünyanın sürətlü inkişaf yolunda olan, pandemiyanın doğurduğu iqtisadi çətinliklərin mənfii təsirlərinə sinə gərən dövlətlərdən biri kimi tanınır.

Əminliklə deyə bilərik ki, möhür Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu siyasetin inamla davam etdirilməsi üzəşdiyimiz ədalətli münasibətin 2020-ci ildə güc yolu ilə Azərbaycanın maraqlarına uyğun həllinə gətirib çıxarmışdır. 2003-cü ildən bu yolda addım-addım irəliləyən Prezident İlham Əliyev Azərbaycan xalqını illərdən həsrətində olduğu Qələbə sevincinə qovuşdurmuşdur. Hücüm xəttinə əsaslanan xarici siyaset yürütdən Azərbaycanın xarici siyasətdə müəyyənləşdirdiyi əsas hədəflərdən biri də Ermənistanın təcavüzkarlıq siyasetinin qlobal miqyasda sülh, təhlükəsizlik və əməkdaşlıq üçün doğurduğu təhdidlərin beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılması olmuşdur. Respublikamız diplomatik fəaliyyət sferasında möhür hücüm taktikasından çıxış edərək Ermənistanın və erməniopəst dairələrin yalan üzərində qurulmuş saxta təbliğatını ifşa etmişdir.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə yürütdülən xarici siyaset Azərbaycanın Vətən müharibəsindən sonra regionda formalaşdırıldığı yeni geosiyasi realitətlərin beynəlxalq miqyasda qəbulunu, ölkəmizin sivil və bərabərhüquqlu əməkdaşlığa əsaslanan təşəbbüslərinin dəstəklənməsini təmin etmişdir. Bu günlər ADA Universitetində "Cənubi Qafqaz: İnkişaf və əməkdaşlıq" mövzusunda keçirilmiş beynəlxalq konfrans təsdiqlədi ki, Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığı tarixi qələbə və müəyyənləşdirilmiş sülh gündəliyi, eləcə də yeni geosiyasi şəraitə uyğun iqtisadi əməkdaşlıq təşəbbüsləri hazırda beynəlxalq miqyasda ciddi dəstək qazanır.

Azərbaycan postmüharibə dövrünün yeni realitətlərini nəinki dünya birliyinə, eləcə də Ermənistan və onu dəstəkləyən bəzi dövlətlərə qəbul etdirməyə nail olmuşdur. Bunun nəticəsidir ki, rəsmi İrəvan Azərbaycanın əməkdaşlıq üçün irəli sürdüyü 5 prinsipini qəbul edərək danışıqlara başlamağa məcbur olmuşdur. Prezident İlham Əliyev bununla bağlı demişdir: "Brüssel görüşündə isə mən bunu özüm üçün, sadəcə olaraq, aydınlaşdırmaq istəyirdim və aydınlaşdırdım ki, Ermənistan 5 prinsipini qəbul edir. Beləliklə, Azərbaycan ərazi bütövlüyü qəbul edilir və Ermənistan Azərbaycan ərazi bütövlüyünü ö çəkər... Bu, çox müsbət haldır və hesab edirəm ki, ikitərəfli əlaqələrin normalallaşdırılması üçün əsas şərtidir".

Şübhəsiz, 30 ilin müddətində erməni qəsbkarları tərəfindən maddi və mədəni sərvətləri talan edilmiş ərazilərimizin yenidən iqtisadi təsərrüfat dövrüyəsinə cəlb olunması ölkəmizin siyasi-iqtisadi suverenliyinin güclənməsini mühüm dəyərlərdən biridir. Görülən işlər deməyə əsas verir ki, yaxın illərdə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə məskunlaşma, layiqli yaşayış və iqtisadi fəallıq təmin ediləcək, həyata keçirilən quruculuq-bərpa işləri ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafının əsaslarını möhkəmləndirəcək, Azərbaycanın inkişafında yeni mühüm mərhələ açacaqdır.

Xüsusi vurğulamaq istərdik ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında həyata keçirilən abadlıq-quruculuq işlərinə Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun rəhbəri Mehriban xanım Əliyeva da layiqli töhfələrini verir. Dövlət başçısı cənab İlham Əliyevi işğaldan azad edilmiş ərazilərə səfər zamanı müşayiət edən birinci xanım Mehriban xanım Əliyeva özünəməxsus səmimiyyətlə paylaşımlar edir, ictimai diqqəti erməni vandalizminin ağır fəsadlarına yönəldir. Eyni zamanda işğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyata keçiriləcək layihə və tədbirlər barədə ictimaiyyətə müəyyən mesajlar, məlumatlar verir.

Birinci vitse-prezidentin göstərişi əsasında Heydər Əliyev Fondu Vətən müharibəsi zamanı torpaqlarımızın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olan hərbiçilərin ailələrinə və qazilərini diqqətdə saxlayır, onların qayğısına qalır. Fond bu kateqoriyadan olan insanların problemləri ilə yaxından maraqlanır, onları narahat edən məsələlərin həlli üçün müttəmadi olaraq tədbirlər həyata keçirir. Fondun dəstəyi ilə Vətən müharibəsində ağır yaralanan bir neçə qazimə müalicə və reabilitasiya üçün Türkiyəyə göndərilmiş və müasir protezlərlə təmin edilmişdir.

Prezident İlham Əliyev postmüharibə dövründə cəmiyyətdə vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasına, dövlət qurumlarının fəaliyyətinə ictimai nəzarət mexanizmlərinin möhkəmləndirilməsinə də mühüm məsələlərdən biri kimi yanaşır. 2018-ci ilin 11 aprelində keçirilmiş prezident seçkilərindən sonra yerli və mərkəzi icra hakimiyyətlərində aparılan kadr islahatları, ümumən, dövlət idarəçiliyinin müasirləşdirilməsini təmin edir. Son illər vəzifəyə təyin etdiyi məmurlar qarşısında müəyyənləşdirilən başlıca tələb idarəçiliyə yeni dövrün çağırışları, müasir tələb və meyarlar əsasında yanaşmaqdır. Müasir idarəetmə meyarlarına uyğunlaşmaq istəməyən, xəbərdarlıqlardan nəticə çıxarmayan yüksək vəzifəli məmurlar barəsində sort ölcülərin götürülməsi, habelə onların bəzilərinin cinayət məsuliyyətinə cəlb olun-

ması ilk növbədə qanunun aliliyinin təminatı edilmiş istiqamətdə atılan addımlardır. Məmurlar qarşısında müəyyənləşdirilmiş əsas tələb insanlara layiqli xidmət, onları narahat edən məsələlərə həssas yanaşma, bir sözlə, vətəndaş məmnunluğunun təminatıdır. Kadr əvəzləmələri, kadrların düzgün seçilməsi korrupsiya, rüşvətçilik və digər bürokratik amillərə qarşı başlanmış mübarizənin tərkib hissəsi olaraq müsbət nəticələr verir.

Prezident İlham Əliyev sosial-iqtisadi inkişafın keyfiyyətə yeni mərhələsində dövlət qurumlarının fəaliyyətində ictimai nəzarətin gücləndirilməsini də son dərəcə zəruri hesab edir. Dövlət başçısı bu baxımdan obyektiv məhsul orqanlarının fəaliyyətinə xüsusi önəm verir: "Deyə bilərəm ki, mən bəzən xoşagəlməz hallar haqqında sizdən öyrənirəm, sizdən bu xəbəri tutaram və dərhal reaksiya verirəm. Deyə bilərəm ki, bir çox hallarda mediada olan məlumatlar təsdiqlənir. Elə məlumatlar var ki, ikitərəfli xarakter daşıyır. Amma məlumatların mütləq əksəriyyəti təsdiqlənir və dərhal ölçü götürülür. Ona görə dövlət məmurları bilmişlikləri, onların işinə təkə Prezident Administrasiyası yox, həm ictimaiyyət, həm də media nümayəndələri nəzarət edir".

Aparılan islahatların nəticəsi kimi postmüharibə dövründə respublikamızın iqtisadi inkişafı da keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoymuşdur. Bu mərhələdə əsas məqsədlərdən biri milli iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətliliyinin yüksəldilməsinə və dünyə təsərrüfat sistemində səmərəli inteqrasiyasına nail olmaqla, uzunmüddətli perspektivdə ölkədə dinamik sosial-iqtisadi inkişafın davamlılığını təmin etməkdən ibarətdir. Prezident İlham Əliyevin 2 fevral 2021-ci il tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişaf dair Milli Prioritetlər" sənədində qeyd olunduğu kimi, qarşısındakı illərdə davamlı və yüksək iqtisadi artım baxımından adambaşına düşən milli gəlirin artırılması, yüksək gəlirli iş yerlərinin yaradılması, şəxələndirmə və qeyri-neft sektorunun inkişafı tədbirlərinin davam etdirilməsi, yerli və xarici sərmayələrin təşviqi, şəffaf özəlləşmə strategiyasının həyata keçirilməsi, kapital və işgorta bazarının inkişafı və digər mühüm məsələlər nəzərdə tutulur.

Qlobal miqyasda cərəyan edən mürəkkəb siyasi-iqtisadi proseslərin, Ukraynadakı müharibənin mənfii təsirlərinə, bir çox ölkələrin ciddi iqtisadi, maliyyə və sosial problemlərə üzəşməsinə baxmayaraq, Azərbaycan iqtisadiyyatı 2022-ci ilin ötən dövründə dayanıqlı inkişaf tempini qoruyub saxlamışdır. 2022-ci ilin I rübünün sosial-iqtisadi yekunlarına həsr olunmuş müşavirə beynəlxalq münasibətlər sistemindəki gərginlik və pandemiya rejiminin davam etməsi fonunda hökumətin yürütdüyü iqtisadi siyasetin səmərəli nəticələr verdiyini bir daha təsdiqləyir. Son 2 ildə hökumətin həyata keçirdiyi preventiv tədbirlər pandemiya şəraitində maliyyə təhlükəsizliyini təmin edərək, 2022-ci ilin ilk rübündə makroiqtisadi sabitliyə və sosial öhdəliklərin icrasına etibarlı zəmin formalaşdırmışdır.

Bütün bunların nəticəsidir ki, ölkə iqtisadiyyatı 2022-ci ilin yanvar-mart aylarında inkişaf tempini nəinki qoruyub saxlamış, eyni zamanda mühüm göstəricilərə imza atmışdır. Prezident İlham Əliyevin hökumətin son iclasında bildirdiyi kimi, hesabat dövründə ümumi daxili məhsul istehsalı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 6,8 faiz artmışdır. Mühüm nəticələrdən biri də bu dövrdə qeyri-neft sektorunda 10 faizdən çox artımın qeydə alınmasıdır. Bu, ölkə rəhbərliyinin iqtisadiyyatın şəxələndirilməsi, qeyri-neft sektorunun, ixrac sahibkarlığının dəstəklənməsi istiqamətində həyata keçirdiyi sistemli və ardıcıl tədbirlərin məntiqi nəticəsidir.

Ölkənin ixrac potensialının güclənməsi xarici ticarətdə müsbət saldonun yaranmasına, makroiqtisadi sabitliyə etibarlı zəmin yaradır. 2022-ci ildə ixracın idxalı əhəmiyyətli dərəcədə üstələməsi, müsbət saldonun 5 milyard dollardan çox olması bunu bir daha təsdiq edir. Prezident İlham Əliyev bununla bağlı demişdir: "Əlbəttə ki, ilin sonuna qədər əminəm bu rəqəm daha da artacaq. Həm makroiqtisadi sabitliyə bunun əvəzlənməz təsiri var, eyni zamanda valyuta ehtiyatlarımızın artması da göz qabağındadır. Üç ayda da valyuta ehtiyatımız artıb. Ona görə bütün bu göstəricilərlə biz haqlı olaraq fəxr edə bilərik".

2022-ci ilin Azərbaycanın dövlət büdcəsində neftin bir barelinin ortaq qiymətinin 50 ABŞ dolları civarında götürülməsi fonunda hazırda qiymətin 100 dollardan yüksək olması xarici ticarətdə müsbət saldonun və valyuta ehtiyatlarının artımını şərtləndirən əsas amillərdəndir. Strateji valyuta ehtiyatlarının artımı həm də "maliyyə təhlükəsizliyi çəttiri" rolunu oynayır. Bir sıra region ölkələrindəki məzənnə təərəddüdləri fonunda manat hesabət dövründə sabit valyuta olaraq qalır və dəyər itirmir.

Bu tədbirlər həmçinin iqtisadiyyatın sabitləşməsinə, biznes mühitinin liberallaşmasına və neftdən asılılığın minimuma endirilməsinə imkan yaradır. Qeyri-neft sektorunun dəstəklənməsi üçün regionlara sərmayə qoyuluşlarının stimullaşdırılması, səmərəli layihələrin maliyyələşdirilməsi istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında son 19 ildə həyata keçirilən siyaset nəticəsində ölkə sahibkarlığının ictimai-siyasi sür sür səviyyəsi, düşüncə tərz, təkəkkürü, intellekt səviyyəsi də dəyişmişdir. Bu gün dövlət-sahibkar münasibətlərinin institusional inkişafı sivil dialoq və əməkdaşlığa, cəmiyyət qarşısındakı sosial öhdəliklərə sadıqlığı əsaslanır. Ölkədə sahibkarlığın bütün təşkilatı-hüquqi formalarının inkişafına xidmət edən innovativ siyasetin mahiyyətində müvafiq olaraq son illər Sumqayıt şəhərində də iş adamlarının təşəbbüskar layihələrin dəstəklənməsi, onlarla işgüzar, sağlam, qarşılıqlı faydalı əlaqələr qurulur, özəl sektorun mövcud potensialından səmərəli istifadə edilir.

Tərəqqi və inkişafə təkan verən dövlət proqramları çərçivəsində Sumqayıtda tikinti-quruculuq, abadlıq işləri daha ünvanlı, konkret və məqsədyönlü xarakter almışdır. Prezident İlham Əliyevin bu layihələrin reallaşdırılmasına hər cür dəstək verməsi, zəruri maliyyə vəsaitlərinin ayrılması görülən işlərin səmərəli nəticələr verməsinə, hər bir şəhər sakininin həyatında daha qabarıq hiss olunmasına imkan yaratmışdır.

Uzun əsrlər boyu şəxsiyyət və zaman münasibətlərinə dair baxışlar kifayət qədər fərqli olmuşu il seçilmişdir. Lakin bütün bu müxtəliflikdə daxili bir bağlılıq da həmişə aydın şəkildə özünü büruzə vermişdir. Yəni şəxsiyyəti zəmanə, zamanı isə şəxsiyyətsiz qavramama mümkünəşizliyi təsdiqlənmişdir. Bu məntiqdən yanaşıqda etiraf etməliyə ki, Azərbaycanın müasir tarixi Heydər Əliyev dihasından ayrı təsəvvür edilə bilməz.

Bu gün tam əminliklə deyə bilərik ki, Azərbaycan möhür Ulu Öndərin müdərəqqi ideyaları əsasında inkişaf edir və öz məqsədlərinə doğru inamla irəliləyir. Əminliklə deyə bilərik ki, respublikamız Heydər Əliyev ideyalarına söykənərək milli maraqlar və mənafehlərimizi qətiyyətlə qoruyan Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında daha müasir və inkişaf etmiş ölkəyə çevrilir.

Qüdrət KƏRİMOV,
"Xəzər" QSC-nin sədri,
iqtisad elmləri doktoru

“Şuşa ili”dir

2022-ci il

Dünya kulinarları Şuşada toplandı

Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşada daha bir möhtəşəm tədbir keçirilir. On bir ölkənin nümayəndələrinin və ölkəmizin on bir iqtisadi regionunun mətbəx nümunələrinin nümayiş olunduğu Şuşa Birinci Beynəlxalq Kulinariya Festivalı uğurla davam edir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Heydər Əliyev Fondu və Dövlət Turizm Agentliyinin təşkilatçılığı ilə Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşada müxtəlif ölkələrin kulinarları bir araya gəlib.

Ləziz təamlar bayramına çevrilən Şuşa Birinci Beynəlxalq Kulinariya Festivalında bu şəhərin qədimliyi, gözəlliyi, Azərbaycan xalqının qonaqpərvərliyi bir daha nümayiş etdirilib.

Mayın 8-dək davam edəcək Beynəlxalq Kulinariya Festivalında Azərbaycanla yanaşı, Almaniya, Avstriya, Çin, Fransa, Gürcüstan, İran, İsrail, İtaliya, Malayziya, Türkiyə və Yaponiyadan kulinarlar qonaqları ölkələrinin təamları ilə tanışdır. Tədbirdə Belçika, Çexiya, Fransa, İtaliya, İsrail, Kanada, Koreya Respublikası, Qazaxıstan, Özbəkistan, Rusiya, Türkiyə və digər ölkələrdən qida sahəsi üzrə beynəlxalq ekspertlər, qida üzrə bloqçular da təmsil olunur.

Qonaqlar peşəkar aşpazların ustad dərslərində də iştirak edib yemək hazırlamağın inceliklərini öyrənməyə bələdçilər.

Kulinariya festivalına Azərbaycanın müxtəlif iqtisadi rayonları - Abşeron-Xızı, Bakı, Dağlıq Şirvan, Gəncə-Daşkəsən, Lənkəran-Astara, Mərkəzi Aran, Naxçıvan, Qarabağ, Quba-Xaçmaz, Şəki-Zaqatala və digərləri qatılıb. Festivalda deqüstasiya üçün

şərablar, pendirlər və digər məhsulların təklif olunduğu zonalar da fəaliyyət göstərir.

Festival zamanı Şuşada təkcə dünya xalqlarının təamları deyil, həmçinin müxtəlif ölkələrin maddi və mənəvi dəyərləri təqdim edilir. Bu konsepsiyaya əsasən, festivalda quraşdırılan pavilyonlar da fərqli formatdadır. Hər pavilyon qonaqları ayrı-ayrı ölkələrə xas məmarlıq quruluşu, milli musiqi ilə salamlayacaq, tanınmış əsərlərdən parçalar səhnələşdiriləcək. Festival günlərində qonaqlara ümumilikdə 100-dən çox incəsənət ustasının iştirakı ilə bədii program təqdim ediləcək. İstirahət və oyləncə zonasında pavilyonlarda tamaşalar, konsert və sərgilər təşkil olunacaq.

Festival çərçivəsində Azərbaycanın milli sənətkarlıq nümunələri də sərgilənir. Tədbir günlərində "Azərbaycan" ASC-nin yaradıcı heyəti xalçaçılıq ənənələrinə dair müxtəlif interaktiv təqdimatlar edəcək. Burada xalçanın orsoy gəlməsi prosesi canlandırılır və interaktiv teatr tamaşasında xalçanın yaradılmasının hər mərhələsi səhnələşdirilir. Qonaqlara yunun qırılması və təmizlənməsi, ipin hazırlanması və təbii boyalarla rənglənməsi, dəyən hazırlanması, orşin çəkilməsi, xovlu və xovsuz xalçaların toxunması, xalçanın kəsilməsi, cəhiz yığma sənəsi nümayiş olunur.

Festivalda Heydər Əliyev Fondunun kulinariyaya dair nəşrləri də təqdim olunur.

Festival çərçivəsində Şuşada 30-dan çox Azərbaycan rəssam və heykəltarasının iştirakı ilə "Şuşa. Bahar əfsanəsi" adlı plener keçirilir. Təbiət qoynunda yaradılacaq əsərlər vaxtı ilə işğal altında olmuş bir şəhərin hazırkı vəziyyətini, füsunkar təbiətini canlandıracaq.

Albert zirvəsi

- Adın nədir?
- Albert.
- Hansı millətin nümayəndəsinə?
- Yəhudi.
- Yəhudiləri Azərbaycan torpağını qorumağa nə məcbur edir?
- Mən bu torpaqda yaşayıram. Doğulmuşam burada, yaşayıram burada...

Bu sətirlərin müəllifi tolerantlıq anlayışının haqqını verən, qardaşlığın, cəsarətin qanla, soyla olmadığının sübutu, Birinci Qarabağ müharibəsində tank döyüşündə yaratdığı "yəhudi buterbrodu" taktikası ilə düşməni darmadağın edən Albert Aqarunovdur...

Albert Aqarunov 1969-cu il aprelin 25-də Bakının Əmircan qəsəbəsində yəhudi ailəsində dünyaya gəlib. Suraxanı rayonundakı 154 saylı məktəbin səkkizinci sinfini bitirdikdən sonra peşə məktəbində oxuyub, sürücü-mexanik ixtisasına yiyələnib. Hərbi xidmətə gedəndə qədrətini göstərən, sürücü-mexanik ixtisasına yiyələnib. Hərbi xidmətə gedəndə qədrətini göstərən, sürücü-mexanik ixtisasına yiyələnib. Hərbi xidmətə gedəndə qədrətini göstərən, sürücü-mexanik ixtisasına yiyələnib.

Birinci Qarabağ müharibəsi başlayanda Albert evə gələrək cəbhəyə könüllü yazıldığı ailəsinə bildirib. Bu xəbər gözlənilməz olsa da, ailəsi onun cəbhəyə getməyi fikri ilə razılaşmışdır.

Tank komandiri təyin edilən Albert Aqarunov Şuşada xüsusi təyinatlı taborda döyüşüb. O, Xankəndi, Daşaltı, Cemilli istiqamətində gedən döyüşlərdə erməni işğalçıların xeyli canlı qüvvəsini, zirehli texnikasını məhv edib. Hətta düşmənin iki tankı bir-birinə yaxınlaşan zaman bir mermi ilə onları bəzəfəyə vurub. Sonralar bu mermi döyüş yoldaşları tərəfindən "yəhudi buterbrodu" adını almışdır. Ermənilər onun başına 5 milyon rubl mükafat qoymuşdular.

1992-ci il mayın 8-də Şuşaya ilk girməyə cəhd edən düşmən tankına flaqman kimi "fəxri" erməni bayrağı verilmişdir. Avşaryanın 442 nömrəli tankının qarşısına Albertin idarə etdiyi 533 nömrəli tank çıxıb. Düşmən ekipajı - komandir Q.Avşaryan, sürücü-mexanik A.Avanesyan, atıcı-artilleriyaçı Ş.Sarkisyan elə ilk

atəşdən tankın kabinəsində məhv ediliblər. Sonralar ermənilər Avşaryanın yanmış T-72 tankını bəzəfə edərək tünd-yaşıl rəngə boyayıb, tapanın başında Şuşaya tuşlanmış vəziyyətdə qoymuşdular. Onu da Vətən müharibəsinin cəngavərləri darmadağın etdilər...

Albert Aqarunov 1992-ci il mayın 8-də tankının önündəki şəhid əsgər yoldaşının cəsədini konara çəkmək üçün hərbi maşından çıxarkən snayper gülləsindən həlak olur. Şəhidlik zirvəsinə ucalan Albert Bakıda Şəhidlər xiyabanında dəfn edilib.

Azərbaycanın yəhudi bəlasının ölümündən 30 il ötür. Birinci Qarabağ müharibəsində vətəni Azərbaycan uğrunda həyatını qurban verən Albert Aqarunovun əziz xatirəsinə xalqımız daim əziz tutur, onun adını əbədiləşdirir. Ölümündən sonra Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülən Albert Aqarunov Bakıda təhsil aldığı 154 nömrəli məktəb onun adını daşıyır. Məktəbin önündə büstü qoyulub. Nərimanov rayonunda adına küçə var. 2017-ci ildə Əmircan qəsəbəsində doğulub boya-başa çatdığı binaya xatirə lövhəsi vurulub. Həmçinin 2019-cu ildə Bakının Nərimanov rayonunda heykəli ucaldılıb.

İndi Şuşada ulduzlar daha işıqlı, daha parlaqdır. İndi Qarabağ daha, hətta bu yaralı görünüşü ilə belə daha gözəl görünür. İndi Albertin də ruhu rahatdır. Çünki uğrunda şəhid olduğu Şuşa da azaddır. Həm də bütün şəhidlərimizin qisası artıqlaması ilə alınıb. Hər tariximizin ön parلاق salnamələrindən olan Vətən müharibəsindəki tarixi Zəfərimiz müqəddəs şəhid ruhlarına da ehtiramın, sevgi və şükranlıqın ən gözəl nümunəsidir.

Əlvar XASPOLADOVA,
İlham BABAYEV (foto),
"Azərbaycan"

Əziz Şuşa, sən azadsan!
Əziz Şuşa, biz qayıtmışıq!
Əziz Şuşa, biz sənə dirçəldəcəyik!

Dinləməkdən doymadığımız, təkrarlamaqdan usanmadığımız, qulağımızda xoş sodaya, dilimizdə müqəddəs himnə çevrilən bu üç cümlədən ibarət dünyalara dəyər sözləri Müzəffər Komandan İlham Əliyev Şuşanın azadlığı günü bütün dünyaya hayqıranda, sanki illərdir ölənməz ruhumuza abuhəyat saçıldı. 2020-ci il noyabrın 8-nin Zəfər günü kimi Azərbaycan tarixinə əbədi yazıldığı o möhtəşəm gün Azərbaycan xalqı illərdir Vətən həsrətindən, intizarından bilmərrə qurtulub qürur zirvəsinə yüksəldi. 30 ildir üzərində daşdığı dərdəyən yükünü, məğlubiyət acısını atıb qalib xalq olaraq vüqarla əbədiyyətə yol aldı...

Təqvimdəki qara haşiyəli günlər al-qırmızı Zəfər rənginə boyandı

Heç insan da hansısa günə, aya, ilə nifrət etmədi?!
Təəssüf ki, düşüncədə belə qəribə görünən bu hissi Azərbaycan xalqı olaraq düz 30 il yaşamışdır... Təqvimimizdə qara haşiyəli alınan o gün, o ay, o ilə qarşı...

Düz bir qorunulmuş zaman dilimində 8 may 1992-ci il tarixini heç sevməmişik, qəbulanmamışıq və bu təqvim al-qırmızı Zəfər rənginə boyanmayana qədər ürəkdan şadlanmamışıq...
And içmişik ki, Şuşanı azadlığa qovuşdurmayana, işğaldan qalan digər əzəli yurd yerlərimizi yağı tapdığımızdan azad etməyənə, düşmənləyi qəzasını verməyənə qədər özümüzü gülməyəcəkdir, qəlbimizdə alovlanan qisas atəşi sönməyəcəkdir.

Şükürlər olsun Tanrıya, xalqımızın taleyinə 8 noyabr 2020-ci il kimi min illər sonra belə qürurla

Ruhumuzun Şuşa məqamı

1 il öncə Zəfər qalamız mədəniyyət paytaxtı elan edildi

yad ediləcək əfsanəvi bir tarix yazıldı. Təqvimdə qara haşiyəli alınmış əzəli torpaqlarımızın işğal günləri bayram günlərinə, Qarabağımızın baş tacı Şuşanın azadlığı günü isə Zəfər tariximizə çevrilərək salnamələrimizə əbədi həkk olundu...

Şanlı qələbə tariximizi xəyanətkarların vurdugu qara damğandan təmizlədi

İlham Əliyevin Ali Baş Komandanlığı ilə qəhrəman ordumuzun cəmi 44 gün ərzində qazandığı fəxarətli qələbə, həm də xalqımızın adını, tariximizi xəyanətkarların vurdugu qara ləkələrdən təmizlədi, almışımızı açıq, başımızı uca etdi.

1992-ci il mayın 8-də Şuşa düşmənin "hünəri" ilə deyil, məhz hakimiyyət hərisliyinə qapılaraq, bu yolda hətta Vətəni belə satmaqdan geri durmayan satqınların xəyanəti sayəsində işğal altına düşmüşdü. Təəssüf ki, tariximizin bu cür utanırdıcı səhifələri də var və millət olaraq biz heç zaman o xəyanət günlərini unutmayacağıq.

Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, Şuşanın 1992-ci il mayın 8-də itirilməsi böyük faciə idi və bu faciənin günahkarları da AXC-Müsavat cütüydü idi: "Hamı bunu bilməlidir, heç kim bunu unutmaymalıdır. O vaxt Azərbaycanın hakimiyyətində mübarizə gedirdi. AXC-Müsavat cütüydü hakimiyyətə can atırdı, o vaxtkı hakimiyyəti yıxmaq üçün bu tərxiatı törətdi. Şuşanı faktiki olaraq düşmənlə təhvil verdi".

Tarixi faktıdır ki, məhz o xəyanətkarların hakimiyyətinin satqın və naşı siyasəti, səbəb olduqları siyasi böhran nəticəsində digər rayonlarımız da işğal altına düşmüşdü.

44 günlük Vətən müharibəmiz sayəsində sapı özümüzdən olan balaların tutduqları xain əməllərin ağır və acı nəticəsi, bəis olduqları məğlubiyət şanlı Zəfərlə əvəzləndi.

Haqq yolunda çıxdığımız Vətən müharibəmiz, torpaqlarımız uğrunda qanlı çarpışmaya çıxmağımıza və insan gücünün xaricində olan əzmlə Şuşanı, Qarabağımızın baş tacını azad edərək düşməni qarşımızda baş əyməyə məcbur etməyimiz bütün düşmənlərimizə də, dünyaya da gücümüzü, qüdrətimizi sübut etdi.

Mədəni dirçəliş

28 ildən sonra azadlığına qovuşdurulan Şuşa, 2021-ci ilin 14 yanvarında ikinci bayramını yaşadı, xoşbəxtliklə doğmalarına qucaq açdı... Qüdrətli sərkərdə İlham Əliyevin Şuşaya qalibiyyət səfəri etməsi və məhz bu doğma diyara Şuşanın əbədi sakinləri - qələbəbəz azan sədaları ucaldı, quruyan bulaqları çağladı, solan xaribülbul-ləri açıldı...

Şuşa bir daha duydu, hiss etdi ki, daha şan-şöhrətli, çal-çağırılı

günlərinə qanad açıb və dünya var olduca bir daha başında dumançıq olmayacaq.

Elə o da təsadüfi olmadı ki, Azərbaycan xalqının qəlbində bül-lürdən taxt ucaltımsız almıq qalamız Şuşa Prezident İlham Əliyev tərəfindən düz bir il əvvəl mədəniyyət paytaxtı elan edildi.

2021-ci il mayın 7-də imzalanan sərəncamla Şuşa şəhərinin tarixi görkəminin bərpası, əvvəlki şöhrətinin özünə qaytarılması və əhəmiyyətli döyüş mədəniyyətinə qovuşması, eləcə də Azərbaycanın çoxəsirlik zəngin mədəniyyətinin, memarlıq və şöhrətsalma sənətinin parlaq incisi kimi beynəlxalq aləmdə, dünyaya da gücümüzü, qüdrətimizi sübut etdi.

Bərpaulunan tarixi əməllər

Tarixi qərardan cəmi beş gün sonra, mayın 12-si və 13-də Şuşada yenidən şöhrətli "Xaribülbul" festivalı keçirildi. Festivalda Azərbaycanın yaşayın müxtəlif xalqların musiqi kollektivləri çıxış etdilər, xalq və klassik musiqi nümunələrindən ibarət program təqdim olundu. "Xaribülbul" festivalında Azərbaycan xalqı bir daha bütün dünyaya öz birliyini nümayiş etdirdi.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin təməlini qoyduğu və mənfur erməni qəsbkarlarının işğalçılıq siyasəti nəticəsində yarımqıtlıq qalan mədəni tədbirlərimizdən olan "Vaqif Poeziya Günü" 2021-ci ilin 30 avqustunda yenidən Şuşada keçirildi. 1992-ci il mayın 8-də Şuşaya ilk girməyə cəhd edən düşmən tankına flaqman kimi "fəxri" erməni bayrağı verilmişdir. Avşaryanın 442 nömrəli tankının qarşısına Albertin idarə etdiyi 533 nömrəli tank çıxıb. Düşmən ekipajı - komandir Q.Avşaryan, sürücü-mexanik A.Avanesyan, atıcı-artilleriyaçı Ş.Sarkisyan elə ilk

Şuşanın yeni növrəği

"...Mən yeni ili "Şuşa ili" elan edirəm..."

Bu möhtəşəm xəbəri isə Prezidenti İlham Əliyev bu il Milli Azərbaycanlıların Homroyliyi Günü və Yeni il münasibətilə xalqa müraciəti zamanı açıqladı. Döyüş başıçı onu da məlumat verdi ki, bu il 1752-ci ildə Pənahəli xan tərəfindən təməli qoyulan Şuşa şəhərinin 270 illik yubileyi böyük təntənə ilə qeyd ediləcəkdir.

Şuşa təkcə Azərbaycan xalqının deyil, bütün türk dünyasının qürur ünvanıdır. Qarabağın incisi Şuşa 2023-cü ildə "Türk Dünyası Milli Mədəniyyət Paytaxtı" olmaq kimi müstəsna missiyanı da şərəflə yerinə yetirəcəkdir.

Yaxın günlərdə isə Şuşa "Xaribülbul" festivalında dünyanı başına toplayacaq.

Mədəniyyət paytaxtımızda keçiriləcək "Xaribülbul" Musiqi Festivalında müxtəlif ölkələrin folklor kollektivləri də çıxış edəcəklər və bir daha Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtından bütün dünyaya dostluq, qardaşlıq və sülh mesajı verəcəklər...

Heydər Əliyev Fondunun tarixi missiyası

Ümumiyyətlə, Şuşa işğaldan azad olunduqdan dərhal sonra mədəniyyət paytaxtımızda sürətli quruculuq-bərpa işlərinə start verilib, bütün sahələr üzrə kompleks layihələr həyata keçirilib. Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı elan edilən Şuşada bu gün şəhərin əsl tarixi simasının bərpası yönündə nəhəng layihələr gerçəkləşdirilib.

Bu işlərin həyata keçirilməsində Heydər Əliyev Fondu birbaşa iştirak edir. Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın tapşırığına əsasən, fond azad edilən torpaqlarımızda, o cümlədən Şuşada ermənilər tərəfindən dağıdılan, Azərbaycan xalqının milli sərəviti olan məscidlərin, dini, mədəni abidələrinin bərpası ilə yanaşı, həm də bu bölgəmizdə tarixən var olan mədəni əməllərimizi də bərpa edir.

32 ildən sonra Şuşada, Cıdır düzündə fond tərəfindən təşkil olunan "Xaribülbul" Musiqi Festivalı, Şuşa

işğaldan azad edildikdən sonra, Şuşada yenidən təşkil olunan "Vaqif Poeziya Günü", fondun təşəbbüsü ilə Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbinin görkəmli nümayəndələrinin əsərlərini notlarından ibarət "Əbədi imzalar" toplusunun, "Qarabağın mədəni irsi" adlı nöşrlər toplusunun hazırlanması və digər sadalamadığımız xeyli işlər Azərbaycan xalqının mədəni, tarixi, mədəni irsinin dünyada təmsiləsinə, qorunmasına, dünyaya təmsiləsinə misilsiz töhfədir.

Haqiqətə çevrilən Şuşa arzuları

Şuşada həyata keçirilən istər tikinti-quruculuq, istərsə də mədəniyyət sahəsində görülən bütün bu kompleks tədbirlər onu göstərir ki, qədim qalamızın dirçəldilməsi, tarixi əzəmətinə qovuşdurulması dövlət siyasətimizin başlıca prioritetlərindəndir.

Buna görədir ki, Şuşaya səfər edən hər kəs artıq burada erməni vandallığının izlərinin silindiyinin, qalamın milli ruhunun özünə qaytarıldığı, günbəgün çiçəkləndiyinin şahidi olur. Nəccə ki, Prezident İlham Əliyev Şuşada görkəmli şair Molla Pənah Vaqifin bərpa edilmiş məqbərəsi önündə bu fikirləri qürurla səsləndirmişdi: "Noyabrın 8-də Azərbaycan xalqına Şuşa müjdəsi ni verərək demişdim ki, Şuşa artıq azaddır, bu, haqiqətdir. Biz azad Şuşada yığılmışıq. Demişdim ki, biz Şuşaya qayıtmışıq. Bu da haqiqətdir. Festival, poeziya günləri, mədəni tədbirlər və bir çox başqa tədbirlər artıq keçirilib və keçiriləcəkdir. Demişdim ki, Şuşanı biz dirçəldəcəyik. Bu da baş verib, biz Şuşanı dirçəldirdik..."

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

FAO-nun baş direktoru: "Azərbaycanla mövcud olan əməkdaşlığın daha da gücləndirilməsində maraqlıyıq"

Mayın 6-da Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının (FAO) baş direktoru Qu Dongyu ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, nazir Ceyhun Bayramov Qu Dongyunu salamlayaraq ölkəmizin BMT və onun ixtisaslaşmış qurumları ilə əməkdaşlığa hər zaman önəm verdiyini vurğulayıb. Cari ildə BMT-də üzvlüyümüzün 30 illiyinin qeyd olunduğunu bildiren nazir bu müddət ərzində Azərbaycan və FAO arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın həyata keçirildiyini vurğulayıb. Azərbaycanın ərzaq təhlükəsizliyinə xüsusi diqqət ayırıldığı ifadə edilmişdir.

Baş direktor Qu Dongyu Azərbaycanın ölkə rəsmiləri ilə keçirdiyi məhsuldar görüşlərdən məmnunluğunu dilə gətirib. O, Azərbaycanın ərzaq sistemləri və kənd təsərrüfatının inkişafı üçün böyük potensiala sahib olduğunu vurğulayıb. Baş direktor kənd təsərrüfatı sahəsində rəqəmsal keçid, innovasiyaların tətbiqi, fermerlərin təhsili kimi sahələrdə əməkdaşlığın inkişafına diqqət çəkib.

Nazir Ceyhun Bayramov qarşı tərəfə ölkəmizin işğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən quruculuq işləri, o cümlədən kənd təsərrüfatı, alternativ enerji sahələrində aparılan işlər və bu ərazilərdə tətbiq olunan "ağıllı kənd" konsepsiyası barədə məlumat verib. Nazir bərpə və quruculuq prosesində BMT-nin ixtisaslaşmış qurumları ilə yaxşı əməkdaşlıq və təcrübə mübadiləsinin həyata keçirildiyini vurğulayıb.

Baş direktor Qu Dongyu FAO ilə Azərbaycan arasında mövcud olan əməkdaşlığın daha da gücləndirilməsində maraqlı olduqlarını ifadə edib.

Görüşdə aqroelektron ticarət və ya rəqəmsal kənd təsərrüfatı və ərzaq, tədqiqat-inkisaf (R&D) layihələri, habelə kənd yerlərinin rəqəmsal inkişafı mövzusunda ətraflı müzakirələr aparılıb, bu sahələrdə Azərbaycanla FAO arasında əməkdaşlığın davam etdirilməsinin əhəmiyyəti vurğulanıb.

Rəqəmsal texnologiyaların geniş tətbiqi kənd təsərrüfatı məhsullarının və qida istehsalının əhəmiyyətli artımına mühüm töhfələr verəcək

Mayın 6-da Bakıda keçirilən "Gələcəyə baxış: Rəqəmsal kənd təsərrüfatına keçid" adlı beynəlxalq konfrans çərçivəsində "Kənd təsərrüfatında rəqəmsallaşma: İrəliləyişlər üçün adaptasiya və qüvvəyə gətirilməsi" mövzusunda Nazirlər Toplantısı təşkil olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, toplantıda iqlim dəyişikliyi və ərzaq təhlükəsizliyi məsələsi müzakirə edilmişdir. Bildirilib ki, iqlim dəyişikliyi təzyiqlər altında məhdud və azalan təbii ehtiyatlardan istifadə edərək 2050-ci ilə qədər təxminən 10 milyard əhalinin qida ilə təminatının təmin olunması əsl sınaqdır. Belə ki, 2019-cu ildə müqayisədə 2020-ci ildə global kənd təsərrüfatı torpaqlarının sahəsi 3 faiz azalıb. Əhalinin artması fonunda 2000-2019-cu illərdə adambaşına düşən əkin sahələri bütün regionlarda 17 faiz azalıb. Azalma tendensiyasına baxmayaraq, bu illərdə ümumi ilkin məhsul istehsalı 53 faiz artıb.

Tədbirdə çıxış edən kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov qeyd edib ki, rəqəmsal texnologiyaların kənd təsərrüfatına tətbiqi ilə yanaşı, məhsuldarlıq, ticarət, ətraf mühit və bazarlar

üçün yeni bir fürsətdir. Ərzaq təhlükəsizliyinin təmini və dayanıqlı kənd təsərrüfatının qurulması mühüm hədəflər olduğundan investisiyaların əsas hissəsi rəqəmsal və "ağıllı kənd" təsərrüfatının transformasiyasına yönəldilir. Əsas dövlət dəstəyi mexanizmləri müasir ökinçilik və bağlı texnologiyaların tətbiqi üçün innovasiya tələblərinin stimullaşdırılmasına istiqamətlənib. Fermerləri rəqəmsal texnologiyalardan istifadə etməyə təşviq etmək üçün yeni bir fürsətdir. Ərzaq təhlükəsizliyinin təmini və dayanıqlı kənd təsərrüfatının qurulması mühüm hədəflər olduğundan investisiyaların əsas hissəsi rəqəmsal və "ağıllı kənd" təsərrüfatının transformasiyasına yönəldilir. Əsas dövlət dəstəyi mexanizmləri müasir ökinçilik və bağlı texnologiyaların tətbiqi üçün innovasiya tələblərinin stimullaşdırılmasına istiqamətlənib. Fermerləri rəqəmsal texnologiyalardan istifadə etməyə təşviq etmək üçün yeni bir fürsətdir.

FAO-nun baş direktoru Qu Dongyu bildirib ki, rəqəmsallaşma kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafında mühüm rol oynayır. Rəqəmsal texnologiyaların geniş tətbiqi kəndlərdə şəhərlər arasında fərqi minimuma endirməklə yanaşı, kənd təsərrüfatı məhsullarının

və qida istehsalının əhəmiyyətli artımına mühüm töhfələr verəcək.

Tədbirdə çıxış edən Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) COVID-19 üzrə xüsusi elçisi David Nabarro, Beynəlxalq Üzüm və Şərab Təşkilatının (OIV) baş direktoru Pablo Roca Blasco, Polşanın kənd təsərrüfatı və kənd yerlərinin inkişafı nazirinin müavini Henryk Kovalcyuk, ABŞ-in Oklahoma ştatının kənd təsərrüfatı üzrə katibi Blayne Arthur, Gürcüstanın ətraf mühitin mühafizəsi və kənd təsərrüfatı naziri Otar Şamugiyə, Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyinin (IAEA) baş direktoru Rafael Mariano Qrossi, Moldovanın kənd təsərrüfatı və qida sənayesi naziri Viorel Gherciu, Tacikistanın kənd təsərrüfatı naziri Sadi Karimzoda, Türkiyə kənd təsərrüfatı və meşə naziri Vahid Kirişçi kənd təsərrüfatında rəqəmsal texnologiyaların tətbiqinin əhəmiyyətini, aqrar sahədə məlumat bazalarının formalaşdırılması, kənd təsərrüfatı sahəsində məlumatların idarə edilməsi, rəqəmsal həllərin istehsal avtomatlaşdırılmasında rolunu, iqlim dəyişikliyə qarşı müdafiənin artırılması, məhsuldarlığın artırılması yolları ilə bağlı fikirlərini bölüşüblər.

Bununla da "Gələcəyə baxış: Rəqəmsal kənd təsərrüfatına keçid" adlı beynəlxalq konfrans başa çatıb.

Ölkəmizin ərazisindən keçən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin əhəmiyyəti artır

Latın Amerikası ölkələrinə səfəri çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədovun mayın 5-də Braziliyanın xarici əlaqələr naziri Karlos Fransua ilə görüşü keçirilib.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüşdə ölkəmizin arasındakı siyasi dialoqun səviyyəsi yüksək qiymətləndirilib, ölkələr arasında siyasi mənafəqlərin sayca üçüncü rəndünün keçirilməsinin əhəmiyyəti qeyd olunub. Müxtəlif istiqamətlərdə, o cümlədən kənd təsərrüfatı, energetika, mədəniyyət və humanitar sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün mövcud imkanlar müzakirə edilmiş, növbəti il ölkələr arasında diplomatik əlaqələrin 30 illiyinin qeyd edildiyi, birgə tədbirlərin həyata keçirilməsinin vacibliyi vurğulanıb.

Nazir müavini E.Məmmədov Vətən müharibəsindən sonra bölgədə yaranmış yeni siyasi realiaqlar, azad edilmiş ərazilərimizdə Azərbaycanın tərəfindən aparılan bərpə və quruculuq işləri barədə və irimiqyaslı layihələr haqqında qarşı tərəfə ətraflı məlumat verib, ölkəmizin ərazisindən keçən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin əhəmiyyətinin artdığını diqqətə çatdırıb.

Söhbət zamanı həmçinin Azərbaycanla Braziliya arasında beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlıq, qarşılıqlı maraq doğuran regional və beynəlxalq təhlükəsizlik məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Görüşdə Braziliya tərəfindən Xarici Əlaqələr Nazirliyinin baş katibi Simas Maqalyoş və Braziliya Konqresində Azərbaycan-Braziliya dostluq qrupunun rəhbəri deputat Klavdiya Kajo da iştirak ediblər.

Azərbaycanın BMT yanında nümayəndəliyinin təsis edilməsinin 30 illiyi münasibətilə tədbir keçirilib

Mayın 6-da ADA Universitetində Azərbaycan Respublikasının BMT yanında daimi nümayəndəliyinin təsis edilməsinin 30-cu ildönümünə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Xarici İşlər Nazirliyinin əməkdaşlarının, xarici ölkələrin və beynəlxalq təşkilatların Azərbaycanı akkreditə olunmuş diplomatik missiyalarının rəhbərlərinin və nümayəndələrinin, tələbələr və media təmsilçilərinin iştirak etdikləri tədbirdə ADA Universitetinin rektoru səfir Hafiz Paşayev, Azərbaycan Respublikasının BMT-dəki ilk daimi nümayəndəsi səfir Həsən Həsənov, Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Fərid Şəfiyev və BMT-nin Azərbaycandakı rezident-əlaqələndiricisinin ofisinin nümayəndəsi Konako Mabuçi çıxış ediblər.

ADA Universitetinin rektoru səfir Hafiz Paşayev daimi nümayəndəliyin ilk rəhbəri Həsən Həsənovla bağlı xatirələrini bölüşüb, onun diplomat kimi yüksək peşəkərlərindən bəhs edib.

Ölkəmizin BMT yanında ilk daimi nümayəndəsi Həsən Həsənov Azərbaycanın BMT-yə qəbul edilməsi, BMT çərçivəsində Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı

gədən müzakirələr, qəbul olunan sənədlər və qərarlar barədə məlumat verib. Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin (BMTM) İdarə Heyətinin sədri Fərid Şəfiyev diplomatiya və beynəlxalq münasibətlər sahəsində kadr hazırlığında Hafiz Paşayev, Həsən Həsənov kimi diplomatların təcrübəsinin böyük əhəmiyyətini daşdığını deyib, onların xatirələrini, kitablarını tədris prosesində dəyərli mənbə olduğunu diqqətə çatdırıb.

BMT-nin Azərbaycandakı rezident-əlaqələndiricisinin ofisinin nümayəndəsi Konako Mabuçi çıxışında

ölkəmizin təkə region üçün deyil, beynəlxalq aləmdə də nüfuzlu ölkələrdən birinə çevrildiyini qeyd edib. Ötən 30 ildə Azərbaycanın uğurlu inkişaf yolu keçdiyini bildirib.

Tədbir çərçivəsində Azərbaycanın BMT yanında ilk daimi nümayəndəsi, fəvqəladə və səlahiyyətli səfir, tarix elmləri doktoru, professor Həsən Əziz oğlu Həsənovun "Topların gurultusu altında diplomatiya: Azərbaycan Respublikasının ilk diplomatik missiyası" adlı kitabının təqdimatı olub.

Həsən Həsənov ölkəmizin BMT yanında ilk daimi nümayəndəsi kimi

Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünün başlanıldığı dövrdə təsadüfən 1990-cı illərin əvvəllərində Azərbaycan diplomatiyasının üzvlüyü çətinliklərdən, BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1992-ci ildə qəbul etdiyi və Qarabağı Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi kimi tanıyan dörd qətnamənin ərsəyə gəlməsi ətrafında gedən müzakirələrə və diplomatik proseslərdən bəhs edib.

Sonda Azərbaycan Respublikasının BMT yanında daimi nümayəndəliyinin 30 illik fəaliyyətini əks etdirən videoçarx nümayiş olunub.

Bakıda "Gələcəyə baxış: Rəqəmsal kənd təsərrüfatına keçid" adlı beynəlxalq konfrans olub

Mayın 6-da Bakıda, Güllüstan sarayında Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının (FAO) təşkilatçılığı ilə "Gələcəyə baxış: Rəqəmsal kənd təsərrüfatına keçid" adlı beynəlxalq konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə Azərbaycan Respublikası kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov, ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev, Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri Qoşqar Təhməzli, FAO-nun baş direktoru Qu Dongyu, Beynəlxalq Üzüm və Şərab Təşkilatının (OIV) baş direktoru Pablo Roca Blasco, 14 ölkənin rəsmiləri, eləcə də 11 nüfuzlu beynəlxalq təşkilatın rəhbəri şəxsləri iştirak ediblər.

Tədbiri açan İnam Kərimov bildirib ki, COVID-19 pandemiyası, regional proseslər, iqlim dəyişikliyi, torpaq və su resurslarının daha da məhdudlaşması global ərzaq təhlükəsizliyinin təmini üçün təhdidlər yaradır. "Bu çağırışlar ümumi məqsədlərə nail olmaq üçün yeni beynəlxalq münasibətlərin əsasını qoyub. FAO-nun "Hand in Hand", "Tarladan stüffo", "Sağlamlıq üçün həmçinlik təşəbbüsü" və digər əlaqəli strateji təşəbbüsləri ərzaq təhlükəsizliyi sistemlərinə təsir edən kritik amillərə cavab vermək üçün müasir təlimatlar təqdim edir. Azərbaycan bu təşəbbüslərə böyük həvəslə qoşulur və bu cəhətdə platformalarda səmərəli əməkdaşlığa hazırdır. Qlobal ərzaq təhlükəsizliyi sisteminin daha dayanıqlı olması üçün FAO ilə təşkilatın ortaq etdiyi strategiyaların proqramları çərçivəsində əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət veririk".

Azərbaycanın regionda sürətlə inkişaf edən iqtisadiyyatına malik ölkə olduğunun deyən nazir əlavə edib ki, əsas hədəf iqtisadiyyatı şəxələndirməklə milli ərzaq təhlükəsizliyi sistemini inkişaf etdirməkdir. "Məhdud resurslardan səmərəli istifadə etmək üçün kənd təsərrüfatının hər bir sektorunda rəqəmsallaşmaya ehtiyac var. Bu dəyişiklik həm də bizə iqlim dəyişikliyi risklərini azaltmağa və adaptasiyaya imkan verəcək. Azərbaycan da öz növbəsində ölkəmizin kənd təsərrüfatını müasir və rəqəmsal kənd təsərrüfatına

çevirmək prosesini keçir. Biz həmçinin kənd yerlərinin inkişafı və onların döyər zəncirinə inteqrasiyası üçün rəqəmsal texnologiyalardan istifadə edirik. Bundan əlavə, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə "ağıllı kənd" layihələrini həyata keçirməklə FAO-nun "1000 rəqəmsal kənd" təşəbbüsünə öz töhfəmizi veririk".

Konfransa çıxış edən FAO-nun baş direktoru Qu Dongyu ərzaq təhlükəsizliyi, yeni çağırışlara uyğun dayanıqlı kənd təsərrüfatı sistemini yaradılması, ətraf mühiti qorumaqla məhsuldarlığın artırılması, bu istiqamətlərdə global əməkdaşlıq məsələlərinə toxunub. Qu Dongyu bildirib ki, global çağırışların təsirləri fonunda Davamlı İnkişaf Məqsədlərinə nail olmaq üçün daha dayanıqlı aqrarzaq sistemlərinin qurulması vacibdir. "Biz rəqəmsal texnologiyaların geniş tətbiqi ilə kənd təsərrüfatı sahəsinin üzvləşdirilməsinə minimuma endirib, məhsuldarlığı artırabiliirik".

Beynəlxalq Üzüm və Şərab Təşkilatının (OIV) baş direktoru Pablo Roca Blasco isə qeyd edib ki, rəqəmsallaşma prosesi öz növbəsində yeni çağırışlara cavab olaraq məhsul istehsalı prosesində önəmli üsullara, yeni potensialların müəyyənləşdirilməsinə elmi prinsiplər əsasında baxılmalıdır.

Kənd təsərrüfatı sahəsinin Azərbaycan iqtisadiyyatının əhəmiyyətli sektorlarından biri olduğunun deyən ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev vurğulayıb ki, bütün rəqəmsal kənd təsərrüfatına keçid təkə kənd təsərrüfatı sektorunu, gələcək ərzaq bazarı və istehlakın təkmilini üçün həlledici addım deyil, həm də ekoloji aspektlərlə əlaqəli davamlı və inklüziv kənd təsərrüfatına yol açır. "Suya qənaət edən texnologiyalardan istifadə və kənd təsərrüfatı torpaqlarının və otların səmərəli idarə edilməsi iqlim dəyişikliyinə təsirli tədbirlər üçün həlledici əhəmiyyət kəsb edir. İşğaldan azad edilmiş ərazilərə böyük qaydış, "ağıllı kənd" və "yaşıl kənd təsərrüfatı" yanaşmalarının tətbiqi ölkəmizin ərzaq təhlükəsizliyi hədəflərinə birbaşa töhfə verəcək. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi ilə birlikdə "Yaşıl kənd təsərrüfatı"na dəstək üzrə uzunmüddətli birgə fəaliyyət proqramı hazırlayıb. Bu proqram ətraf mühitə mənfi təsirlərin yüngülləndirilməsi, istixana qazlarının azaldılması, aqrarbağların salınması, su, torpaq və meşə ehtiyatlarından səmərəli istifadə, biomüxtəlifliyin, ekosistemlərin qorunması, akvakulturanın və orqanik kənd təsərrüfatının inkişafına dəstək verilməsi, institusional potensialın gücləndirilməsi nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri Qoşqar Təhməzli isə ölkəmizdə qida təhlükəsizliyinin təminatı, qida məhsullarının keyfiyyətinin yüksəldilməsi və ixrac potensialının artırılması sahəsində görülən işlərdən danışdı. Qoşqar Təhməzli vurğulayıb ki, bütün dünyada olduğu kimi Azərbaycanda da qida təhlükəsizliyi sahəsində rəqəmsal həllərin tətbiqi yeni imkanlar yaradır. Bu sahədə önəmli nəzərdə tutulmuş müasir texnologiyalar, rəqəmsal və innovativ həllərlə əvəzlənməsi daha ef-

ektiv sistemin qurulmasında mühüm rol oynayır.

Çıxışlardan sonra Azərbaycanda davamlı və inklüziv kənd təsərrüfatı sistemlərinin inkişafını əks etdirən videoçarx nümayiş olunub.

Daha sonra FAO-nun baş iqtisadçısı Maximo Torero "Aqrarzaq sistemlərinin davamlı transformasiyası üçün rəqəmsal texnologiyalar", Aqrar İnnovasiya Mərkəzinin direktoru Əkbər Abbasov "Elektron kənd təsərrüfatı - kənd təsərrüfatı sistemlərinin rəqəmsallaşdırılması üzrə Azərbaycan təcrübəsi" mövzularında təqdimat keçirib.

Təqdimatlardan sonra konfrans iştirakçıları xatirə fotosu çəkdiriblər.

Daha sonra kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov və FAO-nun baş direktoru Qu Dongyu arasında görüş keçirilib. Görüşdə ölkəmizdə kənd təsərrüfatının qeyri-neft sektorunun inkişafında mühüm rol malik olduğu qeyd olunub. Aqrar sahənin inkişafının prioritet olduğu vurğulanıb, kənd təsərrüfatının inkişafına dövlət dəstəyi və bu istiqamətdə aparılan islahatlar diqqətə çatdırılıb. Görüşdə həmçinin kənd təsərrüfatı sahəsində əməkdaşlıq imkanları barədə fikir mübadiləsi aparılıb, bu əməkdaşlığın mövcud potensiala uyğun olaraq daha da inkişaf etdiriləcəyini əminlik ifadə olunub.

Konfrans çərçivəsində Azərbaycan kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov Gürcüstanın ətraf mühitin mühafizəsi və kənd təsərrüfatı naziri Otar Şamugiyə ilə görüşüb. Görüşdə kənd təsərrüfatı sahəsində əməkdaşlıq imkanları barədə fikir mübadiləsi aparılıb, bu əməkdaşlığın mövcud potensiala uyğun olaraq daha da inkişaf etdiriləcəyini əminlik ifadə olunub.

Konfrans işini panel sessiyalarla davam etdirib.

Görüşdə kənd təsərrüfatı sahəsində rəqəmsallaşma, innovativ texnologiya və həllərin tətbiqinin vacibliyi vurğulanıb

Mayın 6-da Bakıda keçirilən "Gələcəyə baxış: Rəqəmsal kənd təsərrüfatına keçid" adlı beynəlxalq konfrans çərçivəsində kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov Moldovanın kənd təsərrüfatı və qida sənayesi naziri Viorel Gherciu, Tacikistanın kənd təsərrüfatı naziri Sadi Karimzoda, Beynəlxalq

Üzüm və Şərab Təşkilatının (OIV) baş direktoru Pablo Roca Blasco, Beynəlxalq Kənd Təsərrüfatının İnkişafı Fondunun (IFAD) regional direktoru Bernard Hiennin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətləri ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşlərdə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə

aqrar sahənin inkişafı istiqamətində görülən işlər barədə ətraflı məlumat verilib. Kənd təsərrüfatı sahəsində rəqəmsallaşma, innovativ texnologiya və həllərin tətbiqi, aqrar sahənin dayanıqlı inkişafının təminatı üçün görülən işlər barədə ətraflı məlumat verilib, ölkəmizin ərazisindən keçən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin əhəmiyyətinin artdığını diqqətə çatdırılıb.

Görüşlərdə həmçinin kənd təsərrüfatı sahəsində qarşılıqlı əlaqələrin genişləndirilməsi üçün böyük potensialın olduğu vurğulanıb. Qeyd olunub ki, Azərbaycanda həyata keçirilən aqrar islahatlar, kənd təsərrüfatı fəaliyyətinin vergidən azad edilməsi, kənd təsərrüfatı texnikası və damazlıq heyvan satışı barədə

zərarın liberallaşdırılması aqrar sahədə ixtisaslaşmış şirkətlər üçün geniş investisiya imkanları yaradır.

Tərəflər kənd təsərrüfatı sahəsində Azərbaycanla əməkdaşlığın genişləndirilməsində maraqlı olduqlarını, bu formata konfrans və görüşlərin keçirilməsinin vacibliyini vurğulayıblar.

İtaliyada keçirilən Avropa prokurorlarının konfransı başa çatıb

İtaliyanın Palermo şəhərində Avropa Prokurorlarının Konfransı işini ətraf mühitdə bağlı cinayətlərini araşdırılmasında prokurorların rolu və virtual mühitdə maliyyə cinayətlərinin istintaqında hüquqi yardımın göstərilməsi mövzularında davam etdirib.

Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, səfər çərçivəsində baş prokuror Kamran Əliyev Avropa Şurasının Baş katibi Mariya Peçinoviç Buriç, Türkiyə, İsveçrə, Almaniya, Estoniya, Xorvatiya, Gürcüstan və sair ölkələrin prokurorluq xidmətlərinin rəhbərləri

və digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəhbər şəxsləri ilə görüşlər keçirib, mövcud əlaqələr və gələcək əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə edilib.

Tədbirin sonunda İtaliya Prezidenti Sercio Mattarella, hökumət üzvləri, hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərlərinin iştirakı ilə mafiya üzvlərinin mühakimə olunduqları

məhkəmə binası "Aula Bunker"də XX əsrin sonlarında mafiya qarşı qətiyyətli mübarizə aparmış və vəzifə səlahiyyətlərinin icrası ilə bağlı 1992-ci ildə qətlə yetirilmiş prokuror, hakim və polis əməkdaşları, o cümlədən Covanini Falkone, Françeska Morvillo və Paolo Borsellino-nun xatirələri yad edilib.

Ötən dövrdə 850 minədək vətəndaş DOST xidmətlərindən faydalanıb

"Ötən dövrdə 850 minədək vətəndaş DOST xidmətlərindən faydalanıb və həmin xidmətlərdən vətəndaşların məmnunluq səviyyəsi 98 faiz təşkil edir".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu ömək və əhəlinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev deyib.

Nazir qeyd edib ki, eyni zamanda Dövlət Sosial Müdafiə Fondunda aparılan fəaliyyətin "inzibati yanaşma" modelindən "vətəndaşlara xidmət" modelinə keçid, şəffaf, əhəli üçün daha rahat, əlverişli xidmətlərin göstərilməsi, xidmətlərin rəqəmsal və proaktiv təqdim olunmasını təmin edən islahatlar beynəlxalq səviyyədə yüksək dəyərləndirilib: "Fond bu il ərzində Böyük Britaniyanın "IESE - The Public Sector Transformation" Təşkilatının təşkil etdiyi "Dövlət sektorunda transformasiyaya görə beynəlxalq mükafat" müsabiqəsində iştirak edərək "2022-ci ilin Beynəlxalq Dövlət Qurumu" ali mükafatına, sosial təminat və innovasiyalar sahəsində səmərəli fəaliyyəti, dayanıqlı inkişaf sahəsində qabaqcıl metod və həll yollarına görə Beynəlxalq Pensiya və Sosial Fondlar Assosiasiyasının mükafatına layiq görülüb. Bu günlərdə isə Beynəlxalq Pensiya və Sosial Fondlar Assosiasiyasının daha bir müsabiqəsində qalib gələrək "Ən yaxşı müdərəqqi təcrübə" mükafatı ilə təltif edilib".

Prezident İlham Əliyevin göstərişinə əsasən bölgələrdə vətəndaşların qəbulu keçirilir

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin 2022-ci ilin may ayında şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq, Gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov mayın 6-da Ağcabədi şəhərində Ağdam, Ağcabədi və Laçın rayonlarının sakinləri ilə görüşüb.

Görüşün əvvəl Ağcabədi şəhərində Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsi ziyarət olunub, önünə gül dəstələri qoyulub, xatirəsi ehtiramla yad edilib.

Ağcabədi Olimpiya İdman Kompleksində keçirilən tədbirdə Fərid Qayıbov vətəndaşları diqqətlə dinləyib, müraciətlərinin həlli üçün müvafiq tapşırıqlar verib.

Qəbulda nazir müavinləri Mariana Vasileva, İndira Hacıyeva və nazirliyin məsul əməkdaşları da iştirak ediblər.

Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin sədri Zaur Mikayılov mayın 6-da İmişlidə İmişli, Saatlı və Sabirabad rayonlarının sakinlərini fərdi qaydada qəbul edib.

Qəbuldan əvvəl Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin sədri Zaur Mikayılov və İmişli Rayon İcra

Hakimiyyətinin başçısı Elçin Rzaev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsinə ziyarət edib, Ulu Öndərin əziz xatirəsinə ehtiramlarını bildiriblər.

Sonra Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin sədri Zaur Mikayılov İmişli Suvama Sistemləri İdarəsinin inzibati binasında İmişli, Saatlı, Sabirabad rayonlarından olan vətəndaşlarla görüşüb, onların müraciətlərini dinləyib.

Müraciətlər əsasən suvarma suyunu olan tələbatın ödənilməsi, suvarma kanallarının beton üzliyə alınması, nasos stansiyalarının quraşdırılması, nov kanallarının qurulması, kanalların liddən

təmizlənməsi, həmçinin cəmiyyətin səlahiyyətlərinə aid olmayan müxtəlif məsələləri əhatə edib.

Qəbulda hər bir vətəndaşın müraciətini dinləyən Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin sədri Zaur Mikayılov şikayətlərin qısa müddətdə araşdırılaraq zəruri tədbirlərin görülməsi barədə qəbulda iştirak edən məsul işçilərə müvafiq tapşırıqlar verib. Vətəndaşlar tərəfindən qaldırılan məsələlərin bir qismi yerində həl olunub, araşdırılmasına ehtiyac olan müraciətlər nəzarətə götürülüb.

AZƏRTAC

ADA Universitetinin X Karyera Sərgisi təşkil olunub

Mayın 6-da ADA Universitetində X Karyera Sərgisi keçirilib. Sərgi aprelin 19-dan etibarən fəaliyyətə başlayan "Karyera hazırlığı Həftəliyi"nin yekun tədbiridir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "İstedadlarla karyera yolları arasında körpü" deyəti altında keçirilən karyera sərgisinin məqsədi tələbə və məzunları bir araya toplamaq, ölkəmizin ömək bazarındaki karyera imkanları ilə tanış etmək, onların şəbəkələşməsinə və şirkətlərlə peşəkar əlaqələrinin qurulmasını təmin etməkdir.

ABB-nin tərəfdaşlığı ilə keçirilən tədbirdə "ATL Tech", "Baker Tilly", "Coca-Cola" şirkəti, "Deloitte & Touche", Dövlət İmtahan Mərkəzi, Elektron Hökumətin İnkişafı Mərkəzi, "EKVITA", "Ernst & Young", "KPMG Azərbaycan", PAŞA Həyat Sığorta, "PMD GROUP", "Yenibank" və "Yelo Bank" da daxil olmaqla 100-dən çox şirkət və qurum təmsil olunub.

Bu il onuncusu keçirilən karyera sərgisi zamanı ADA-nın 1500-ə yaxın tələbə və məzununu həmin şirkət və qurumların təqdim etdiyi müxtəlif karyera fərsətləri barədə ətraflı məlumat əldə ediblər.

ƏMAS-a keçidlə bağlı "Əmək müqaviləsi bildirişi" altsistemində giriş mayın 7-dən 9-dək məhdudlaşdırılacaq

Ölkəmizdə ömək münasibətlərində innovativ dəyişiklikləri nəzərdə tutan "Əmək və Məşğulluq" altsistemində (ƏMAS) keçidlə əlaqədar "Əmək müqaviləsi bildirişi" altsistemində giriş mayın 7-i saat 11:00-dan mayın 9-u saat 22:00-dək məhdudlaşdırılacaq.

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin İctimaiyyətə əlaqələr və kommunikasiya şöbəsindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, "Əmək müqaviləsi bildirişi" altsistemində dair məlumatların ƏMAS-a miqrasiyası prosesi başa çatdırıldıqdan sonra, növbəti həftənin iş günündən, mayın 10-dan ƏMAS işəgötürən və işçilərin istifadəsinə verilməkdir.

Əmək münasibətlərinə aid digər prosedurlar kimi, ömək müqavilələrinin bağlanması, onlara dəyişiklik edilməsi və ya xitam verilməsi də artıq ƏMAS platforması üzərindən olmaqla e-qaydada həyata keçiriləcək.

Şəhid uşaqları Heydər Əliyev Mərkəzinin qonağı olublar

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 99-cu ildönümü ilə əlaqədar Ömək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyindəki Sosial Xidmətlər Agentliyi tərəfindən bir qrup şəhid uşağının Heydər Əliyev Mərkəzinə ekskursiyası təşkil olunub.

Nazirliyin İctimaiyyətə əlaqələr və kommunikasiya şöbəsindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, uşaqlar xalq-

mızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyətinin bütün dövrlərini əhatə edən video və fotoarxiv sənədlər, eləcə də müxtəlif eksponatlarla tanış edilib. Ulu Öndər Heydər Əliyevin zən-

gin irsi ilə yaxından tanış olmaq imkanı yaradan ekskursiya çərçivəsində uşaqlar mərkəzdə Azərbaycanın qədim tarixə, mədəniyyətə malik olduğunu əks etdirən sərgi ilə də tanış olublar.

Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrdə taktiki-xüsusi təlim keçirilir

Müdafiə nazirinin təsdiq etdiyi 2022-ci il üçün döyüş hazırlığı planına əsasən, xüsusi təyinatlı hərbi hissə və bölmələrin taktiki-xüsusi təlimi keçirilir.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, çətin keçidli dağ və qay

yalıq ərazilərdə xüsusi təyinatlılar ərazi kəşfi, dağ hazırlığı və müxtəlif yer dəyişmələr üzrə fəaliyyətlər yerinə yetirirlər.

Taktiki-xüsusi təlimlərin keçirilməsində əsas məqsəd xüsusi təyinatlı hərbi hissə və bölmələrin döyüş qabiliyyətinin daha da yüksəldilməsidir.

İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin müqavilə bağladığı özəl tıbb müəssisələrinin sayı artırılıb

Vətəndaşların xidmətlər zərfi çərçivəsində tibbi xidmətlərə əlçatanlığını yüksəltmək məqsədilə İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin müqavilə bağladığı özəl tıbb müəssisələrinin sayı 56-ya qədər artırılıb.

Agentlikdən AZƏRTAC-a bildirilib ki, icbari tibbi sığortanın xidmətlər zərfi çərçivəsində vətəndaşlara 2550 sayda tibbi xidmət göstərilir. Həmin tibbi xidmətlərdən vətəndaşlar Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi publik hüquqi şəxsin (TƏBİB) tabeliyində olan dövlət tıbb müəssisələrində istifadə edə bilərlər. TƏBİB-in tabeliyində olan dövlət tıbb müəssisələrində müvafiq xidmətin göstərilməsi mümkün olmadığı təqdirdə agentliyin müqavilə bağladığı özəl tıbb müəssisələrinə göndəriş verilir. Vətəndaş verilən göndəriş vərəqəsi əsasında özəl tıbb müəssisəsinə müraciət etdikdə xidmətlər zərfi çərçivəsində tibbi xidmətlərdən ödənişsiz yararlanılır.

Vətəndaş göndəriş vərəqəsi olmadan özəl tıbb müəssisələrinə birbaşa müraciət etdikdə isə

tibbi xidmətdən öz vəsaiti hesabına yararlanılır. Agentliyin müqavilə bağladığı özəl tıbb müəssisələrinin siyahısı, ünvan və əlaqə nömrələri agentliyin rəsmi internet sahifəsində (<https://its.gov.az>) yerləşdirilib:

1. Bakı Sağlamlıq Mərkəzi
2. Mərkəzi Klinik Xəstəxana
3. Caspian International Hospital
4. Respublika Diaqnostika Mərkəzi
5. Gəncə Müalicə-Diaqnostika Mərkəzi
6. Gəncə Beynəlxalq Xəstəxanası
7. Azərbaycan Tibb Universiteti Tədris-Cərrahiyyə Klinikası
8. Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin Hərbi-tıbb baş idarəsi
9. Zəfəran Hospital
10. EGE Hospital
11. Sumqayıt Hospital
12. Avrasiya Hospital
13. Xüsusi Müalicə Sağlamlıq Kompleksi
14. Leyla Medical Center
15. Badam Medical Center
16. Lor Hospital

Qazaxıstanda Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin dini idarə rəhbərlərinin konfransı olub

Qazaxıstanın Türküstan şəhərində "Türk xalqlarının İslam sivilizasiyasına töhfələri" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktiki konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMİ) sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti iştirak edib.

Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) üzv ölkələrin dini idarə rəhbərlərinin qatıldığı beynəlxalq konfransda Türkiyə Diyanət İşləri Başkanı Ali Erbaş, TDT-nin baş katibi Bağdad Amreyev, Qazaxıstan Müsəlmanları Ruhani İdarəsinin sədri Nauruzbay Hacı Tağanulı, Qazaxıstan informasiya və ictimai inkişaf naziri Askar Umarov, Beynəlxalq Türk Akademiyasının prezidenti Darxan Kızıralı, Özbəkistan Müsəlmanları İdarəsinin nümayəndəsi və digərlər qonaqlar iştirak edirlər.

Konfrans iştirakçıları əvvəlcə türk dünyasının böyük din xadimi, təsəvvüf fəlsəfəsinin banisi Xoca Əhməd Yəsəvinin məqbərəsinə ziyarət ediblər və dualar oxunub.

Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin dini idarə rəhbərləri ilə məşvərət zamanı İstanbulda təsis olunmasından sonra Azərbaycanda keçiriləcək növbəti toplantının müzakirəsini aparıblar.

Qazaxıstan Prezidenti Qasım-Jomart Tokayevın konfrans iştirakçılarına təbrik məktubu-nu informasiya və sosial inkişaf naziri Askar Umarov oxuyub. Təbrik məktubunda İslam dininin xeyirxahlıq, mənəviyyət kimi nəcib keyfiyyətləri tərənnüm etdiyini, sülhün, sabitliyin və birliyin möhkəmlənməsində çətin döyüşlərə qatdığı qüvvəni də qeyd edib.

QMİ sədri Azərbaycan xalqının 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsində Ali Baş Komandan İlham Əliyevin

din xadimlərinin insanların xeyirxahlıq yoluna çəkilməsi işinə mühüm töhfə verəcəyini əmin olduğunu bildirib.

Konfransda çıxış edən QMİ sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə bildirib ki, illərlə qəlbimizdə olan birliymi təşkilatı baxımdan gerçəkləşdirməyimiz böyük mənəvi uğurdur.

Dini liderlərin vəzifəsinin mənəvi birliyimizin qorunması və inkişaf etdirilməsindən ibarət olduğunu bildiren sədr bu müstəvidə türk-islam mənəvi-mədəni irsinin dünya sivilizasiyasına verdiyi töhfələrin təbliğinin böyük önəm kəşb etdiyini vurğulayıb.

Allahşükür Paşazadə Qazaxıstan torpağında - türk dünyasının mədəni və mənəvi mərkəzinə çevrilən Türküstanda gerçəkləşdirilən bu məramın XIV əsrin sonlarında məzarı üzərində möhtəşəm məqbərə kompleksi ucaldılmış böyük din xadimi, təsəvvüf fəlsəfəsinin banisi, müasirləri və xələfləri arasında "piri Türküstan" və "həzrət-i Türküstan" adlandırılan, Orta Asiyada Anadoluya qədər regionda geniş yayılan "Divani Hikmət" adlı fəlsəfi-mənəvi şeirlər toplusunun müəllifi Xoca Əhməd Yəsəvi irsi ilə şöhrət qazanmış Türküstan şəhərinin hər kəsin qəlbində özəl yeri olduğunu da qeyd edib.

QMİ sədri Azərbaycan xalqının 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsində Ali Baş Komandan İlham Əliyevin

din xadimlərinin insanların xeyirxahlıq yoluna çəkilməsi işinə mühüm töhfə verəcəyini əmin olduğunu bildirib.

Konfransda çıxış edən QMİ sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə bildirib ki, illərlə qəlbimizdə olan birliymi təşkilatı baxımdan gerçəkləşdirməyimiz böyük mənəvi uğurdur.

Dini liderlərin vəzifəsinin mənəvi birliyimizin qorunması və inkişaf etdirilməsindən ibarət olduğunu bildiren sədr bu müstəvidə türk-islam mənəvi-mədəni irsinin dünya sivilizasiyasına verdiyi töhfələrin təbliğinin böyük önəm kəşb etdiyini vurğulayıb.

Allahşükür Paşazadə Qazaxıstan torpağında - türk dünyasının mədəni və mənəvi mərkəzinə çevrilən Türküstanda gerçəkləşdirilən bu məramın XIV əsrin sonlarında məzarı üzərində möhtəşəm məqbərə kompleksi ucaldılmış böyük din xadimi, təsəvvüf fəlsəfəsinin banisi, müasirləri və xələfləri arasında "piri Türküstan" və "həzrət-i Türküstan" adlandırılan, Orta Asiyada Anadoluya qədər regionda geniş yayılan "Divani Hikmət" adlı fəlsəfi-mənəvi şeirlər toplusunun müəllifi Xoca Əhməd Yəsəvi irsi ilə şöhrət qazanmış Türküstan şəhərinin hər kəsin qəlbində özəl yeri olduğunu da qeyd edib.

QMİ sədri Azərbaycan xalqının 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsində Ali Baş Komandan İlham Əliyevin

din xadimlərinin insanların xeyirxahlıq yoluna çəkilməsi işinə mühüm töhfə verəcəyini əmin olduğunu bildirib.

Konfransda çıxış edən Türküstan rayonunun rəhbəri Umıraz Şukeyev bu görüşün əhəmiyyətindən söz açıb.

İclas iştirakçıları dini təhsil sahəsində birgə layihələrin həyata keçirilməsi, qlobal çağırışlara cavab verməkdə müsəlman ümmətinin həmrəyliyinə artırılması məsələlərini müzakirə ediblər. Tərəflər dini bayramların eyni gündə keçirilməsi, ümumi yığıncaqların qəbulu, destruktiv dini cərəyanların mənfii təbliğatının qarşısının alınması ilə bağlı razılığa gəliblər.

Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin dini idarə rəhbərlərinin növbəti görüşü Şuşada keçirilə bilər

Qazaxıstanın Türküstan şəhərində "Türk xalqlarının İslam sivilizasiyasına töhfələri" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktiki konfrans öz işinə başlayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMİ) sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti də iştirak edib.

Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin dini idarə rəhbərlərinin iştirak etdiyi beynəlxalq konfransda Türkiyə Diyanət İşləri Başkanı Ali Erbaş, TDT-nin baş katibi Bağdad Amreyev, Qazaxıstan Müsəlmanları Ruhani İdarəsinin sədri Nauruzbay Hacı Tağanulı, Qazaxıstan informasiya və ictimai inkişaf naziri Askar Umarov, BTA prezidenti Darxan Kızıralı və digərləri iştirak edirlər.

Konfrans iştirakçıları türk dünyasının böyük din xadimi, təsəvvüf fəlsəfəsinin banisi Xoca Əhməd Yəsəvinin məqbərəsinə ziyarət edib və dualar oxuyublar.

Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin dini idarə rəhbərləri ilə məşvərət zamanı İstanbulda təsis olunmasından sonra Azərbaycanda keçiriləcək növbəti toplantının müzakirəsi aparılıb.

Məşvərət zamanı bu görüşün vacibliyini qeyd edən QMİ sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin dini idarə rəhbərlərinin növbəti tədbirinin oktyabr ayının əvvəllərində Azərbaycanda keçirilməsini təklif edib: "Növbəti tədbir erməni işğalçılarından azad olunan Şuşa şəhərində keçirilsin və vacib qərarlara imza atılsın".

Konfrans öz işini davam etdirir.

17. Məlhəm Beynəlxalq Hospital
18. "OKI" Özəl Tibbi Müalicəxanası (Qusar rayonu)
19. Oksigen Klinik Xəstəxanası
20. Diaqnoz Tibb Mərkəzi
21. Bakı City Hospital
22. Mediland Hospital
23. Medera Hospital
24. Stimul Hospital
25. Medistyle Hospital
26. Batıgöz Medical Plaza
27. Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris-Terapevtik Klinikası
28. İstanbul NS klinikası
29. Olimp Hospital
30. Kəpəz Hospital
31. Salam Doktor
32. Bioloji Təbabət Klinikası (Masallı rayonu)
33. Real Hospital
34. Turan Hospital
35. Referans Klinik Laboratoriya Mərkəzi & Poliklinik (Mərkəzi filial)
36. Dünyağöz
37. Regional Hospital (Mingəçevir şəhəri)
38. Səhhət Azərbaycan-Almaniya Klinikası
39. Spero Hospital (Dobromed)
40. Milan Hospital
41. Referans Qəbələ Tibb Mərkəzi
42. Celamig Göz Klinikası
43. Referans Klinik Laboratoriya Mərkəzi & Poliklinik (Əhmədli filialı)
44. Funda Hospital
45. Fonus Əhəmiyyət Mərkəzi
46. Bona Dea Beynəlxalq Hospital
47. Unikal Klinik (Sumqayıt şəhəri)
48. İstanbul Klinikası
49. Liman Klinikası (Sumqayıt şəhəri)
50. Briz-L Göz Klinikası
51. MasMedical Center Referans (Masallı rayonu)
52. Premium Clinic
53. Bakı Göz Klinikası
55. Asmed Klinikası
55. Amana Clinic
56. DİN Tibb İdarəsinin A.Heydov adına Respublika Hospitalı

Qeyd edək ki, özəl tıbb müəssisələrinin sayı məhdud olaraq yenilənir.

İşğaldan azad olunmuş ərazidə ilk beynəlxalq yarış

Suqovuşanda "Prezident kuboku-2022" rəqəti keçirilib

Dünya Suqovuşan qəsəbəsində avarçəkmə üzrə "Prezident kuboku-2022" rəqəti keçirilib. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 99-cu ildönümünə həsr edilən bu yarış işğaldan azad olunmuş ərazilərdə ilk beynəlxalq turnirdir.

Yarışı gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Qarabağ iqtisadi rayonu üzrə xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov, Azərbaycan Kanoe və Avarçəkmə Federasiyasının prezidenti Vüqar Əhmədov, Milli Olimpiya Komitəsinin vitse-prezidenti Zemfira Məftaxetdinova, MOK-in baş katibi Azər Əliyev, Vətən müharibəsi qaziləri, müxtəlif federasiyaların rəsmiləri və digər qonaqlar izləyiblər.

Kanoe və Avarçəkmə Federasiyasından qəzetimizə verilən məlumata görə, açılış mərasimində çıxış edən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Qarabağ iqtisadi rayonu üzrə xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov turnirin önəmli vurğulayaraq deyib ki, otuz il işğal altında qalmış doğma Qarabağımıza indi həyat qayıdır. Azərbaycan dövləti Qarabağ və Şərqi Zəngəzuru cənnətə çevirəcək: "Bu

gün Qarabağımıza həyat qayıdır. Hazırda Qarabağda genişmiqyaslı bərpa və quruculuq işləri görülür. Biz bütün dünyaya göstəririk ki, Azərbaycan xalqı yaradıcı və qurucu xalqdır".

Azərbaycan Kanoe və Avarçəkmə Federasiyasının prezidenti Vüqar Əhmədov vurğulayıb ki, şanlı Zəfərdən sonra Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Novruz bayramı ərəfəsində Suqovuşana səfər zamanı avarçəkmənin Qarabağda ilk təlim-məşq toplanışını izləyiblər. Bu gün isə işğaldan azad olunan torpaqlarımızda dövlətimizin ilk beynəlxalq idman yarışını təşkil etməsi hər kəsdə qürur hissi

yaradır. Vüqar Əhmədov həmçinin diqqətə çatdırıb ki, Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın idmana və idmançılara xüsusi diqqət və qayğısının nəticəsi kimi, ölkəmizdə idmanın digər növləri ilə yanaşı, avarçəkmə də inkişaf edir. Gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov isə "Prezident kuboku-2022" turnirinin keçirilməsinin önəmli vurğulayaraq, tarixi torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasında Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan Ordusunun əsl qəhrəmanlıq salnaməsi yaratdığını söyləyib:

"Bu gün burada olmağımızın başlıca səbəbi Ali Baş Ko-

mandanımız cənab İlham Əliyevin və ordumuzun torpaqlarını bizə bəxş etməsi, qaytarmasıdır".

Nazir tərəfdaşlar və bütün könüllülər tərəfindən beynəlxalq yarışda hər şeyin yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu və bu turnirin ənənəyə çevriləcəyinə əminliyini bildirib. Növbəti illərdə iştirakçı komandaların sayının artacağına inandığını söyləyən nazir bütün idmançılara uğurlar arzulayıb.

Nüfuzlu turnirin davamlı olacağına əminliyini bildirən nazir yarışın açıq elan edib.

Qeyd edək ki, Suqovuşan Su Anbarında təşkil olunan turnir Azərbaycanla yanaşı, Moldova, Özbəkistan, Türki-

yə və Gürcüstanın 100-dən çox idmançısı qatılıb. Onlar 1 nəfərlik kanoe, 1 nəfərlik və 2 nəfərlik kayak qayıqlarında yeniyetmələr və gənclər arasında 200 və 500 metr məsafələrə yürüş ediblər.

Yeniyyətə və gənclər arasında 5 yaş kateqoriyasında təşkil olunan yarışlarda Azərbaycan komandası 7 qızıl, 10 gümüş və 8 bürünc medal qazandı.

Bu gün isə Mingəçevirdəki "Kür" Olimpiya Tədris-İdman Mərkəzində akademik avarçəkmə üzrə yarışların qalibləri müəyyən olunacaq.

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

Hərbi qulluqçular arasında beşnövçülük üzrə yarışlar təşkil edilib

Quru Qoşunlarının 2022-ci tədris ilinə hazırlıq planına uyğun olaraq hərbi qulluqçular arasında "Hərbi beşnövçülük" üzrə birincilik yarışları keçirilib.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, açılış mərasimindən əvvəl xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin, o cümlədən ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib Dövlət himni səsləndirilib.

Qoşun növlərini və birləşmələri təmsil edən 10 komanda fərdi və komanda birinciliyi uğrunda mübarizə aparıb. Hərbi qulluqçular maneələr zolağının dəf edilməsi, avtomatdan atış, qumbaraatma, 8 kilometr məsafəyə kros və üzgüçülük növləri üzrə yarışlarda güclərini sınayıblar.

Yarışların keçirilməsində əsas məqsəd hərbi qulluqçuların fiziki və psixoloji dözümlülüyünün yoxlanılması, eləcə də güclü komandaların tərkibinin müəyyənəlməsidir.

Yekun nəticələrə əsasən qaliblər diplom, kubok və medallarla mükafatlandırılıblar.

İki həftədir İrəvanda müxalifət təşkilatçılığı ilə baş nazir Nikol Paşinyanın öleyhinə keçirilən etiraz aksiyaları davam edir. Etirazlar Ermənistanın siyasi gərginliyi dərinləşdirməklə yanaşı, xəttə vətəndaş itaətsizliyinə gətirib çıxarıb. Kütləvi həbslərə baxmayaraq, aksiyalar fonunda ölkədəki vəziyyət getdikcə daha da dramatikləşir.

Dünya nüvəti etiraz yürüşü polisrin müşayiəti ilə İrəvanın mərkəzindəki Fransa meydanına yaxın ərazidə keçirilib. Müxalifətin əsas istəyi aksiyaya maksimum sayda vətəndaş cəlb etməklə hərəkatı iflic etməkdir. Etirazçılar hökumət binasının girişlərini bloklaşdırmağa cəhd göstərirlər. Polislə qarşıdurma zamanı aksiyanın əsas fəalları kütləvi etirazlara çağırışlarına görə həbs olunublar.

İctimai-siyasi gərginlik fonunda ölkədə əhəlinin sayının azalması ilə bağlı da həyəcan təbili çalınır. Belə ki, bu ilin təkcə iki ayında Ermənistanın doğulanların, hətta ümumilikdə əhəlinin də sayı azalıb. Əgər 2020-ci ilin yanvar-mart aylarında ölkədə doğulanların sayı 7483 nəfər idisə, 2021-ci ilin eyni dövründə bu rəqəm 8618 olmuşdu. 2022-ci ilin müvafiq dövründə bu statistika dəyişib, doğum sayı azalaraq 8098 nəfər təşkil edib. Ermənistanın əhəlinin isə ötən il 2 milyon 961 min 600 nəfər olub. İl ərzində əhəlinin sayı 2300 nəfər azalıb.

"Hayastan"ın 130 milyonluq qumarxana "ianə"si

Erməni lobbisinin ən böyük xeyriyyə təşkilatında külli miqdarda mənimsəmələr baş verib

Son 3 ayda iqtisadi sahədə də mənzərə kəskin şəkildə dəyişib. Martın əvvəlindən başlanan dramın devalvasiya prosesi davam etməkdədir. Xatırladaq ki, mart ayında valyuta

dəyişmə məntəqələrində bir dollar 445-450 dram təşkil edirdisə, bu gün həmin rəqəm 520-yə yüksəlib.

Bu arada Ermənistan "Hayastan" xeyriyyə fondu ilə bağlı da araş-

dırmalara yenidən başlanılıb. Keçmiş prezident Serj Sarkisyanın yaxınlığı ilə tanınan fondun sabiq direktoru Ara Vardanyanın 25 milyon dramlıq kredit kartından şəxsi məqsədlər

üçün istifadə etdiyi, hətta bu pulları internet kazinosunda xərclədiyi təsdiq edilib. Fondun bank kartından internet kazinosuna 14 milyon dram köçürüb. Onun 2016-2018-ci illər ərzində kazinoya köçürdüyü pullar ümumilikdə 130 milyon dram və ya 270 min dollar təşkil edib.

Qeyd edək ki, "Hayastan" ümumerməni fondu 1992-ci ildə Ermənistan prezidentinin fərmasına əsasən yaradılıb. Bu, yeganə ictimai təşkilatdır ki, Ermənistan və onun hüddurlarından kənar yaşayan erməniləri və "Böyük Ermənistan" ideoloqlarını birləşdirir. Fondun nizamnaməsinə uyğun olaraq, onun Qeydiyyat Şurasına Ermənistanın fəaliyyətə olan prezidenti rəhbərlik edir. Şuranın tərkibinə isə Ermənistan katolik kilsəsinin patriarxi, ölkənin baş nazirləri, konstitusiyaya məhkəməsinin hakimləri, Ermənistan mərkəzi bankının və parlamentinin sədrləri, Amerikadakı erməni diaspor təşkilatları və digər birliklər daxildir.

Bütün bunlar Ermənistan vəziyyətinə nə dərəcədə gərgin olduğunu aydın şəkildə nümayiş etdirir və bir daha təsdiq edir ki, ölkə qarşısında dövrə daha ağır fəlakətə sürüklənəcək.

Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

"Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti Gəncə şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sisteminin yenidən qurulması işlərinin satın alınması üçün açıq tender elan edir

Təkrar

Tender iştirakçılara təklif olunur ki, öz tender təkliflərini möhürlənmiş, imzalanmış şəkildə ikiqat zərflərdə yazılı surətdə təqdim etsinlər.

Müqaviləni yerinə yetirmək üçün tender iştirakçıları oxşar təcrübəyə, lazımi maliyyə və texniki imkanlara malik olmalıdırlar.

Tenderdə iştirak etmək istəyənlər aşağıdakı məbləğdə iştirak haqqını göstərilən hesaba köçürdükdən sonra Azərbaycan dilində tərtib edilmiş əsas şərtlər toplusunu Bakı şəhəri, Moskva prospekti 67 ünvanında yerləşən "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarların Təşkilatı və müqavilələrin idarə olunması şöbəsinə (Əlaqələndirici şəxs: Əliyev Murad Çingiz oğlu, telefon: + 99 412 431 47 67/87 - daxili 1087, E-mail: murad.ahishev@azersu.az və Novruzov İntizam Cəmil oğlu, telefon: + 99 412 431 47 67, daxili: 2259, E-mail: intizam.novruzov@azersu.az) ala bilərlər.

İşlərin qısa təsviri:
Su və kanalizasiya şəbəkəsinin tikintisi və digər əlaqədar işlər.
Tenderdə iştirak haqqı: 500,00 (beş yüz) AZN
"Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

VÖEN: 9900001751
Bank: "Kapitalbank" ASC-nin 1 saylı Nəsimi filialı
Kodu: 200112
VÖEN: 9900003611

Yerli valyutada hesab nömrəsi
AZ65AIB3307001944100216111
Xarici valyutada hesab nömrəsi
AZ55AIB33170018401100216111
MİH: AZ37NABZ0135010000000001944
SWIFT AIBAZ2X

Iştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır.

Tender iştirakçıları tenderdə iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:

- Tenderdə iştirak etmək üçün ərizə;
- İştirak haqqının ödənilməsinə təsdiq edən bank sənədi;
- Tender təklifi (zərflərin açıldığı tarixdən sonra ən azı 65 bank günü ərzində qüvvədə olmalıdır);
- Tender təklifi dəyərinin 1 faizi həcmində bank təminatı (Təminatın qüvvədə olma müddətində tender təklifinin qüvvədə olma müddətindən 30 bank günü çox olmalıdır);
- Tender iştirakçısının tam adı, nizamnaməsi (hüquqi şəxslər üçün), qeydiyyatdan keçdiyi rəqəviziyləri;
- Məğdərəninin (podratçının) işin icrası üçün müqavilə imzalayacağı subpodratçı barədə konkret subpodratçının adı göstərilmiş məlumatlar (Əlavə №19);
- Məğdərəninin (podratçının) son bir ildəki (əgər daha az müddət fəaliyyət göstərirsə, bütün fəaliyyət dövründəki) maliyyə vəziyyəti barədə bank tərəfindən verilmiş arayış;
- Azərbaycan Respublikasında vergilər və digər icbari ödəmələrə dair yerinə yetirilməsi vaxtı keçmiş öhdəliklərinin, habelə son bir il ərzində (fəaliyyətini dayandırdığı müddətə nəzərə alınmadan) vergi ödəyicisinin Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş vəzifələrinin yerinə yetirilməməsi hallarının mövcud olub-olmadığı barədə arayış;

- İddiənin satınalma müqaviləsinə bağlanmaq səlahiyyətinin olması (Şəxsin səlahiyyətli olması barədə əmr təqdim edilməlidir);
- Öz əmlakından sərbəst və məhdudiyətsiz istifadə etmək imkanı, habelə ödəmə qabiliyyəti olması barədə arayış;
- Müflis elan olunmaması, əmlakı üzərinə həbs qoyulmaması, ödənişə yönəlmis girovun olmaması, məhkəmənin qərarı ilə kommersiya fəaliyyəti dayandırılmış şəxs olmaması barədə arayış (Ədliyyə Nazirliyindən alınmış müvafiq arayış);
- Satınalma prosedurlarının başlanmasından əvvəlki 5 il ərzində özlərinin, habelə işlərin idarə edənlərinin, qulluqçularının peşkar fəaliyyətləri, yaxud satınalma müqaviləsinin bağlanması üçün ixtisas göstəricilərini yanlış göstərmələri ilə əlaqədar cinayət görə məhkum olunmaması, yaxud onların müvafiq peşə fəaliyyətləri ilə məşğul olmasının məhkəmə qərarında qadağan edilməməsi barədə arayış;
- Azərbaycan Respublikası dövlət standartlarına uyğun olaraq I və II məsuliyyət səviyyəli bina və qurğuların tikinti-quradarma işlərinin yerinə yetirilməsi üzrə verilmiş xüsusi rəziyyət (lisensiyaya) və onun əsasında həyata keçirilməsinə icazə verilən işlərin siyahısı;
- Məğdərəninin (podratçının) son bir ildəki fəaliyyəti haqqında vergi orqanları tərəfindən təsdiq edilmiş maliyyə hesabatının surəti (Vergi orqanının rəsmi blankında və ya elektron sənədin notarial qaydada təsdiq edilmiş surəti təqdim edilməlidir);
- Məhsabat balansları, mənfəət və zərər haqqında hesabat;
- Konar audit tərəfindən tərtib olunmuş son bir ildəki audit hesabatları (əgər varsa);
- Satınalma müqaviləsinin icrasını təmin etmək üçün müvafiq sahədə peşkarlığının, təcrübəsinin, texniki və maliyyə imkanlarının, işçi qüvvəsinin, idarəetmə strukturu, etibarlılığının olması (Son beş il (01 yanvar 2017 - 31 dekabr 2021) ərzində ümumi məbləği 20 milyon AZN-dən az olmayan, oxşar işi əhatə edən (oxşarlıq layihə və texniki spesifikasiyalarda təsvir edilən fiziki ölçüyə, mürəkkəbliyə, metodlara, texnologiyaya və digər xüsusiyyətlərə əsaslanmalıdır) ən azı iki sifarişə bəzəndəki kimi qənaətbəz şəkildə icra etmiş haqqında məlumat və təsdiq edici sənədlər, son beş il (01 yanvar 2017 - 31 dekabr 2021) ərzində ən azı 25 milyon AZN dövrüyyə tələb olunan) və TMY 1.6-cı bəndində tələb olunan digər tələblər. Tenderdə iştirak üçün iki və ya daha artıq tərəfləş şirkətdən ibarət birgə müəssisə yaradılacaq, TMY 1-ci və 2-ci bəndində tələb olunan sənədlər hər bir şirkət üçün ayrı-ayrılıqda təqdim edilməlidir.

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (1 əsl və 1 surət) tərtib olunmalıdır (xarici dildə olan tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

Tender proseduru "Dövlət satınalmaları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun keçiriləcəkdir.

Tender iştirakçıları tenderdə iştirak etmək üçün yuxarıda göstərilən sənədləri (tender təklifi və bank təminatı istisna olmaqla) **02 iyun 2022-ci il** saat 16:00-a qədər, tender təklifi və bank təminatını isə möhürlənmiş ikiqat zərflə **10 iyun 2022-ci il** saat 16:00-a qədər Bakı şəhəri, Moskva prospekti 67 ünvanında yerləşən "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarların Təşkilatı və müqavilələrin idarə olunması şöbəsinə təqdim etməlidirlər.

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunmuş zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır. Tender iştirakçıların təklifləri Bakı şəhəri, Moskva prospekti 67 ünvanında yerləşən "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətində **13 iyun 2022-ci il** saat 16:30-da açıqlacaqdır. Tender iştirakçıların səlahiyyətli nümayəndələri zərflərin açılışında iştirak edə bilərlər.

Tender komissiyası

◆ Dünya gündəmi

Avropada multikultural dəyərlər yoxa çıxır

Almaniya sakinlərinin 90 faizi ölkədə dini və etnik zəmində düşmənçiliyin olduğunu etiraf edir

Müasir dünyanın geosiyasi mənzərəsinə nəzər yetirdikdə mövcud vəziyyətin heç də ürəkaçan olmadığı görünür. Qlobal problemlər, hərbi-siyasi toqquşmalar, humanitar fəlakətlər ayrı-ayrı ölkələrin faciəsinə çevrilib. Təəssüflə qeyd etməliyik ki, bu faciələr həm də milli və dini zəmində özünü göstərir. Xüsusən də Qərbi dünyasında islamofobiya, ksenofobiya meyilləri baş alıb gedir, sivilizasiyalararası ziddiyyətlər artır.

Almaniyada ksenofobiya meyilləri güclənib

Bu günlər Almaniya vətəndaşları arasında aparılan sorğunun nəticələri də bunu bir daha təsdiqləyir. Sorğunun nəticələrini ölkənin ailə işləri üzrə federal naziri Liza Paus açıqlayıb. Ayrı-seçkilik və irqçilik faktlarının monitorinqi üzrə Milli xidmətin keçirdiyi sorğuda iştirak edən 5 min respondentin rəyinə əsasən, əhalinin 90 faizi ksenofobiya probleminin olduğunu etiraf edib. Nazir isə hesab edir ki, möhür bu vəziyyət Almaniyanın fundamental dəyərlərini sarsıdır.

Təəssüflə qeyd edilə bilər ki, dini və etnik zəmində düşmənçilik Avropanın hər yerində var və hər kəsə təsir edir. Hətta dözümsüzlük zəmində baş vermiş cinayətlər nəticəsində insanların həlak olması halları mövcuddur.

Sorğu nəticəsində daha maraqlı məlumatlar da rast gəlmək mümkündür. Belə ki, Almaniya rəyi soruşulanların 22 faizi heç olmasa bir dəfə ksenofobiya təzahürü ilə üzləşdiyini bildirib.

Almaniya dini məsuliyyətdə xüsusi diqqət qayrısında dəyişikliyin nəticəsində. Buna görə də əvvəllər əmək miqrantları və ya öcnəblər hesab olunan əhali qrupları getdikcə "müsləmanlar" kimi təfsir olunur. Həzrədə Almaniya müsləman olmaq özlüyündə problem, hətta təhlükə kimi qəbul edilir. Ümumiyyətlə, sorğunun nəticələri onu deməyə əsas verir ki, Almaniya ksenofobiya problemlərinin mövcudluğuna heç kəs şübhəsi yoxdur.

Xatırladaq ki, islamofobiya və anti-müsləman meyilləri bütün Avropada 2020-ci ildən güclənib. Bu barədə beynəlxalq təşkilatların hazırladığı hesabatlarda da qeyd olunur.

Sosial şəbəkələr nifrət ifadələrinin ünvanına çevrilib

Qərbi Avropa ölkələrində müsləmanlara hücumları və antisəlm fikirlərinin baş verməsi halları Türkiyə-Almaniya Universitetinin müəllimi Enes Bayraklı

və Corcaun Universitetinin professoru Fərid Hafizin birlikdə hazırladığı "2020-ci ildə Avropada islamofobiya" adlı məruzədə də öz əksini tapıb.

Məruzənin hazırlanmasında müxtəlif ölkələrdən 37 alim iştirak edib. 31 ölkədə, əsasən də Avropa ölkələrində islamofobiya meyilləri öyrənilib. Sənəddə müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar, xüsusilə BMT və Avropa Şurası tərəfindən Avropada islamofobiya sahəsində aparılan araşdırmalar yer alıb.

2020-ci ilin iyununda Avropa Şurası tərəfindən hazırlanan "İnternetdə qanunsuz nifrət fikirlərinə qarşı mübarizə" adlı məruzədə də Avropada ksenofobiya əhvali-ruhiyyəsinin artması xüsusi vurğulanır. Hesabatdan aydın olur ki, 2020-ci ildə internetdə nifrət ifadələrinin 9,4 faizi müsləmanlara qarşı yönəlib.

Avropa İttifaqının Əsas Hüquqlar Agentliyi tərəfindən dərc edilmiş icmalda deyilir ki, AI vətəndaşlarının 22 faizi müsləmanlarla qonşuluqda özlərini narahat hiss edir, 21 faizi isə hibabli müsləmanları işə götürmək istəmir.

Qərbdə islamofobiyanın artması Avropa Komissiyasının irqçiliyə və dözümsüzlüyə qarşı məruzəsində də öz əksini tapıb. Sənəddə qeyd edilir ki, antisemitizm, islamofobiya və ksenofobiyanın digər təzahürləri zəmində nifrət motivləri üzrə cinayətlərin sayı narahat edici templərlə artıb.

BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının dərc etdiyi hesabatda da vurğulanır ki, müsləmanlara qarşı nifrət zəmində tərdəvilən cinayətlərin sayı xeyli güclənib, xüsusilə də bu, sosial şəbəkələrə aiddir. Bu artım əsasən Avropa ölkələrində müşahidə olunur. Avstriya, Belçika, Danimarka, Almaniya, Finlandiya, Fransa, Yunanistan, Niderland və Böyük Britaniya müsləman icmaları gününün başına qədər hücumlara məruz qalırlar. Xüsusən

də "Feysbuk" sosial şəbəkəsi müsləmanlara qarşı nifrət nümayiş etdirmək üçün əsas vasitə kimi istifadə olunur.

ATƏT və İƏT həyəcən təbili qalır

Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatının (ATƏT) "Nifrət zəmində anti-müsləman cinayətlərinin mahiyyətinin dərk edilməsi: müsləman icmalarının təhlükəsizlik sahəsində tələbatının təmin edilməsi" adlı məruzəsində islamofobiyanın fiziki, emosional və psixoloji nəticələri öyrənilib.

Nəticələrdən bəlli olub ki, islamofobiya hücumlarına məruz qalmış şəxslərin gündəlik həyatlarında qorxu və narahatlıq hissi güclənir, belə insanlar əlavə təhlükəsizliyə ehtiyac duyurlar. Avropada antisəlm əhvali-ruhiyyəsinin güclənməsi fonunda müsləman icmalarında məsədi getmək, qadınlarla isə dini geyimdən istifadə etmək qorxusu yaranır.

Bir müddət əvvəl İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) məruzəsində də bildirilib ki, antisəlm əhvali-ruhiyyəsi Avropada ifratşəxsi qrupların keçirdiyi kampaniyaların əsas tərkib hissəsinə çevrilib. Sosial şəbəkələrdə düşmənçilik dili və müsləmanlara fiziki hücumlar daha çox Avropada qeydə alınır, islamofobiyanın yayılmasında ən fəal region olaraq qalır.

Göründüyü kimi, ksenofobiya və islamofobiya kimi neqativ meyillər hər kəsin yaşama hüququnu və vicdan azadlığını təsbit etdiyini iddia edən Qərbi ölkələrində baş alıb getməkdədir. Bu barədə kifayət qədər fakt ortaya qoymaq olar. İnsanlar irqinə, dininə görə təqib edilir. Bu isə onu göstərir ki, hətta demokratik ölkələrdə multikultural dəyərlər tədricən yoxa çıxır.

Rizvan HİLAĞLU,
"Azərbaycan"

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN"

qəzetinə 2022-ci il üçün
abunə yazılışı kampaniyası davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır.

Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçıya qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC (012) 598-49-55, (051) 225-02-13

"Qaya" firması (012) 566-77-80, (050) 214-40-53

"Region Press" MMC (055) 316-79-01, (050) 316-79-01

"Səma-M" MMC (012) 594-09-59

"Ziya" LTD (012) 497-76-96, (050) 306-77-22

"Pressinform" MMC (012) 598-49-52, (070) 340-01-00

"City press" MMC (055) 819-09-26

1 illik

124,80 (yüz iyirmi dörd manat səksən qəpik) manat

6 aylıq

62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat

3 aylıq

31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemə
üzləşsəniz, redaksiyaya (012) 539-59-33 nömrəli
telefonla zəng vura bilərsiniz.

ABUNƏ YAZILMAĞA TƏLƏSİN!

"Azərenerji" ASC müxtəlif növ xüsusi təyinatlı nəqliyyat vasitələrinin satın alınması üzrə açıq tender elan edir

Təkrar

Tender iştirakçılarına təklif edilir ki, öz tender təkliflərini möhürlənmiş, imzalanmış şəkildə ikiqat zərflərdə yazılı surətdə təqdim etsinlər.

Müqaviləni yerinə yetirmək üçün tender iştirakçıları lazımi maliyyə və texniki imkanlara malik olmalıdırlar.

Tenderdə iştirak etmək istəyənlər 2 000 (iki min) manat məbləğində iştirak haqqını göstərilən hesaba köçürdükdən sonra Azərbaycan dilində tərtib edilmiş əsas şərtlər toplusunu əldə edə bilərlər (Əlaqələndirici şəxs: Azad Məmmədov, telefon: 490-09-27, 598-05-56; e-mail: azad.mammadov@azerenerji.gov.az).

Hesab: AZ35AIB33020019441024659102
VÖEN: 9900000421
Bank: "Kapital Bank" ASC Mərkəz Filialı
Kodu: 200026
VÖEN: 9900003611
MİH: AZ37NABZ0135010000000001944
S.W.I.F.T: AIBAZ2X
İştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır.

İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:

- tenderdə iştirak etmək üçün yazılı müraciət və iştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi;
- tender təklifi (zərflərin açıldığı tarixdən sonra ən azı 30 bank günü qüvvədə olmalıdır);
- tender təklifi dəyərinin 1 faizi həcmində bank təminatı tender təklifinin qüvvədə olduğu müddətdən ən azı 30 bank günü artıq olmalıdır;
- Azərbaycan Respublikasında vergilər və digər icbari ödəmələrə dair yerinə yetirilməsi vaxtı keçmiş öhdəliklərinin, habelə son bir il ərzində (fəaliyyətini dayandırdığı müddətə nəzərə alınmadan) vergi ödəyicisinin Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş vəzifələrinin yerinə yetirilməməsi hallarının mövcud olub-olmadığı haqqında müvafiq vergi orqanından arayış;
- iddiaçının satınalma prosedurlarının başlanmasından əvvəlki 5 il ərzində (və ya fəaliyyətə başladığı dövrdən) özlərinin, habelə işlərin idarə edənlərinin, qulluqçularının peşkar fəaliyyətləri, yaxud satınalma müqaviləsinin bağlanması barədə məlumatlar;

masi üzrə ixtisas göstəricilərini yanlış göstərmələri ilə əlaqədar cinayət görə məhkum olunmaması, yaxud onların müvafiq peşə fəaliyyətləri ilə məşğul olmasının məhkəmə qərarında qadağan edilməməsi barədə müvafiq dövlət orqanından arayış;

- iddiaçının müflis elan olunmaması, əmlakı üzərinə həbs qoyulmaması, ödənişə yönəlmis girovun olmaması, məhkəmənin qərarı ilə kommersiya fəaliyyəti dayandırılmış şəxs olmaması barədə müvafiq dövlət orqanından arayış;
- iddiaçının son bir ildəki fəaliyyəti haqqında vergi orqanları tərəfindən təsdiq olunmuş maliyyə hesabatının surəti;
- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı;
- iddiaçının tam adı, hüquqi statusu, nizamnaməsi, qeydiyyatdan keçdiyi ölkə və rəqizitləri;
- mallar sifariş verildiyi vaxtdan sonra ən çoxu 30 gün müddətinə çatdırılmalıdır;
- iddiaçının analoji satınalmalarda təcrübəsi haqqında məlumat;
- iddiaçının son 3 (üç) illik iş təcrübəsi, yerinə yetirdiyi cari işlər və müqavilələr barədə məlumatlar;
- müvafiq sertifikatlar və lisenziyalar.

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsl və surət) tərtib olunmalıdır (xarici dildə olan tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə olunmalıdır).

Tender proseduru "Dövlət satınalmaları haqqında" qanuna uyğun keçiriləcəkdir.

İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün yuxarıda göstərilən sənədləri (tender təklifi və bank təminatı istisna olmaqla) 03 iyun 2022-ci il saat 15:00-a qədər, bank təminatını və tender təklifini isə 13 iyun 2022-ci il saat 15:00-a qədər Bakı şəhəri, Ə.Əlizadə küçəsi, 10 ünvanında, Tender və müqavilə şöbəsinə təqdim etməlidirlər.

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunmuş zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

İddiaçıların tender təklifləri 14 iyun 2022-ci il saat 15:00-da yuxarıda göstərilən ünvanda (onlayn qaydada) açıqlacaqdır. Onlayn iclasın linki əlaqələndirici şəxs tərəfindən iştirak edənlərə iddiaçıların e-maillərinə müraciət əsasında göndəriləcəkdir. İddiaçıların səlahiyyətli nümayəndələri iştirak edə bilərlər.

Tender komissiyası

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin reklam xidməti

Qəzetin daim yenilənən rəsmi internet ünvanı:
www.azerbaijan-news.az

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Baş Prokurorluğun rəhbərliyi və kollektiv Prokurorluğun veteranı

OKTAY QASIMOYUN

vəfatından kədərli xatirələrini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin rəhbərliyi Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Aparatının maliyyəsi şöbəsinin müdiri müavini Kamal Qafarova anası

GÜLƏZƏR XANIMIN

vəfatından kədərli xatirələrini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin rektorluğu, professor-müəllim həyatı və ictimai təşkilatları universitetin Azad Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri, dosent Surxay Əliyev əzizi

QIYAS QULIYEVİN

vəfatından kədərli xatirələrini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar
SADIQOV

Ünvan
AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə, IV mərtəbə
e-mail:
secretary@azerbaijan-news.az
az reklam@mail.ru
azerbaijan-news@mail.ru
www.azerbaijan-news.az

Telefonlar

Qəbul otağı - 539-68-71,
Baş redaktor müavini - 538-86-86, 434-63-30,
539-72-39,
Məsul katib - 539-43-23,
Məsul katib müavini - 539-44-91,
Parlament və siyasət şöbəsi - 539-84-41, 539-21-00,
İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55,

Beynəlxalq həyat, idman
və informasiya şöbəsi - 432-37-68,
Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 539-63-82
İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Fotoillüstrasiya şöbəsi - 538-84-73,
Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
Mühasibatlıq - 539-59-33

Qeydiyyat nömrəsi 1

"Azərbaycan" qəzetinin
kompüter mərkəzində
yığılıb səhifələnməsi,
"Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-də
çap edilmişdir

Rəsmi sənəd və çıxışlarda
söylənilənlərlə barabər,
dərc üçün göndərilən digər
yazılarda fikirlər də
Azərbaycan dövlətinin
mənafeyinə uyğun gəlməlidir

Əyləmələrə cavab verilmir
və onlar geri qaytarılmır

Gündəlik qəzet

Tiraj 5976
Sifariş 1225
Qiyməti 40 qəpik